

Sisukord

II Muud kui seadusandlikud aktid

DIREKTIIVID

- ★ Nõukogu direktiiv 2013/59/Euratom, 5. detsember 2013, millega kehtestatakse põhilised ohutusnormid kaitseks ioniseeriva kiirgusega kiiritamisest tulenevate ohtude eest ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom ning 2003/122/Euratom 1

Parandused

- ★ Addendum 74

Hind: 7 EUR

ET

Aktid, mille pealkiri on trükitud harilikus trükikirjas, käsitlevad põllumajandusküsimuste igapäevast korraldust ning nende kehtivusaeg on üldjuhul piiratud.

Kõigi ülejäänud aktide pealkirjad on trükitud poolpaksus kirjas ja nende ette on märgitud tärn.

II

(Muud kui seadusandlikud aktid)

DIREKTIIVID

NÕUKOGU DIREKTIIV 2013/59/EURATOM,

5. detsember 2013,

millega kehtestatakse põhilised ohutusnormid kaitseks ioniseeriva kiirgusega kiiritamisest tulenevate ohtude eest ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom ning 2003/122/Euratom

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingut, eriti selle artikleid 31 ja 32,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut, mis on koostatud pärast arvamuse saamist eksperdirühmalt, mille teadus- ja tehnikakomitee on nimetanud liikmesriikide teadlaste seast, ning olles konsulteerinud Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,

ning arvestades järgmist:

- (1) Euratomi asutamislepingu artikli 2 esimese lõigu punktis b nähakse ette ühtsete ohutusnormide kehtestamine töötajate ja kogu elanikkonna tervise kaitseks ning Euratomi asutamislepingu artiklis 30 määratletakse põhistandardid töötajate ja kogu elanikkonna tervise kaitsmiseks ioniseerivast kiirgusest tulenevate ohtude eest.
- (2) Oma ülesande täitmiseks kehtestas ühendus esmakordselt 1959. aastal põhinormid 2. veebruari 1959. aasta direktiivides, milles sätestatakse põhinormid töötajate ja muu elanikkonna tervise kaitsmiseks ioniseerivast kiirgusest tulenevate ohtude eest⁽¹⁾. Neid direktiive muudeti mitmel korral, viimati 1996. aastal nõukogu direktiiviga 96/29/Euratom⁽²⁾, millega tunnistati kehtetuks eelmised direktiivid.

⁽¹⁾ EÜT L 11, 20.2.1959, lk 221.

⁽²⁾ Nõukogu 13. mai 1996. aasta direktiiv 96/29/Euratom, millega sätestatakse põhilised ohutusnormid töötajate ja muu elanikkonna tervise kaitsmiseks ioniseerivast kiirgusest tulenevate ohtude eest (EÜT L 159, 29.6.1996, lk 1).

- (3) Direktiiviga 96/29/Euratom kehtestatakse põhilised ohutusnormid. Selle direktiivi sätteid kohaldatakse normaalingimuste korral ja avariolukordade suhtes ning neid on täiendatud spetsiifilisemate õigusaktidega.

- (4) Nõukogu direktiiv 97/43/Euratom⁽³⁾, nõukogu direktiiv 89/618/Euratom⁽⁴⁾, nõukogu direktiiv 90/641/Euratom⁽⁵⁾ ja nõukogu direktiiv 2003/122/Euratom⁽⁶⁾ täiendavad direktiivi 96/29/Euratom, hõlmates mitmesuguseid eriaspekte.

- (5) Euroopa Liidu Kohtu kohtupraktika kohaselt ei välista Euratomi asutamislepingu artikli 2 esimese lõigu punktiga b ühendusele seatud ülesanne kehtestada ühtsed ohutusnormid töötajate ja kogu elanikkonna tervise kaitseks võimalust, et liikmesriik näeb ette rangemaid kaitsemeetmeid, kui neis normides pole seda sõnaselgelt öeldud. Kuna käesoleva direktiiviga sätestatakse miinimumeeskirjad, peaks liikmesriikidele jääma vabadus võtta vastu või säilitada käesoleva direktiiviga hõlmatud valdkonnas rangemaid meetmeid, ilma et see piiraks kaupade ja teenuste vaba liikumist siseturul, nagu on määratletud Euroopa Kohtu praktikaga.

- (6) Teadus- ja tehnikakomitee määratud eksperdirühma nõuande kohaselt tuleks Euratomi asutamislepingu artikleid 30 ja 31 alusel kehtestatud põhiliste ohutusnormide

⁽³⁾ Nõukogu 30. juuni 1997. aasta direktiiv 97/43/Euratom, mis käsitleb üksikisikute kaitset ioniseeriva kiirguse ohtude eest seoses meditsiinikiiritusega (EÜT L 180, 9.7.1997, lk 22).

⁽⁴⁾ Nõukogu 27. novembri 1989. aasta direktiiv 89/618/Euratom elanikkonna teavitamise kohta kiirgusavariolukorra puhul rakendatavatest tervisekaitsemeetmetest ja kasutatavatest abinõudest (EÜT L 357, 7.12.1989, lk 31).

⁽⁵⁾ Nõukogu 4. detsembri 1990. aasta direktiiv 90/641/Euratom kontrolltoomisel töötamisel ioniseeriva kiirgusega kokkupuutuvate välis-töötajate kaitse kohta (EÜT L 349, 13.12.1990, lk 21).

⁽⁶⁾ Nõukogu 22. detsembri 2003. aasta direktiiv 2003/122/Euratom kõrgaktiivsete kinniste kiirgusallikate ja omanikuta kiirgusallikate kontrollimise kohta (EÜT L 346, 31.12.2003, lk 57).

puhul võtta arvesse rahvusvahelise kiirguskaitsekomisjoni (ICRP) uusi soovitusi, eriti neid, mis on avaldatud ICRP väljaandes 103 ⁽¹⁾, ning põhilised ohutusnormid tuleks uute teadusandmete ja praktiliste kogemuste valguses läbi vaadata.

- (7) Käesoleva direktiivi sätteid peaksid järgima ICRP väljaandes 103 kasutatud olukorrapõhist lähenemisviisi ning nendes tuleks teha vahet püsi-, kavandatava ja avariikiirituse olukordade vahel. Kõnealuse uue raamistiku arvessevõtmiseks peaks käesolev direktiiv hõlmama kõiki kiiritusolukordi ja kiirituse liike, nimelt kutse-, elaniku- ja meditsiinkiiritust.
- (8) Mõiste „ettevõtja” määratlus käesolevas direktiivis ja selle mõiste kasutamine ioniseeriva kiirguse eest töötajate tervise kaitsmise kontekstis ei piira õigussüsteemi ega kohustuste määramist tööandjale, mis on kehtestatud siseriiklike õigusaktidega, millega võetakse üle nõukogu direktiiv 89/391/EMÜ ⁽²⁾.
- (9) Mõõdetavatest kogustest dooside arvutamisel tuleks tugineda teaduslikult tõestatud väärtustele ja suhetele. ICRP on avaldanud selliste doosikoefitsientide soovitusel ja neid ajakohastanud, võttes arvesse teaduse arengut. ICRP väljaandes 60 avaldatud varasematel soovitusel ⁽³⁾ põhinev doosikoefitsientide kogu on kättesaadav ICRP väljaandes 119 ⁽⁴⁾. ICRP väljaandes 103 esitati aga uus dooside arvutamise meetodika, mis põhineb kõige värskeimatel teadmistel kiirgusohutude kohta, ning seda tuleks võimaluse korral käesolevas direktiivis arvesse võtta.
- (10) Väliskiirituse puhul on avaldatud väärtused ja suhted, lähtudes ICRP väljaandes 116 ⁽⁵⁾ toodud uuest meetodikast. Käesoleva direktiivi kohaldamisel tuleks kasutada neid andmeid ja ka väljakujunenud operatiivsuurusi.
- (11) Sisekiirituse puhul on ICRP konsolideerinud ICRP väljaandes 119 kõik varasemad väljaanded (tuginedes ICRP väljaandele 60) doosikoefitsientide kohta; seda väljaannet ajakohastatakse ning selle tabelites esitatud koefitsiendid asendatakse väärtustega, mis põhinevad ICRP väljaandes 103 sätestatud kiirgus- ja koeteguritel ning fantoomidel. Komisjon palub Euratomi asutamislepingu artiklis 31 osutatud eksperdirühmal jälgida jätkuvalt teaduse arengut ning komisjon esitab soovitusel mis tahes ajakohastatud

väärtuste, suhete ja koefitsientide kohta, sealhulgas nende kohta, mis puudutavad radoonikiiritust, võttes arvesse eksperdirühma asjakohaseid arvamusi.

- (12) Euratomi asutamislepingu artiklis 30 sätestatakse, et väljend „põhistandardid” tähendab muu hulgas suurimaid lubatud doose, mis tagavad piisava ohutuse; käesoleva määrusega tuleks kehtestada selle kohta ühtsed doosi piirmäärad.
- (13) Praegused kutse- ja elanikiirituse aastase efektiivdoosi piirmäärad peaksid kehtima jääma. Siiski ei tohiks enam kasutada viie järjestikuse aasta doosi keskmist väärtust, välja arvatud siseriiklikes õigusaktides määratletud eriolukordades.
- (14) Kudede reaktsiooni kohta on saadud uusi teadusandmeid, mistõttu tuleks optimeerituse põhimõtet kohaldada ka ekvivalentdooside suhtes, et hoida doosid nii madalad, kui on mõistlikult võimalik saavutada. Käesolevas direktiivis tuleks järgida ka rahvusvahelise kiirguskaitsekomisjoni uut juhust silmaläätse ekvivalentdoosi piirmäära kohta seoses kutsekiiritusega.
- (15) Tööstusharud, milles töödeldakse maakoorest saadud looduslikke radioaktiivseid materjale, suurendavad töötajate, ja kui materjal satub keskkonda, siis ka elanike kiiritust.
- (16) Kaitset looduslike kiirgusallikate eest ei tuleks käsitleda erijaotises, vaid see tuleks täielikult lõimida üldistes nõuetesse. Eelkõige tuleks looduslike radionukliidide sisaldavaid materjale töötlevate tööstusharude suhtes kohaldada samu regulatiivseid nõudeid kui kõigi muude kiirgustegevuste suhtes.
- (17) Käesolevas direktiivis on asjakohane kehtestada siseruumide õhu radoonisisalduse ja ehitusmaterjalidest pärineva siseruumide gammakiirguse viitetasemed ning kehtestada nõuded looduslike radioaktiivseid materjale ehitusmaterjalideks töötleva tööstuse tootmisjäakide ringlussevõtu kohta.
- (18) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 305/2011 ⁽⁶⁾ sätestatakse ehitustoodete ühtlustatud turustustingimused.
- ⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2011. aasta määrus (EL) nr 305/2011, millega sätestatakse ehitustoodete ühtlustatud turustustingimused ning tunnistatakse ehitetuks nõukogu direktiiv 89/106/EMÜ (ELT L 88, 4.4.2011, lk 5).

⁽¹⁾ Rahvusvahelise kiirguskaitsekomisjoni 2007. aasta soovitusel.

⁽²⁾ Nõukogu 12. juuni 1989. aasta direktiiv 89/391/EMÜ töötajate töötervishoiu ja tööohutuse parandamist soodustavate meetmete kehtestamise kohta (EÜT L 183, 29.6.1989, lk 1).

⁽³⁾ Rahvusvahelise kiirguskaitsekomisjoni 1990. aasta soovitusel.

⁽⁴⁾ ICRP väljaandel 60 põhinevad doosikoefitsientide koondandmed, 2012.

⁽⁵⁾ Väliskiirituse kiirguskaitse suuruste ümberarvestamise koefitsiendid, 2010.

- (19) Käesoleva direktiivi reguleerimisalasse peaksid kuuluma gammakiirgust kiirgavad ehitusmaterjalid, kuid neid tuleks samuti käsitada määruses (EL) nr 305/2011 määratletud ehitustoodetena selles osas, nagu seda määrust kohaldatakse ehitiste suhtes, mis eritavad ohtlikke aineid või kiirgavad ohtlikku kiirgust.
- (20) Käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada toimevõime deklaratsiooni, ühtlustatud standardite kehtestamist, toimevõime deklaratsiooni kättesaadavaks tegemise viise ja tingimusi ning CE-märgist käsitlevate määruse (EL) nr 305/2011 sätete kohaldamist.
- (21) Määrusega (EL) nr 305/2011 nõutakse toodete turule laskmisel teabe kättesaadavaks tegemist. See ei mõjuta liikmesriikide õigust täpsustada siseriiklikes õigusaktides täiendava teabe nõudeid, mida peetakse kiirguskaitse tagamise seisukohast vajalikuks.
- (22) Värsked elamute epidemioloogilised uuringud näitavad, et siseruumide õhus leiduva radooni pikemaajalisel kiiritusel suureneb statistiliselt olulisel määral kopsuvähki haigestumise oht, kui radioaktiivsustaseme suurusjärk on 100 bekerelli (Bq) 1 m^{-3} õhu kohta. Kiiritusolukordade uus kontseptsioon võimaldab kaasata komisjoni soovitus 90/143/Euratom) ⁽¹⁾ põhiliste ohutusnormide siduvatesse nõuetesse, jättes siiski piisavalt vabadust selle rakendamisel.
- (23) Radoonikiiritusest tulenevate pikaajaliste riskide ohjamiseks on vaja riiklikke tegevuskavasid. Tunnistatakse, et suitsetamine ja radoonikiirituse kõrge tase üheskoos kujutavad endast märkimisväärselt suuremat individuaalset kopsuvähi riski kui kumbki tegur eraldi ning et suitsetamine laiendab elanikkonna tasandi radoonikiiritusest tulenevat riski. On tähtis, et liikmesriigid tegeleksid mõlema terviseohuga.
- (24) Juhul kui liikmesriik kehtestab riigis valitsevate asjaolude tõttu töökohtade siseruumide õhu radoonisisalduse viitetaseme, mis on kõrgem kui 300 Bq m^{-3} , peaks liikmesriik esitama vastava teabe komisjonile.
- (25) Juhul kui radoon tekib töökohtade siseruumidesse maapinnast, tuleks seda pidada püsikiirituse olukorraks, kuna radooni esinemine on töökohtades toimuvat inimtegevusest suuresti sõltumatu. Teatud aladel või teatud liiki töökohtades, mille liikmesriigid kindlaks määravad, võib selline kiiritus olla märkimisväärne ning juhul kui riiklik viitetaseme ületatakse, tuleks võtta asjakohaseid radooni ja kiirituse vähendamise meetmeid. Juhul kui need tasemed ületavad endiselt riikliku viitetaseme, ei tohiks töökohtades toimuvat inimtegevust käsitada kiirgustegevusena. Liikmesriigis peaksid siiski tagama, et neid töökohti teavitatakse ning et juhul kui töötajate kiirituse aastane efektiivdoos võib ületada 6 millisiivertit või vastava ajaintegraalse radoonikiirituse väärtuse, ohjatakse kiiritust kui kavandatud kiiritusolukorda, ning et kohaldatakse doosipiiranguid; samuti peaksid liikmesriigid kindlaks määrama, milliseid kaitsenõudeid tuleb kohaldada.
- (26) Lennumeeskondade kosmilisest kiirgusest põhjustatavat kiiritust tuleks ohjata sarnaselt kavandatava kiiritusolukorraga. Kosmoselaeva käitamine peaks kuuluma käesoleva direktiivi reguleerimisalasse ning juhul kui doosi piirmäärad ületatakse, tuleks seda käsitada eriloo alusel toimuva kiiritusena.
- (27) Keskkonna saastus võib ohustada inimeste tervist. Ühenduse teiseses õiguses on siiani sellist saastust käsitatud üksnes keskkonda juhitud radioaktiivsest heitest mõjutatud elanikkonna kiiritusrajana. Kuna keskkonna seisund võib pikas perspektiivis mõjutada inimeste tervist, on vaja kujundada poliitika, millega kaitsakse keskkonda ioniseeriva kiirguse kahjulike mõjude eest. Pikas perspektiivis inimeste tervise kaitsmiseks tuleks arvesse võtta keskkonnanalaseid kriteeriume, mis põhinevad rahvusvaheliselt tunnustatud teaduslikel andmetel (näiteks Euroopa Komisjoni, ICRP, aatomikiirguse mõjude alase ÜRO teaduskomitee ja Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri (IAEA) avaldatud andmed).
- (28) Meditsiini valdkonnas on tehnoloogia ja teaduse areng oluliselt suurendanud patsientide saadavat kiiritust. Seepärast tuleks käesolevas direktiivis rõhutada meditsiinikiirituse põhjendatuse vajadust, sealhulgas haigustunnusteta isikute saadava kiirituse puhul, ning muuta rangemaks nõudeid patsientidele antava teabe, meditsiiniprotseduuridega saadavate dooside registreerimise ja nendest teatamise, diagnostiliste referentsväärtuste kasutamise ning doosi näitavate seadmete kättesaadavuse kohta. Tuleks märkida, et Maailma Terviseorganisatsiooni määratluse kohaselt hõlmab mõiste „tervis“ isiku füüsilist, vaimset ja sotsiaalset heaolu, mitte üksnes haiguse või puude puudumist.
- (29) Selleks et tagada radiodiagnostilisi ja kiiritusravi protseduure saavate patsientide piisav kaitse, on ülimalt tähtis kõikide meditsiinikiirituse valdkonnas tegutsevate spetsialistide pädevuste kõrge tase ning vastutusala ja ülesannete selge määratlemine. See kehtib arstide, hambaarstide ja teiste tervishoiutöötajate suhtes, kellel on õigus võtta kliiniline vastutus üksikisiku meditsiinilise kiiritamise eest, meditsiinifüüsikute suhtes ja teiste spetsialistide

⁽¹⁾ Komisjoni 21. veebruari 1990. aasta soovitus 90/143/Euratom elanikkonna kaitsmise kohta radooniga kokkupuute eest siseruumides (EÜT L 80, 27.3.1990, lk 26).

suhtes, kes teostavad meditsiinkiiirust, nagu näiteks radioloogiatehnikud ja tehnikud radiodiagnostilises meditsiinis, nuklearmeditsiinis ja kiiritusravis.

- (30) Jätakuvalt tekitab muret juhuslik ja mittekavandatud meditsiinkiiirustus. Kuigi meditsiiniseadmete puhul on nõukogu direktiivi 93/42/EMÜ⁽¹⁾ kohaselt nõutav turustamisjärgne järelevalve, on kiirguskaitse vallas pädevate asutuste ülesanne tegeleda juhusliku ja mittekavandatud meditsiinkiiirutuse juhtumite ennetamisega ja võtta nende korral järelmeetmeid. Seoses selliste juhtumite vältimisega tuleks esile tõsta kvaliteedi tagamise kavade, sh kiiritusravi riskide uurimise osa ning selliste juhtumite korral tuleks nõuda registreerimist, teatamist, analüüsi ja parandusmeetme võtmist.
- (31) Kuvamise eesmärgil rakendatavat ioniseerivat kiirgust kasutatakse üha enam veterinaarias ning sageli tehakse seda meditsiinisektorist pärit kasutatud seadmetega. Eeskätt suuremate loomade puhul või loomadele radiofarmatseutikumide andmisel esineb kutsekiirutuse kõrge taseme ja juuresolevate isikute kiirutuse märkimisväärne risk. Seetõttu on vaja anda veterinaaridele ja nende töötajatele piisavalt teavet ja haridust.
- (32) Direktiivis 97/43/Euratom osutatud kiiritamine kui osa nn „kohtumeditiinilise ekspertiisi toimingutest” on nüüd sõnaselgelt määratletud inimeste kavandatud kiiritamisena muul kui meditsiinilisel eesmärgil või muul kui meditsiinilise kuvamise eesmärgil. Sellised kiirutusega seotud tegevused tuleb allutada sobivale regulatiivsele kontrollile ning need peavad olema põhjendatud samal viisil kui meditsiinkiiirustus. Siiski on vaja erinevalt läheneda meditsiinilisi radioloogiaseadmeid kasutavatele protseduuridele ja selliseid seadmeid mitte kasutavatele protseduuridele. Üldiselt tuleks kohaldada aastadoosi piirmäärasid ja neile vastavaid elanikukiirutuse piiranguid.
- (33) Liikmesriikidelt tuleks nõuda, et nad hõlmaksid oma regulatiivse kontrolli süsteemiga teatavad kiirgustegevused, millega kaasneb ioniseeriva kiirgusega seotud oht, või keelaksid teatavad sellised tegevusalad.
- (34) Kiirguskaitsepõhimõtete kohaldamine seoses tarbekaupadega nõuab kiirgustegevuse regulatiivse kontrolli alustamist toodete projekteerimis- ja tootmisetapis või selliste kaupade importimise ajal. Seetõttu peaks tarbekaupade tootmine ja import olema reguleeritud ning tuleks kehtestada erimenetlused, et võimaldada õigeaegselt põhjendada tarbekaupade kavandatavat kasutamist ja kontrollida, et selle kasutamise suhtes ei ole vaja kasutada regulatiivset kontrolli. Kuigi selline hinnang tuleks teha

liikmesriigis, kus neid kiirgustegevusi läbi viiakse, peaksid liikmesriigid üksteist teavitama, et võimaldada neil taotleda asjaomaselt ettevõtjalt asjakohast teavet ja anda oma hinnangud.

- (35) radioaktiivse aine sihipärane lisamine tarbekaupade teatavate kategooriate puhul peaks olema jätkuvalt keelatud, kuid tuleks selgelt sätestada, et see kehtib ka selliste toodete kiirutusega aktiveerimise suhtes, mõjutamata kehtivate õigusaktide, nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 1999/2/EÜ⁽²⁾, kohaldamist.
- (36) Liikmesriigid peaksid kasu saama regulatiivse kontrolli ohutaset arvestavast lähenemisviisist, mis peaks vastama sellisest seotud tegevusest saadava kiirutuse ulatusele ja tõenäosusele ning samuti mõjule, mis regulatiivsel kontrollil võib olla sellise kiirutuse vähendamisele või käitiste ohutuse parandamisele.
- (37) Kasulik on omada samu aktiivsuskontsentratsiooni väärtusi kiirgustegevuste regulatiivse kontrolli alt väljaarvamise ja materjalide vabastamise jaoks lubatud kiirgustegevuste suhtes kohaldatavate nõuete rakendamisest. Põhjaliku läbivaatamisega on jõutud järeldusele, et Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri väljaandes „Väljajätmise, väljaarvamise ja vabastamise põhimõtete rakendamine”⁽³⁾ soovitatud väärtusi saab kasutada nii väljaarvamiste vaikeväärtustena, mis asendavad direktiivi 96/29/Euratom I lisas sätestatud aktiivsuskontsentratsiooni väärtusi, kui ka üldiste vabastamistasemetena, mis asendavad väärtusi, mida komisjon soovitas kiirguskaitse seerias nr 122⁽⁴⁾.
- (38) Liikmesriikidel peaks olema võimalik vabastada loa taotlemisest teatavad kiirgustegevused, sealhulgas väljaarvamisväärtuste ületamisega seotud kiirgustegevused.
- (39) Erivabastustasemed ja vastavad ühenduse juhised⁽⁵⁾ jäävad endiselt tegevusluba omavate rajatiste demonteerimisel tekkivate suurte materjalikoguste haldamise tähtsaks vahendiks.

⁽¹⁾ Nõukogu 14. juuni 1993. aasta direktiiv 93/42/EMÜ meditsiiniseadmete kohta (EÜT L 169, 12.7.1993, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. veebruari 1999. aasta direktiiv 1999/2/EÜ ioniseeriva kiirgusega töödeldud toitu ja toidu koostisosad käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 66, 13.3.1999, lk 16)

⁽³⁾ Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri 2004. aasta ohutusnormide seeria RS-G-1.7 „Väljajätmise, väljaarvamise ja vabastamise põhimõtete rakendamine”.

⁽⁴⁾ Kiirguskaitse 122: Vabastamise ja väljaarvamise põhimõtete praktiline kasutamine.

⁽⁵⁾ Kiirguskaitse 89: Soovitatavad kiirguskaitse kriteeriumid tuumarajatiste demonteerimisel saadava metalli ringlussevõtuks; Kiirguskaitse 113: Soovitatavad kiirguskaitse kriteeriumid ehitiste ja tuumarajatiste demonteerimisel tekkiva ehitusprahi vabastamiseks; Kiirguskaitse 122: Vabastamise ja väljaarvamise põhimõtete praktiline kasutamine.

- (40) Liikmesriigid peaksid tagama välistöötajatele samasuguse kaitse kui kiirgusallikatega tegelevas ettevõttes töötavatele kiirgustöötajatele. Direktiivis 90/641/Euratom välistöötajate suhtes kehtestatud erikorda tuleks laiendada ka jälgimisaladel töötamisele.
- (41) Seoses avariikiirituse olukordade ohjamisega tuleks praegune sekkumistasemetel põhinev lähenemisviis asendada üldisema süsteemiga, mis hõlmaks võimaliku avariikiirituse olukorra hindamist, üldist avariiohjamise süsteemi, avariide lahendamise kavasad ning iga võimaliku sündmuse ohjamiseks varem kavandatud strateegiat.
- (42) Viitetasemete kasutuselevõtmine avari- ja püsikiirituse olukorras võimaldab kaitsta üksikisikuid ning arvesse võtta muid ühiskonnakriteeriume samal viisil, nagu võetakse arvesse doosi piirväärtusi ja doosipiiranguid kavandatavates kiiritusolukordades.
- (43) Piiriüleste tagajärgedega avariitõhus ohjamine nõuab liikmesriikidevahelise koostöö arendamist avariiolekorraks valmistumisel ja sellele reageerimisel.
- (44) Kuigi liikmesriikide ja komisjoni vahelise kiireloomulise teabevahetuse kord avari korral on kehtestatud nõukogu otsusega 87/600/Euratom⁽¹⁾, on vaja kehtestada teabevahetuse kord olukordades, mis ei kuulu selle otsuse reguleerimisalasse, et võimaldada teha koostööd kõikide teiste liikmesriikidega ja kolmandate riikidega, kes võivad olla tegevusse kaasatud või keda avariitõenäoliselt mõjutab.
- (45) Rahvusvaheline Aatomienergiaagentuur koos Maailma Terviseorganisatsiooni, Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni, Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni, Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni Tuumaenergiaagentuuri ja Pan-Ameerika Terviseorganisatsiooniga on põhilised rahvusvahelised ohutusnormid rahvusvahelise kiirguskaitsekomisjoni uuest väljaandest 103 lähtudes läbi vaadanud ning komisjon on teavitanud Rahvusvahelist Aatomienergiaagentuuri oma 6. augusti 2012. aasta otsusest kaassponsoreerida Euroopa Aatomienergiaühenduse nimel selle dokumendiga tehtavat tööd.
- (46) Selgemalt on vaja määratleda kiirguskaitse tehniliste ja praktiliste aspektide pädevat ohjamist tagavate riiklike teenistuste ja ekspertide roll ja vastutus. Käesolevas direktiivis tuleks teenistuste ja ekspertide eri rollid ja vastutusosalad selgelt eristada, välistamata selle, et siseriiklikud
- raamistikud võimaldavad vastutusalasid rühmitada või määrata kiirguskaitse valdkonna konkreetsed tehnilised ja praktilised ülesanded konkreetsetele ekspertidele.
- (47) Komisjoni soovitus 2004/2/Euratom⁽²⁾ nähakse ette standardteave andmete esitamiseks tuumajaamade ja ümbertöötamiskäitiste heidete kohta, et edastada vastavalt Euratomi asutamislepingu artiklile 36 komisjonile andmeid.
- (48) Liikmesriikidel peaks olema kehtestatud heitelubade väljastamisele ja heiteseirele täpsed nõuded. Pädevale asutusele andmete esitamine tuumajaamade ja ümbertöötamiskäitiste heidete kohta peaks põhinema standarditud teabel.
- (49) Vastavalt Euratomi asutamislepingu artiklile 35 tagab liikmesriik asjakohase keskkonnaseire kava kehtestamise. Vastavalt Euratomi asutamislepingu artiklile 36 esitab liikmesriik sellise seire tulemused komisjonile. Euratomi asutamislepingu artikliga 36 sätestatud aruandluskohustus on selgitatud komisjoni soovitus 2000/473/Euratom⁽³⁾.
- (50) Nõukogu määrusega (EL) nr 333/2011⁽⁴⁾ kehtestatakse kriteeriumid, mille täitmisel teatavat liiki metallimurd lakkab olemast jäätmed vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. novembri 2008. aasta direktiivile 2008/98/EÜ jäätmete kohta⁽⁵⁾. On vaja võtta meetmeid, et hoida ära omanikuta kiirgusallikate juhuslik sulatamine, ja samuti selleks, et tagada vabastamiskriteeriumide järgimine tuumarajatistest pärit metalli (saadud näiteks tuumarajatiste demonteerimise käigus) puhul.
- (51) Direktiiv 2003/122/Euratom on vaja teha muudatusi teatavate nõuete laiendamiseks kõikidele kiirgusallikatele. Omanikuta kiirgusallikad tekitavad endiselt probleeme ning on esinenud juhtumeid, kus kolmandast riigist on sisse veetud saastunud metalli. Seega tuleb nõuda omanikuta kiirgusallikate või saastunud metalliga seotud vahejuhtumitest teatamist. Samuti on oluline ühtlustada tasemed, mille ületamisel kiirgusallikat hakatakse pidama kõrgaktiivseks kinniseks kiirgusallikaks, Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri kehtestatud vastavate tasemetega.

⁽¹⁾ Nõukogu 14. detsembri 1987. aasta otsus 87/600/Euratom ühenduse operatiivse teabevahetuse korra kohta kiirgushädaolukorra puhul (EÜT L 371, 30.12.1987, lk 76).

⁽²⁾ Komisjoni 18. detsembri 2003. aasta soovitus 2004/2/Euratom tuumareaktorite ja ümbertöötamiskäitiste tavapärase töö käigus eralduvate radioaktiivsete gaasiliste ja vedelate heidete standarditud teabe kohta (ELT L 2, 6.1.2004, lk 36).

⁽³⁾ EÜT L 191, 27.7.2000, lk 37.

⁽⁴⁾ Nõukogu 31. märtsi 2011. aasta määrus (EL) nr 333/2011, millega kehtestatakse kriteeriumid, mille täitmisel teatavat liiki metallimurd lakkab olemast jäätmed vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2008/98/EÜ (ELT L 94, 8.4.2011, lk 2).

⁽⁵⁾ ELT L 312, 22.11.2008, lk 3.

- (52) Vastavalt Euratomi asutamislepingu artikli 106a lõikele 3 ei tohiks Euroopa Liidu lepingu ja Euroopa Liidu toimimise lepingu sätete alusel vastu võetud õigusaktid kõrvale kalduda käesoleva direktiivi sätetest ning sellest tulenevalt peaks põhjendatuse ja optimeerituse põhimõtted kehtima eeskätt CE-märgisega hõlmatud meditsiiniseadmete ja ehitustoodete puhul.
- (53) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise avaldusega selgitavate dokumentide kohta kohustuvad liikmesriigid lisama põhjendatud juhtudel ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi komponentide ja ülevõtvate siseriiklike õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul on selliste dokumentide edastamine põhjendatud.
- (54) Direktiiv 96/29/Euratom ning täiendavad direktiivid 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 97/43/Euratom ja 2003/122/Euratom tuleks kehtetuks tunnistada,
- c) looduslike kiirgusallikatega seotud inimtegevus, mille tulemusel suureneb oluliselt töötajate või elanike saadav kiiritus, eriti:
- i) õhu- ja kosmoselaevade käitamine seoses lennumeeskonna saadava kiiritusega;
- ii) looduslikke radionukliidide sisaldavate materjalide töötlemine;
- d) töötajate või elanike saadav kiiritus siseruumide õhus leiduvast radoonist, ehitusmaterjalidest tulenev väliskiiritus ning avariid või minevikus toimunud inimtegevuse järelmõjudest tingitud püsiv kiiritus.
- e) avariikiiritusolukordadeks valmisolek, avariikiiritusolukordadele reageerimise kavandamine ja nende ohjamine, mille puhul leitakse, et meetmed on põhjendatud elanike või töötajate tervise kaitsmiseks.

Artikkel 3

Reguleerimisalast väljajätmine

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Käesolevat direktiivi ei kohaldata järgmise suhtes:

I PEATÜKK

REGULEERIMISESE JA -ALA

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesolevas direktiivis kehtestatakse ühtsed põhilised ohutusnormid kutse-, meditsiini- ja elanikukiiritust saavate isikute tervise kaitseks ioniseerivast kiirgusest tulenevate ohtude eest.

Artikkel 2

Reguleerimisala

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse iga kavandatava, püsivõi avariikiiritusolukorra suhtes, millega kaasneb ioniseeriva kiirgusega kiiritamise oht, mida ei ole võimalik eirata kiirguskaitse seisukohalt või arvestades mõju keskkonnale, võttes arvesse inimeste tervise kaitset pikas perspektiivis.

2. Käesolevat direktiivi kohaldatakse eeskätt järgmise suhtes:

- a) radioaktiivse materjali valmistamine, tootmine, töötlemine, käitlemine, lõpphoiustamine, kasutamine, ladustamine, hoidmine, transport, import ühendusse ja sealte eksportimine;
- b) selliste elektriseadmete tootmine ja kasutamine, mis kiirgavad ioniseerivat kiirgust ja mille koostises on üle 5 kilovoldise (kV) potentsiaalide vahel töötavad komponendid;

- a) kiiritus loomulikul kiirgustasemel, nagu näiteks inimorganismis sisalduvad radionukliidid ja maapinnani jõudev kosmiline kiirgus;
- b) elanike või töötajate (välja arvatud õhusõidukite- või kosmoselaevade meeskond) kosmilisest kiirgusest tulenev kiiritus lennusoitudul või kosmoses;
- c) puutumata maakoos sisalduvatest radionukliididest saadav maapealne kiiritus.

II PEATÜKK

MÕISTED

Artikkel 4

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „Neeldumisdoos” (D) – neeldunud energia massiühiku kohta

$$D = \frac{d\bar{\epsilon}}{dm},$$

kus

$d\bar{\epsilon}$ on keskmine energia, mille ioniseeriv kiirgus annab ära ruumielemendis olevale ainele,

dm on aine mass selles ruumielemendis.

Käesolevas direktiivis tähistab neeldumisdoos üle koe või elundi keskmistatud doosi. Neeldumisdoosi ühik on grei (Gy) ning üks grei vastab ühele džaulile kilogrammi kohta: $1 \text{ Gy} = 1 \text{ J kg}^{-1}$;

- 2) „kiirendi” – seade või seadeldis, milles osakesi kiirendatakse kiirates ioniseerivat kiirgust energiaga rohkem kui 1 megaelektronvolti (MeV);
- 3) „õnnetusjuhtumikiiritus” – inimeste (väljaarvatud avariitöötajad) õnnetusjuhtumi tõttu saadav kiiritus;
- 4) „aktiveerimine” – protsess, mille käigus stabiilne nukliid muudetakse radionukliidiks, kiiritades seda sisaldavat materjali osakestega või suure energiaga footonitega;
- 5) „aktiivsus” (A) – teatud ajahetkel teatavas energiaseisundis oleva radionukliidi koguse aktiivsus. Aktiivsus A on tuumasiirete arvu dN ja ajavahemiku dt jagatis, kus dN on kõnealusel energiaseisundist toimivate tuumasiirete arvu ooteväärtus ajavahemikus dt:

$$A = \frac{dN}{dt}$$
 Aktiivsuse ühik on bekerell (Bq);
- 6) „praktikant” – isik, keda ettevõttes konkreetse tegevuse jaoks koolitatakse või välja õpetatakse;
- 7) „tegevusluba” – registreeritud kiirgustegevus või kiirgustegevuse litsents;
- 8) „bekerell” (Bq) – aktiivsuse ühiku erinimetus. Üks bekerell vastab ühele tuumalagunemisele sekundis: $1 \text{ Bq} = 1 \text{ s}^{-1}$;
- 9) „ehitusmaterjal” – iga ehitisse või selle ossa püsivaks paigaldamiseks mõeldud ehitustoode, mille toimivusel on mõju ehitise toimimisele selle ehitise kasutajate kiiritamisel ioniseeriva kiirgusega;
- 10) „hooldajad ja abistajad” – isikud, keda teadlikult ja omal tahtel (muul viisil kui osana oma kutsetööst) kiiritatakse ioniseeriva kiirgusega, kui nad hooldavad ja aitavad meditsiinikiiritust saavaid või saanud isikuid;
- 11) „vabastamistasemed” – riigi pädeva asutuse või siseriiklike õigusaktidega kehtestatud ning aktiivsuskontsentratsioonina väljendatud väärtused, mille juures või millest allpool teata-

mis- või loanõuetele allutatud kiirgustegevuses tekkinud materjalid võib vabastada käesolevas direktiivis sätestatud nõuete järgimisest;

- 12) „kliiniline audit” – meditsiinikiirituse toimingute kavakindl uurimine või läbivaatamine, mille eesmärk on parandada patsientide ravi kvaliteeti ja tulemuslikkust struktuurse läbivaatamisega, mille puhul meditsiinikiirituse kasutamise tegevusi, toiminguid ja tulemusi hinnatakse meditsiinikiirituse toimingute tegemise hea tava kokkulepitud standardite põhjal, muutes tegevusi, kui see on asjakohane, ja kohaldades uusi standardeid, kui see on vajalik;
- 13) „kliiniline vastutus” – meditsiinipraktiku vastutus üksikisiku meditsiinikiirituste eest, mis hõlmab eelkõige järgmist: põhjendatus, optimeeritus, tulemuslikkusele antav kliiniline hinnang, vajaduse korral meditsiinikiirituse teostusega seotud koostöö muude asjatundjate ja töötajatega, vajaduse korral teabe hankimine varasemate uuringute kohta, nõudmise korral olemasoleva radioloogialase teabe ja/või andmete esitamine muudele meditsiinipraktikutele ja/või saatjatele, vajaduse korral ioniseeriva kiirguse riske käsitleva teabe jagamine patsientidele ja muudele asjaosalistele;
- 14) „oodatav efektiivdoos” ($E(\tau)$) – sissevõttust tulenevate elundi või koe oodatavate ekvivalentdooside ($H_T(\tau)$) summa, kusjuures kõik ekvivalentdoosid korrutatakse asjakohase koefitsiendiga w_T . Määratletakse järgmise valemiga:

$$E(\tau) = \sum_T w_T H_T(\tau)$$
 $E(\tau)$ määramisel tähistab τ aastaid, üle mille toimub integreerimine. Käesolevas direktiivis täpsustatud doosi piirmäärade järgimisega seoses on τ täiskasvanute puhul 50 aastat ning imikute ja laste puhul 70. eluaastani jäävate aastate arv. Oodatava efektiivdoosi ühik on siivert (Sv);
- 15) „oodatav ekvivalentdoos” ($H_T(t)$) – radioaktiivse aine sissevõtu tagajärjel koe või elundi T ekvivalentdoosikiiruse integraal üle aja (t).

See arvutatakse järgmise valemi kohaselt:

$$H_T(\tau) = \int_{t_0^-}^{t_0+\tau} \dot{H}_T(t) dt$$

sissevõtu kohta ajahetkel t_0 , kus-

$\dot{H}_T(t)$ on asjakohane ekvivalentdoosikiirus elundis või koes T ajal t,

τ on aeg, üle mille integreerimine tehakse.

$H_T(\tau)$ määramisel tähistab τ aastaid, üle mille integreerimine toimub. Käesolevas direktiivis täpsustatud doosi piirmäära järgimisega seoses on τ täiskasvanute puhul 50 aastat ning imikute ja laste puhul 70. eluaastani jäävate aastate arv. Oodatava ekvivalentdoosi ühik on siivert (Sv);

16) „pädev asutus” – liikmesriigi määratud asutus või asutuste süsteem, millel on käesoleva direktiivi kohaldamisel seaduslik õigus tegutseda;

17) „tarbekaup” – seade või tooteartikkel, millesse on tahtlikult sisestatud üks või mitu radionukliidi või milles need on loodud aktiveerimise teel või mis tekitab ioniseerivat kiirgust ning mille saab müüa või elanikele kättesaadavaks muuta ilma müügi järgse erijärelevalve või regulatiivse kontrollita;

18) „saastus” – radioaktiivsete ainete tahtmatu või soovimatu esinemine pindadel, tahkestes, vedelikes, gaasides või inimorganismis;

19) „kontrolliala” – ala, mille suhtes kohaldatakse ioniseeriva kiirguse eest kaitsmiseks või radioaktiivse saastumise leviku tõkestamiseks erieeskirju ja millele juurdepääsu kontrollitakse;

20) „diagnostilised referentsväärtused” – meditsiiniliste radio-diagnostiliste toimingute või menetlusradioloogiliste toimingute dooside tasemed või radiofarmatseutikumide korral aktiivsustasemed standardsuurusega patsientide rühmade või standardfantoomide tavauurimiseks üldiselt määratud seadmelikeid puhul;

21) „kasutusest kõrvaldatud kinnine kiirgusallikas” – kinnine kiirgusallikas, mida enam ei kasutata või ei kavatseta kasutada tegevusloale vastavas kiirgustegevuses, kuid mis nõuab jätkuvalt ohutut käitlemist;

22) „doosipiirang” – üksikisiku eeldatavale doosi ülempiirile seatud piirang, mida kasutatakse kindla kiirgusallika optimeerimisprotsessis vaadeldavate võimaluste väljaselgitamiseks kavandatavas kiiritusolukorras;

23) „doosi piirmäär” – efektiivdoosi (või vastavalt kontekstile oodatava efektiivdoosi) või ekvivalentdoosi väärtus kindlaksmääratud ajavahemiku kestel, mida üksikisiku puhul ei tohi ületada;

24) „dosimeetriateenistus” – asutus või üksikisik, kellel on isikuseire seadmete kalibreerimise, lugemise või tõlgendamise või inimorganismi või bioloogiliste proovide radioaktiivsuse mõõtmise või dooside hindamise pädevus ning kelle tegevuspädevust pädev asutus tunnustab;

25) „efektiivdoos (E)” – keha kõigi kudede ja elundite sise- ja väliskiirgusega saadud kaalutud ekvivalentdooside summa. See arvutatakse järgmise valemi kohaselt:

$$E = \sum_T w_T H_T = \sum_T w_T \sum_R w_R D_{T,R},$$

kus

$D_{T,R}$ on üle koe või elundi T keskmistatud neeldumiskoos kiirguse R tagajärjel,

w_R on kiirgustegur ning

w_T on koe või elundi T koetegur.

Tegurite w_T ja w_R väärtused on määratletud II lisas. Efektiivdoosi ühik on siivert (Sv);

26) „avariiolukord” – kiirgusallikaga seotud erakorraline olukord või sündmus, mis nõuab kiiret tegutsemist selleks, et leevendada inimestele ja ohutusele, elukvaliteedile, varale või keskkonnale avalduvaid tõsiseid kahjulikke tagajärgi või ohtu, mis võib sellised tõsised kahjulikke tagajärgi põhjustada;

27) „avariikiirituse olukord” – avariisolukorra tekitatud kiiritusolukord;

28) „avariisolukorra ohjamise süsteem” – õiguslik või haldusraamistik, millega kehtestatakse avariivalmiduse ja sellele reageerimise kohustused ning otsuste langetamise kord avariikiirituse olukorras;

29) „avariikutsekiiritus” – kiiritus, mida saab avariitöötaja avariikiirituse olukorras;

30) „avariisolukorra lahendamise kava” – etteantud sündmuste ja nendega seotud stsenaariumide alusel koostatud plaan asjakohaseks reageerimiseks avariikiirituse olukorra puhul;

31) „avariitöötaja” – iga isik, kes täidab avariisolukorras kindlaksmääratud ülesannet ja võib avariisolukorras tegutsemise käigus kiiritust saada;

- 32) „keskkonnaseire” – keskkonna radioaktiivsete ainete tekitatud välise doosikiiruse või keskkonnaosades esineva radionukliidide kontsentratsiooni mõõtmine;
- 33) „ekvivalentdoos (H_T)” – neeldumiskoos koes või elundis T, mis on kaalutud kiirguse R liigi ja kvaliteedi alusel. See arvutatakse järgmise valemi kohaselt:
- $$H_{T,R} = w_R D_{T,R},$$
- kus
- $D_{T,R}$ on koe või elundi T keskmistatud neeldumiskoos kiirguse R tagajärjel,
- w_R on kiirgustegur.
- Kui kiirgusvälja moodustavatel kiirgusliikidel ja -energiatel on erinevad w_R väärtused, arvutatakse kogu ekvivalentdoos H_T järgmise valemi kohaselt:
- $$H_T = \sum_R w_R D_{T,R}$$
- Teguri w_R väärtused on täpsustatud II lisa A osas. Ekvivalentdoosi ühik on siivert (Sv);
- 34) „väljaarvamistase” – pädeva asutuse poolt või õigusaktidega kehtestatud ja aktiivsuskontsentratsioonina või koguaktiivsusega väljendatud väärtus, mille juures või millest allpool ei kehti kiirgusallika suhtes teatamis- või loaõue;
- 35) „püsikiirituse olukord” – kiiritusolukord, mis on selleks ajaks juba tekkinud, kui tehakse otsus selle kontrolli alla võtmise kohta ning mis ei vaja (või enam ei vaja) edasilükkamatute kaitsemeetmete võtmist;
- 36) „kiirgustöötaja” – füüsilisest isikust ettevõtja või töandja juures töötav isik, kes saab töötades kiiritust käesoleva direktiiviga reguleeritava kiirgustegevuse käigus ja kelle saadav doos võib ületada elanikukiirituse mõnda doosi piirmäära;
- 37) „kiiritus” – kiiritamine või tingimus kiiritada saamiseks väljaspool inimkeha (väliskiiritus) või selle sees (sisekiiritus) paikneva kiirgusallika kiiratava ioniseeriva kiirgusega;
- 38) „jäsemed” – käed, käsivarred, jalad ja pahklud;
- 39) „tervisekahjustus” – eluea kestuse ja elukvaliteedi vähenemine inimeste kiirituse tagajärjel, sealhulgas kahjustused, mis tulenevad koereaktsioonidest, vähktõvest ja tõsistest geneetilistest kõrvalekalletest;
- 40) „tervise sõeluuring” – meditsiiniliste radioloogiaseadmete kasutamine haiguste varaseks diagnoosimiseks elanikkonna riskirühmades;
- 41) „kõrgaktiivne kinnine kiirgusallikas” – kinnine kiirgusallikas, milles sisalduva radionukliidi aktiivsus on võrdne III lisas sätestatud aktiivsuse väärtusega või ületab seda;
- 42) „isikukahjustus” – kliiniliselt tuvastav kahjulik mõju, mis avaldub üksikisikutes või nende järeltulijates ja mis ilmneb kohe või viivitusega, kusjuures viimasel juhul on tegu pigem tõenäosusliku kui kindla ilmnemisega;
- 43) „inspekteerimine” – pädeva asutuse poolt või nimel korraldatud uurimine, mille eesmärk on teha kindlaks, kas järgitakse siseriiklikke õiguslikke nõudeid;
- 44) „sissevõtt” – väliskeskkonnast inimorganismi siseneva radionukliidi koguaktiivsus;
- 45) „menetlusradioloogia” – röntgenikiirgusepõhise kuvamistehnika kasutamine, et hõlbustada seadmete inimkehasse viimist ja nende juhtimist seal diagnoosimise või ravimise eesmärgil;
- 46) „ioniseeriv kiirgus” – osakeste või 100-nanomeetrise või lühema lainepikkusega elektromagnetlainete kujul (sagedus 3×10^{15} hertsi või suurem) ülekantud energia, mis võib otseselt või kaudselt tekitada ioone;
- 47) „litsents” – pädeva asutuse väljastatud dokumendi alusel antud luba kiirgustegevuse teostamiseks nimetatud dokumendis sätestatud konkreetsetel tingimustel;
- 48) „meditsiinikiiritus” – kiiritus, mida patsiendid või haigus-tunnusteta isikud saavad oma haiguse või stomatoloogilise diagnoosimise või ravimise osana, millel on kavandatud positiivne mõju nende tervisele, samuti kiiritus, mida saavad hooldajad ja abistajad ning vabatahtlikult meditsiinilistes või biomeditsiini teadusuuringutes osalevad isikud;
- 49) „meditsiinifüüsika ekspert” – isik või juhul kui see on sise-riiklike õigusaktidega vastavalt sätestatud, siis isikute rühm, kellel on teadmised, väljaõpe ja kogemused tegeleda või nõustada meditsiinikiirituses rakendatava kiiritusfüüsika küsimustes ja kelle pädevust sellega seoses on tunnustanud pädev asutus;
- 50) „meditsiinikiirituspõhine” – seotud radiodiagnostiliste ja kiiritusravi protseduuridega, menetlusradioloogiaga või muude ioniseeriva kiirguse meditsiinirakendustega kavandamiseks, suunamiseks ja verifitseerimiseks;

- 51) „meditsiiniradioloogiasead” – rajatis, kus korraldatakse meditsiiniikiirituse toiminguid;
- 52) „meditsiiniikiirituse toiming” – iga meditsiiniikiiritust tekitav toiming;
- 53) „elanikud” – üksikisikud, kes võivad saada elanikukiiritust;
- 54) „looduslik kiirgusallikas” – loodusliku, maapinna või kosmilise päritoluga ioniseeriva kiirguse allikas;
- 55) „kiiritamine muul kui meditsiinilise kuvamise eesmärgil” – inimeste kavandatud kiiritamine kuvamise eesmärgil, kui kiiritamise peamine eesmärk ei ole tuua kasu kiiritatava isiku tervisele;
- 56) „normaalkiiritus” – rajatise või tegevuse (sealhulgas hooldamine, ülevaatamine, dekomisjoneerimine) normaalsete töötingimuste, sealhulgas väiksemad vahejuhtumid, mis suudetakse hoida kontrolli all, korral oodatav kiiritus, st kiiritus normaalse töö ja eeldatavate tööolukordade ajal;
- 57) „teatamine” – teabe esitamine pädevale asutusele, et teavitada käesoleva direktiivi reguleerimisalasle kuuluva kiirgustegevuse kavatsusest;
- 58) „kutsekiiritus” – töötajate, praktikantide ja üliõpilaste kiiritus töökeskkonnas;
- 59) „töötervishoiuteenistus” – tervishoiutöötaja või -asutus, kelle pädevusse kuulub kiirgustöötajate tervisekontroll ja kelle tegevuspädevust selles valdkonnas on tunnustanud pädev asutus;
- 60) „omanikuta kiirgusallikas” – radioaktiivne kiirgusallikas, mis ei ole väljaarvatud ega regulatiivkontrolli all, näiteks sellepärast, et ta ei ole kunagi sellise kontrolli all olnud või sellepärast, et see on maha jäetud, kaotatud, valesse kohta teisaldatud, varastatud või üle antud ilma nõuetekohase loata;
- 61) „välistöötaja” – kiirgustöötaja, kaasa arvatud praktikant ja üliõpilane, keda ei ole tööle võtnud jälgimisala või kontrolliala eest vastutav ettevõtja, kuid kes täidab neil aladel tööülesandeid;
- 62) „kavandatud kiiritusolukord” – kiirgusallika plaanikohase käitamise või kiiritusradu muutva inimtegevuse tõttu tekkiv kiiritusolukord, mis põhjustab inimeste või keskkonna kiiritamist või võimalikku kiiritamist. Kavandatud kiiritusolukorrad hõlmavad nii normaal- kui ka potentsiaalkiiritust;
- 63) „potentsiaalkiiritus” – kiiritus, mille saamist ei oodata täie kindlusega, kuid mida võib saada tõenäosusliku iseloomuga sündmuse või sündmusterea, sh seadmete rikete või käitamisvigade, tagajärjel;
- 64) „meditsiiniikiirituse teostus” – meditsiiniikiirituse ja kõigi abitoimingute füüsiline teostus, sealhulgas meditsiiniliste radioloogiaseadmete käsitlemine ja kasutamine, tehniliste ja füüsikaliste näitajate (sh kiirgusdooside) hindamine, seadmete kalibreerimine ja hooldus, radiofarmatseutikumide valmistamine ja manustamine ning kujutiste töötlemine;
- 65) „kiirgustegevus” – inimtegevus, mis võib suurendada üksikisikute kiiritamist kiirgusallikast pärineva kiirgusega ja mida ohjatakse kui kavandatavat kiiritusolukorda;
- 66) „meditsiinipraktik” – arst, hambaarst või muu tervishoiutöötaja, kellel on õigus võtta vastavalt siseriiklikele nõuetele endale kliiniline vastutus üksikisiku meditsiiniikiirituse eest;
- 67) „töötlemine” – keemilised ja füüsikalised toimingud radioaktiivse materjaliga, sealhulgas kaevandamine, muundamine lõhustuva või fertiilse tuumamaterjali rikastamine ning kasutatud tuumkütuse ümbertöötlemine;
- 68) „kaitsemeetmed” – meetmed, väljaarvatud parandusmeetmed, nende dooside vältimise või vähendamise eesmärgil, mida vastasel juhul võidakse saada avariikiirituse või püsikiirituse olukorras;
- 69) „elanikukiiritus” – üksikisiku kiiritus, välja arvatud kutse- või meditsiiniikiiritus;
- 70) „kvaliteeditagamine” – kõik kavandatud ja korrapärased tegevused, mida on vaja piisava kindlustunde tagamiseks, et struktuur, süsteem, komponent või menetlus toimib rahuldavalt kooskõlas kokkulepitud standarditega; kvaliteedikontroll on kvaliteeditagamise osa;
- 71) „kvaliteedikontroll” – toimingute (kavandamine, kooskõlastamine, rakendamine) kogum, mille eesmärk on kvaliteedi säilitamine või parandamine. See hõlmab seadmete piiritletavate, mõõdetavate ja juhitavate toimimisinäitajate jälgimist, hindamist ja hooldust nõutaval tasemel;

- 72) „kiirgusgeneraator” – seade, mis tekitab ioniseerivat kiirgust nagu röntgenikiirgus, neutronid, elektronid ja muud laenguga osakesed;
- 73) „kiirguskaitse ekspert” – isik või juhul kui see on siseriiklike õigusaktidega vastavalt sätestatud, siis isikute rühm, kellel on vajalikud teadmised, väljaõpe ja kogemused, et anda kiirguskaitseküsimustes nõu isikute tõhusa kaitse tagamiseks ja kelle pädevust sellega seoses on tunnustanud pädev asutus;
- 74) „kiirguskaitse spetsialist” – isik, kes on tehniliselt pädev asjaomase kiirgustegevusega seotud kiirguskaitse küsimustes, et kiirguskaitsekorra rakendamist jälgida või teostada;
- 75) „kiirgusallikas” – objekt, mis võib põhjustada kiiritust, näiteks kiirgab ioniseerivat kiirgust või vabastab radioaktiivset materjali;
- 76) „radioaktiivne materjal” – radioaktiivseid aineid sisaldav materjal;
- 77) „radioaktiivne kiirgusallikas” – kiirgusallikas, mis sisaldab radioaktiivset materjali tema radioaktiivsuse kasutamise eesmärgil;
- 78) „radioaktiivne aine” – aine, mis sisaldab üht või mitut radionukliidi, mille aktiivsust või aktiivsuskontsentratsiooni ei saa kiirguskaitse seisukohast arvestamata jätta;
- 79) „radioaktiivsed jäätmep” – gaasilises, vedelas või tahkes olekus radioaktiivne materjal, millele liikmesriik või juriidiline või füüsiline isik, kelle otsust liikmesriik tunnustab, ei näe ette ega kaalu edasist kasutust ning mida pädev reguleeriv asutus käsitleb liikmesriigi õiguslikus ja reguleerivas raamistikus radioaktiivsete jäätmepena;
- 80) „radiodiagnostiline” – seotud in vivo diagnostilise nuklearmeditsiiniga, ioniseeriva kiirguse kasutamisel põhineva meditsiinidiagnostilise radioloogiaga ja stomatoloogilise radioloogiaga;
- 81) „kiiritusravi” – seotud kiiritusraviga, sealhulgas raviotstarbelise nuklearmeditsiiniga;
- 82) „radoon” – radionukliid Rn-222 ja vajaduse korral selle tütarproduktid;
- 83) „radoonikiiritus” – radooni tütarproduktidest saadav kiiritus;
- 84) „viitetase” – efektiivdoosi või ekvivalentdoosi või aktiivsuskontsentratsiooni tase avariikiirituse või püsikiirituse olukorras, millest kõrgema taseme puhul ei peeta selle kiiritusolukorra tulemusena tekkivat kiiritust enam lubatavaks, kuigi see ei ole piirmäär, mida ei tohi ületada;
- 85) „saatja” – arst, hambaarst või muu tervishoiutöötaja, kellel siseriiklike nõuete kohaselt on õigus suunata inimest meditsiinipraktiku juurde meditsiinikiirituse toimingule;
- 86) „registreerimine” – pädeva asutuse poolt antav kirjalik luba või siseriiklike õigusaktidega lihtsustatud menetluse alusel antav luba kiirgustegevuseks kooskõlas tingimustega, mis on sätestatud siseriiklikes õigusaktides või mille pädev asutus on seda liiki või klassi kiirgustegevuse puhul määratlenud;
- 87) „regulatiivkontroll” – igasugune kontroll ja kõik eeskirjad, mida kohaldatakse inimtegevuse suhtes kiirguskaitseõuete jõustamiseks;
- 88) „parandusmeetmed” – kiirgusallika kõrvaldamine või selle võimsuse (aktiivsuse või koguse mõistes) vähendamine või kiiritusraja katkestamine või selle mõju vähendamine eesmärgiga ära hoida või vähendada doose, mida muidu võidakse saada püsikiirituse olukorras;
- 89) „standardisik” – üksikisik, kelle saadav doos on tüüpiline suurimat kiiritust saavatele isikutele elanikkonna hulgas, välja arvatud isik, kellel on äärmuslik või haruldane harjumus;
- 90) „kinnine kiirgusallikas” – radioaktiivne kiirgusallikas, mille puhul on radioaktiivne materjal püsivalt suletud kapslisse või see kuulub tahke aine koosseisu, et vältida normaalsetes kasutustingimustes radioaktiivse aine igasugust hajumist;
- 91) „siivert (Sv)” – ekvivalentdoosi või efektiivdoosi ühiku nimetus. Üks siivert vastab ühele džaulile kilogrammi kohta: $1 \text{ Sv} = 1 \text{ J kg}^{-1}$;
- 92) „ladustamine” – radioaktiivse materjali, sealhulgas kasutatud tuumkütuse, kiirgusallika või radioaktiivsete jäätmep hoidmine rajatises, kavatsusega see või need seal välja võtta;
- 93) „jälgimisala” – ala, mis on ioniseeriva kiirguse eest kaitsmise eesmärgil vajaliku jälgimise all;

- 94) „kiirgusallika konteiner” – seotud komponentide komplekt, mis on mõeldud kindlase kiirgusallika sulustamiseks, mis ei ole kiirgusallika lahutamatu osa, vaid on ette nähtud kiirgusallika varjestamiseks transportimisel ja käsitsemisel;
- 95) „kosmoselaev” – mehitatud sõiduk, mis on kavandatud töötama kõrgusel rohkem kui 100 km merepinnast;
- 96) „standardväärtused ja -seosed” – väärtused ja seosed, millekohased soovitusel on esitatud väliskiirguse dooside hindamist käsitleva ICRP väljaande 116 peatükkides 4 ja 5 ning sisekiirguse dooside hindamist käsitleva ICRP väljaande 119 peatükis 1, sh ajakohastatud väärtused ja seosed, mille liikmesriigid on heaks kiitnud. Liikmesriigid võivad teatud juhtudel heaks kiita erimeetodite kasutamise seoses radionukliidi füüsikaliste ja keemiliste omadustega või kiiritusolukorra või kiiritust saava isiku muude tunnustega;
- 97) „toroon” – radionukliid Rn-220 ja vajaduse korral selle tütarproduktid;
- 98) „ettevõtja” – füüsiline või juriidiline isik, kes on siseriiklike õigusaktide alusel õiguslikult vastutav teatava kiirgustegevuse või kiirgusallika eest (sealhulgas juhtudel, mil kiirgusallika omanik või valdaja ei soorita kiirgusallikaga seotud inimtegevusi);
- 99) „mittekavandatud kiiritus” – meditsiinikiiritus, mis oluliselt erineb teatavaks otstarbeks ettenähtud meditsiinikiiritusest.

III PEATÜKK

KIIRGUSKAITSESÜSTEEM

Artikkel 5

Kiirguskaitse üldpõhimõtted

Liikmesriik kehtestab juriidilised nõuded ja asjakohase regulatiivse kontrolli korra, mis kõigis kiiritusolukordades kajastab põhjendatuse, optimeerituse ja doosi piiratuse põhimõtetele toetuvat kiirguskaitsetsüsteemi:

- a) põhjendatus: kiirgustegevuse alustamise otsuste põhjendamisel lähtutakse seisukohast, et sellised otsused tehakse kavatsusega tagada, et kiirgustegevusest üksikisikule või ühiskonnale tulenev kasu kaalub üles sellega tervisele põhjustada võidava kahju. Püsi- ja avariikiirguse olukordades kiiritusraja loomise või muutmise otsuste põhjendamisel lähtutakse seisukohast, et neist peaks olema rohkem kasu kui kahju;
- b) optimeeritus: kutse- või elanikukiirgust saavate üksikisikute kiirguskaitse optimeeritakse eesmärgiga hoida individuaal- dooside suurus, kiirguse tõenäosus ja kiiritust saavate inimeste arv nii väike, kui on mõistlikult võimalik saavutada,

võttes arvesse tehniliste teadmiste praegust taset ning majanduslikke ja ühiskondlikke tegureid. Meditsiinikiiritust saavate üksikisikute kaitse optimeerimisel võetakse arvesse individuaal- dooside suurus ja see on ulatuselt kooskõlas saadava kiirguse meditsiinilise eesmärgiga, nagu on kirjeldatud artiklis 56. Seda põhimõtet ei rakendata üksnes efektiivdoosi alusel, vaid ettevaatusabinõuna ka juhul, kui see on ekvivalentdooside seisukohast asjakohane, et võtta arvesse ebaselgust tervisekahjustuse tekke võimaluste osas kudede reaktsiooni lävi- tasemest allpool;

- c) doosi piiratus: kavandatavates kiiritusolukordades ei tohi üksikisiku saadavate dooside summa ületada kutse- või elanikukiirguse jaoks kehtestatud doosi piirmäärasid. Doosi piirmäärasid ei kohaldata meditsiinikiirguse suhtes.

1. JAGU

Optimeerimise abivahendid

Artikkel 6

Kutse-, elaniku- ja meditsiinikiirguse doosipiirangud

1. Liikmesriik tagab, et vajaduse korral kehtestatakse kaitse võimaliku optimeerimise eesmärgil doosipiirangud.
- a) Kutsekiirguse doosipiirang on optimeerimise abivahend, mille kehtestab ettevõtja pädeva asutuse üldjärelevalve all. Doosipiirangu kehtestamisel välistöötajate jaoks teevad tööandja ja ettevõtja omavahel koostööd.
- b) Elanikukiirguse doosipiirang määratakse üksikisikule mõjuva doosi suhtes, mille elanikud saavad kindlaksmääratud kiirgusallika plaanikohasel käitamisel. Pädev asutus tagab, et piirangud on kooskõlas kõigist lubatud kiirgustegevustest ühe isiku poolt saadavate dooside summa piirmääraga.
- c) Meditsiinikiirguse puhul kohaldatakse doosipiiranguid üksnes seoses hooldajate, abistajate ja vabatahtlikult meditsiinilistes või biomeditsiinilistes teadusuuringutes osalevate isikute kaitsega.

2. Doosipiirangud kehtestatakse asjakohase kindlaksmääratud ajavahemiku jooksul saadava individuaalse efektiiv- või ekvivalentdoosina.

Artikkel 7

Viitetasemed

1. Liikmesriik tagab, et avari- ja püsikiirguse olukordade jaoks kehtestatakse viitetasemed. Kaitse optimeerimisel peetakse esmatähtsaks viitetaset ületavat kiiritust ja kaitset optimeeritakse jätkuvalt ka viitetasemest allapoole jääval tasemel.

2. Viitetasemeks valitud väärtus sõltub kiiritusolukorra liigist. Viitetaseme valimisel võetakse arvesse nii kiirguskaitse nõudeid kui ka ühiskonnakriteeriume. Elanikukiirituse puhul võetakse viitetaseme kehtestamisel arvesse I lisas esitatud viitetasemete vahemikku.

3. Püsikiirituse olukordade puhul, mille korral esineb radoonikiiritus, määratakse viitetasemed radooni aktiivsuskontsentratsioonina õhus, nagu on sätestatud artiklis 74 elanike kohta ja artiklis 53 töötajate kohta.

2. JAGU

Doosi piiratus

Artikkel 8

Kiirgustöötajate vanusepiir

Liikmesriik tagab, et kooskõlas artikli 11 lõikega 2 ei tohi alla 18-aastasi isikuid määrata tööle, mille käigus neist saavad kiirgustöötajad.

Artikkel 9

Kutsekiirituse doosi piirmäärad

1. Liikmesriik tagab, et kutsekiirituse doosi piirmäärad kehtivad aasta jooksul töötaja poolt kõigist lubatud kiirgustegevustest saadud kutsekiirituse, artikli 54 lõike 3 alusel teatatava töökohtade radooni kutsekiirituse ning vastavalt artikli 100 lõikele 3 püsikiirituse olukordadest tuleneva muu kutsekiirituse summa suhtes. Avariikutsekiirituse suhtes kohaldatakse artiklit 53.

2. Kutsekiirituse efektiivdoosi aastane piirmäär on 20 millisiivertit. Erijuhtudel või siseriiklikes õigusaktides määratletud teatavates kiiritusolukordades võib aastane efektiivdoos siiski olla pädeva asutuse loal kuni 50 millisiivertit, kui mis tahes viie järjestikuse aasta (sh aastad, mille puhul piirmäär ületati) keskmine aastane doos ei ületa 20 millisiivertit.

3. Lisaks lõikes 2 kehtestatud efektiivdoosi piirmääradele kohaldatakse järgmisi ekvivalentdoosi piirmäärasid:

a) silmaläätse ekvivalentdoosi piirmäär on 20 millisiivertit aastas või 100 millisiivertit mis tahes viie järjestikuse aasta jooksul, kusjuures ühe aasta doos ei tohi ületada 50 millisiivertit, nagu on täpsustatud siseriiklikes õigusaktides;

b) naha ekvivalentdoosi aastane piirmäär on 500 millisiivertit; seda piirmäära arvestatakse üle 1 cm² suuruse pinna keskmistatud doosi suhtes, olenemata kiiritatava pinna suurusest;

c) jäsemete ekvivalentdoosi piirmäär on 500 millisiivertit aastas.

Artikkel 10

Rasedate ja rinnaga toitvate töötajate kaitse

1. Liikmesriik tagab, et loote kaitse on samaväärne elanikele ette nähtud kaitsega. Niipea kui rase töötaja teavitab ettevõtjat või välistöötaja puhul tööandjat siseriiklike õigusaktide kohaselt oma rasedusest, tagab ettevõtja või tööandja, et raseda töötaja töötingimused on sellised, et loote ekvivalentdoos on nii madal, kui on mõistlikult võimalik saavutada, ja see tõenäoliselt ei ole suurem kui 1 millisiivert vähemalt raseduse järelejäänud perioodil.

2. Niipea kui töötaja teavitab ettevõtjat või välistöötaja puhul tööandjat sellest, et ta toidab rinnaga imikut, ei rakendata teda tööle, millega kaasneb märkimisväärne radionukliidide sissevõtu või keha saastumise oht.

Artikkel 11

Praktikantide ja üliõpilaste doosi piirmäärad

1. Liikmesriik tagab, et doosi piirmäärad, mis kehtivad vähemalt 18aastaste praktikantide ja üliõpilaste suhtes, kes peavad õpingute käigus kasutama kiirgusallikaid, vastavad artiklis 9 kutsekiirituse kohta sätestatud piirmääradele.

2. Liikmesriik tagab, et efektiivdoosi piirmäär 16–18aastaste praktikantide ja üliõpilaste jaoks, kes peavad õpingute käigus kasutama kiirgusallikaid, on 6 millisiivertit aastas.

3. Lisaks lõikes 2 kehtestatud efektiivdoosi piirmääradele kohaldatakse järgmisi ekvivalentdoosi piirmäärasid:

a) silmaläätse ekvivalentdoosi aastane piirmäär on 15 millisiivertit;

b) naha ekvivalentdoosi aastane piirmäär on 150 millisiivertit, väljendatuna 1 cm² nahapinna aastase keskmise doosina olenemata kiiritatava pinna suurusest;

c) jäsemete ekvivalentdoosi piirmäär on 150 millisiivertit aastas.

4. Liikmesriik tagab, et doosi piirmäärad praktikantide ja üliõpilaste puhul, kelle suhtes ei kohaldata lõikeid 1, 2 ja 3, vastavad artiklis 12 sätestatud elanikudoosi piirmääradele.

*Artikkel 12***Elanikudoosi piirmäärad**

1. Liikmesriik tagab, et elanikudoosi piirmäärad kehtivad elaniku poolt kõigist lubatud kiirgustegevustest aasta jooksul saadud kiirituse summa suhtes.
2. Liikmesriik kehtestab elanikukiirituse puhul efektiivdoosi aastaseks piirmääraks 1 millisiiverti.
3. Lisaks lõikes 2 osutatud doosi piirmäärale kohaldatakse järgmisi ekvivalentdoosi piirmäärasid:
 - a) silmaläätse ekvivalentdoosi aastane piirmäär on 15 millisiivertit;
 - b) naha ekvivalentdoosi aastane piirmäär on 50 millisiivertit, väljendatuna 1 cm² nahapinna aastase keskmise doosina olenemata kiiritatava pinna suurusest.

*Artikkel 13***Efektiiv- ja ekvivalentdoosi hindamine**

Efektiiv- ja ekvivalentdoosi hindamisel kasutatakse asjakohaseid standardväärtusi ja -seoseid. Väliskiirituse puhul kasutatakse ICRP väljaande 116 punktis 2.3 määratletud operatiivsuurusi.

IV PEATÜKK

KIIRGUSKAITSEALASE HARIDUSE, KOOLITUSE JA TEAVITUSE NÕUDED*Artikkel 14***Üldised kohustused seoses hariduse, koolituse ja teavitamisega**

1. Liikmesriik kehtestab vajaliku õigus- ja haldusraamistiku, mis tagab asjakohase kiirguskaitsealase hariduse, koolituse ja teabe andmise igale üksikisikule, kes vajab oma ülesannete täitmiseks kiirguskaitsealast eripädevust. Koolitamist ja teavitamist korratakse asjakohaste ajavahemike järel ja see tegevus dokumenteeritakse.
2. Liikmesriik tagab, et hariduse, koolituse ja täiendkoolituse süsteemi kehtestamiseks seatakse sisse kord, mis võimaldab tunnustada kiirguskaitse eksperte ja meditsiinifüüsika eksperte ning samuti töotervishoiuteenistusi ja dosimeetriateenistusi seoses kiirgustegevuse tüübiga.
3. Liikmesriik seab hariduse, koolituse ja täiendkoolituse süsteemi kehtestamiseks sisse korra, mis võimaldab tunnustada kiirguskaitse spetsialiste, juhul kui selline kaitse on siseriiklike õigusaktidega ette nähtud.

*Artikkel 15***Kiirgustöötajate koolitamine ning neile edastatav teave**

1. Liikmesriik nõuab ettevõtjalt kiirgustöötajate teavitamist:
 - a) nende tööga kaasnevatest kiirgusalastest terviseriskidest;
 - b) üldistest kiirguskaitsemeetmetest ja ettevaatusabinõudest;
 - c) kiirguskaitsemeetmetest ja ettevaatusabinõudest seoses käitamis- ja töötingimustega nii kiirgustegevuses üldiselt kui ka eri tüüpi töökohtadel, kuhu neid võidakse määrata, ja eri tööde puhul, mida neid võidakse tegema määrata;
 - d) avariolukorrale reageerimise kavade ja toimingute asjaomastest osadest;
 - e) tehniliste, meditsiiniliste ja haldusnõuete järgimise tähtsusest.

Välistöötajate puhul tagab tööandja, et neile antakse punktides a, b ja e osutatud teavet.

2. Liikmesriik nõuab ettevõtjalt või välistöötajate puhul tööandjalt kiirgustöötajate teavitamist sellest, et on oluline varakult teavitada oma rasedusest, võttes arvesse loote saadava kiirituse ohtu.
3. Liikmesriik nõuab ettevõtjalt või välistöötajate puhul tööandjalt kiirgustöötajate teavitamist sellest, et on oluline teavitada kavatsusest imikut rinnaga toita, võttes arvesse rinnaga toidetava imiku saadava kiirituse ohtu tulenevalt radionukliidide sissevõtmist või keha saastumisest.
4. Liikmesriik nõuab ettevõtjalt või välistöötajate puhul tööandjalt asjakohaste kiirguskaitsealaste koolitus- ja teavitusprogrammide pakkumist kiirgustöötajatele.
5. Lisaks lõigetes 1, 2, 3 ja 4 ettenähtud kiirguskaitsealasele koolitusele ja teavitamisele nõuab liikmesriik, et kõrgaktiivse kinnise kiirgusallika eest vastutav ettevõtja tagab, et sellistel koolitustel käsitletakse kõrgaktiivse kinnise kiirgusallika ohutu haldamise ja juhtimise erinõudeid, et asjaomased töötajad oleksid piisavalt ette valmistatud iga sündmuse jaoks, mis mõjutab kiirguskaitset. Teavitamisel ja koolitamisel rõhutatakse esmajoones ohutusnõuete täitmise vajadust ning antakse konkreetset teavet tagajärgede kohta, mis võivad tuleneda vajaliku kontrolli kaotusest kõrgaktiivse kinnise kiirgusallika üle.

Artikkel 16

Omanikuta kiirgusallikast kiiritust saada võivate töötajate teavitamine ja koolitamine

1. Liikmesriik tagab, et selliste käitiste juhtkonda, kus kõige tõenäolisemalt leidub või töödeldakse omanikuta kiirgusallikaid (sealhulgas suured vanametalli hoiuplatsid ja vanametalli ringlussevõtukäitised), ning ettevõtete juhtkondi olulistest transiidi sõlmpunktides teavitatakse sellest, et nende kätte võib sattuda kiirgusallikaid.

2. Liikmesriik innustab lõikes 1 osutatud käitiste juhtkondi tagama, et juhul kui nende käitise töötajad võivad kiirgusallikaga kokku puutuda, saavad nad:

- a) nõuandeid ja koolitust kiirgusallikate ja nende konteinerite visuaalseks avastamiseks;
- b) põhiteavet ioniseeriva kiirguse ja selle toime kohta;
- c) teavet ja koolitust tegevuse kohta kohapeal juhul, kui on avastatud kiirgusallikas või kahtlustatakse selle olemasolu.

Artikkel 17

Avariitöötajate eelnev teavitamine ja koolitamine

1. Liikmesriik tagab, et avariitöötajatele, kes on avariolukorra lahendamise kavas või avariolukorra ohjamise süsteemis kindlaks määratud, antakse nõuetekohast ja korrapäraselt ajakohastatud teavet mõju kohta, mida sekkumine avaldab nende tervisele, ja sellises olukorras võetavate ettevaatusabinõude kohta. Selles teabes võetakse arvesse võimaliku avariolukorra ulatust ja sekkumise tüüpi.

2. Niipea kui tekib avariolukord, täiendatakse asjakohaselt lõikes 1 osutatud teavet, võttes arvesse konkreetseid asjaolusid.

3. Liikmesriik tagab, et avariitöötajate kaitse eest vastutav ettevõtja või organisatsioon pakub lõikes 1 osutatud avariitöötajatele regulaarselt asjakohast koolitust, nagu on ette nähtud artiklis 97 sätestatud avariolukorra ohjamise süsteemis. Vajaduse korral hõlmab selline koolitus praktilisi harjutusi.

4. Liikmesriik tagab, et lisaks käesoleva artikli lõikes 3 osutatud avariolukorrale reageerimisega seotud koolitusele pakub avariitöötajate kaitse eest vastutav ettevõtja või organisatsioon nendele töötajatele asjakohast kiirguskaitsealast koolitust ja teavet.

Artikkel 18

Haridus, teavitamine ja koolitus meditsiinkiiirituse valdkonnas

1. Liikmesriik tagab, et meditsiinipraktikute ja meditsiinkiiirituse teostusega seotud isikute haridus, nende valduses olev

teave ning nende teoreetiline ja praktiline väljaõpe on meditsiinkiiirituse toimingute jaoks piisav ning et neil on asjakohane kiirguskaitsealane pädevus.

Selleks tagab liikmesriik sobivate õppekavade koostamise ja tunnustab asjakohaseid diplomeid, tunnustusi või ettevalmistust käsitlevaid tõendeid.

2. Asjakohaseid koolitusprogramme läbivad isikud võivad osaleda meditsiinkiiirituse teostuses, nagu on ette nähtud artikli 57 lõikes 2.

3. Liikmesriik tagab pideva koolitamise pärast kutsealase ettevalmistuse saamist ning uute võtete meditsiinilise kasutamise korral neid võtteid ja asjakohaseid kiirguskaitseabinõudeid tutvustava koolituse korraldamise.

4. Liikmesriik soodustab kiirguskaitsekursuse võtmist meditsiini- ja hambaravikoolide põhiõppekavasse.

V PEATÜKK

KIIRGUSTEGEVUSE PÕHJENDATUS JA REGULATIIVNE KONTROLL

1. JAGU

Kiirgustegevuse keeld ja põhjendus

Artikkel 19

Kiirgustegevuse põhjendus

1. Liikmesriik tagab, et uude klassi kuuluva või uut tüüpi kiirgustegevuse kohta, millega kaasneb ioniseeriv kiiritamine, esitatakse enne selle kasutuselevõtmist põhjendus.

2. Liikmesriik kaalub olemasolevasse klassi kuuluva või olemasolevat tüüpi kiirgustegevuse põhjenduse läbivaatamist juhul, kui ilmnevad uued ja olulised tõendid nende tõhususe või võimalike mõjude kohta või saadakse uusi ja olulisi andmeid muude tehnikate ja tehnoloogiate kohta.

3. Kutse- ja elanikukiiiritust hõlmavat kiirgustegevust põhjendatakse kiirgustegevuse klassi või tüübi poolest, võttes arvesse mõlemat kiirituse kategooriat.

4. Kiirgustegevus, millega kaasneb meditsiinkiiiritus, peab olema põhjendatud kiirgustegevuse klassi või tüübi poolest, võttes arvesse meditsiinkiiiritust ja juhul kui see on asjakohane, siis seonduvat kutse- ja elanikukiiiritust, ja iga üksiku meditsiinkiiirituse olukorra tasandil, nagu on sätestatud artiklis 55.

Artikkel 20

Tarbekaupadega seotud kiirgustegevus

1. Liikmesriik nõuab igalt ettevõtjalt, kes kavatseb toota või importida tarbekaupa, mille kavandatud kasutamine kujutab endast tõenäoliselt uude klassi kuuluvat või uut tüüpi kiirgustegevust, kogu asjakohase teabe, sealhulgas IV lisa A jaos loetletud teabe esitamist pädevale asutusele, et võimaldada täita artikli 19 lõikes 1 sätestatud põhjenduse esitamise nõuet.

2. Selle teabe hindamise põhjal tagab liikmesriik, et pädev asutus otsustab IV lisa B jao kohaselt, kas asjaomase tarbekauba kavandatav kasutamine on põhjendatud.

3. Mõjutamata lõike 1 kohaldamist, tagab liikmesriik, et nimetatud lõike kohaselt teavet saanud pädev asutus teavitab teiste liikmesriikide pädevate asutuste kontaktpunkti sellest teabe saamisest ning nõudmisel oma otsusest ja selle otsuse põhjendusest.

4. Liikmesriik keelab tarbekaupu üldsusele müüa või kättesaadavaks teha, kui nende kaupade kavandatav kasutus ei ole põhjendatud või kui nende kasutamine ei vasta artikli 26 kohastele teavitamise suhtes erandi tegemise kriteeriumidele.

Artikkel 21

Kiirgustegevuse keelamine

1. Liikmesriik keelab radioaktiivse aine sihipärase lisamise toiduainete, loomasööda ja kosmeetikatoodete tootmisel ning keelab selliste toodete impordi ja ekspordi.

2. Mõjutamata direktiivi 1999/2/EÜ kohaldamist, ei peeta põhjendatuks kiirgustegevust, millega kaasneb materjali aktiveerimine, mis põhjustab aktiivsuse suurenemise tarbekaubas, mida turuleviimise hetkel ei saa kiirguskaitse seisukohast eirata. Siiski võib pädev asutus hinnata spetsiifilist tüüpi kiirgustegevust selles klassis seoses nende tegevuste põhjendatusega.

3. Liikmesriik keelab radioaktiivse aine sihipärase lisamise mänguasjade ja ehete tootmisel ning keelab selliste toodete impordi ja ekspordi.

4. Liikmesriik keelab kiirgustegevuse, millega kaasneb mänguasjades ja ehetes kasutatud materjali aktiveerimine, mis põhjustab nende toodete turuleviimise või nende toomise hetkel aktiivsuse suurenemise, mida ei saa kiirguskaitse seisukohast eirata, ning keelab selliste toodete ja materjalide impordi ja ekspordi.

Artikkel 22

Kiirgustegevus, millega kaasneb inimeste planeeritud kiiritamine muul kui meditsiinilise kuvamise eesmärgil

1. Liikmesriigid tagavad sellise kiirgustegevuse tuvastamise, millega kaasneb kiiritamine muul kui meditsiinilise kuvamise eesmärgil, võttes eeskätt arvesse IV lisa loetletud kiirgustegevusi.

2. Liikmesriik tagab, et erilist tähelepanu pööratakse sellise kiirgustegevuse põhjendatusele, millega kaasneb kiiritamine muul kui meditsiinilise kuvamise eesmärgil, ning eelkõige:

- a) iga muu kui meditsiinilise kuvamisega seotud kiirgustegevuse tüüp peab olema enne üldist heakskiitmist põhjendatud;
- b) üldist heakskiitmist vajava kiirgustegevuse tüübi iga konkreetne rakendus peab olema põhjendatud;
- c) kõik toimingud üksikisiku kiiritamiseks muul kui meditsiinilise kuvamise eesmärgil, mille puhul kasutatakse meditsiinilist radioloogiaseadet, peavad olema eelnevalt põhjendatud, võttes arvesse toimingu konkreetseid eesmärke ja asjaomase üksikisiku omadusi;
- d) punktides a ja b täpsustatud muu kui meditsiinilise kuvamisega seotud kiirgustegevuse üldise ja konkreetse põhjendatuse võib läbi vaadata;
- e) asjaolud, millest lähtuvalt on vajalik muu kui meditsiinilise kuvamisega seotud kiiritamine, ilma et iga kiiritamist individuaalselt põhjendataks, vaadatakse regulaarselt läbi.

3. Liikmesriigid võivad põhjendatud muu kui meditsiinilise kuvamisega seotud kiirgustegevuse, mille puhul kasutatakse meditsiinilist radioloogiaseadet, suhtes teha erandi artikli 6 lõike 1 punkti b kohaste doosipiirangute nõude ja artiklis 12 sätestatud doosi piirmäärade kohaldamisest.

4. Kui liikmesriik otsustab, et konkreetne muu kui meditsiinilise kuvamisega seotud kiirgustegevus on põhjendatud, tagab ta, et:

- a) iga kiirgustegevuse jaoks on vajalik luba;
- b) pädev asutus kehtestab kiirgustegevuse suhtes esitatavad nõuded, sealhulgas individuaalse rakendamise kriteeriumid, tehes selleks vajaduse korral koostööd muude asjaomaste organite ja meditsiiniteaduse ühingutega;
- c) toimingute korral, mille puhul kasutatakse meditsiinilisi radioloogiaseadmeid:

- i) kohaldatakse asjaomaseid VII peatükis meditsiini kiirituse kohta sätestatud nõudeid, sealhulgas nõudeid seadmete, optimeerimise, vastutuse, koolituse ja raseduse ajal kohaldatava erikaitse suhtes ning meditsiinifüüsika eksperdi nõuetekohase kaasamise suhtes;

- ii) vajaduse korral kehtestatakse erikord, mis on kooskõlas kiiritusolukorra eesmärgiga ja kujutise nõutava kvaliteediga;
- iii) võimaluse korral kehtestatakse konkreetsed diagnostilised referentsväärtused;
- d) toimingute korral, mille puhul ei kasutata meditsiinilisi radio- loogiaseadmeid, on doosipiirangud elanikudoosi piirmääradest oluliselt madalamad;
- e) kiiritatavale isikule antakse teavet ja küsitakse tema nõusolekut, välja arvatud juhtudel, kui õiguskaitseasutused võivad vastavalt siseriiklikele õigusaktidele tegutseda ilma isiku nõusolekuta.

2. JAGU

Regulatiivne kontroll

Artikkel 23

Looduslikult esineva radioaktiivse materjaliga seotud kiirgustegevuse tuvastamine

Liikmesriik tagab, et tuvastatakse kiirgustegevuse klassid või tüübid, mis on seotud looduslikult esineva radioaktiivse materjaliga ja põhjustab töötajatele või elanikele kiiritust, mida kiirguskaitse seisukohalt ei ole võimalik tähelepanuta jätta. Tuvastamiseks kasutatakse asjakohaseid vahendeid, võttes arvesse V lisa loetletud tööstussektoreid.

Artikkel 24

Regulatiivse kontrolli ohutaset arvestav lähenemisviis

1. Liikmesriik nõuab, et kiirgustegevus oleks kiirguskaitse eesmärgil allutatud regulatiivsele kontrollile, rakendades selleks teavitamist, lubade andmist ja sobivat kontrollimist, mis vastab kiirgustegevusest tuleneva kiirituse ulatusele ja tõenäosusele ning samuti mõjule, mida regulatiivne kontroll võib avaldada sellise kiirituse vähendamisele või radioloogilise ohutuse parandamisele.
2. Mõjutamata artiklite 27 ja 28 kohaldamist, võib regulatiivne kontroll piirduda teavitamisega ja sobiva sagedusega toimuvate kontrollimistega, kui see on asjakohane ning kooskõlas VII lisa sätestatud üldiste väljaarvamiskriteeriumidega. Selleks võib liikmesriik kehtestada üldised erandid või võimaldada pädeval asutusel otsustada vabastada teatatud kiirgustegevused loa nõude täitmisest VII lisa sätestatud üldiste kriteeriumide alusel; kui liikmesriigi määratluse kohaselt on tegemist mõõduka materjalikogusega, võib sel puhul kasutada VII lisa tabeli B 2. veerus esitatud aktiivsuskontsentratsiooni väärtusi.
3. Teatatud kiirgustegevuse jaoks, mille suhtes ei ole loa nõudest tehtud erandit, on vajalik registreerimise või litsentseerimise kaudu teostatav regulatiivne kontroll.

Artikkel 25

Teavitamine

1. Liikmesriik tagab, et teavitamist nõutakse iga põhjendatud kiirgustegevuse, sealhulgas artikli 23 kohaselt tuvastatud kiirgustegevuse puhul. Teavitada tuleb enne kiirgustegevuse alustamist või käimasolevate kiirgustegevuste puhul niipea, kui see nõue hakkab kehtima. Kiirgustegevuse puhul, mille suhtes kohaldatakse teavitamise nõuet, määrab liikmesriik kindlaks teabe, mis tuleb teavitamise käigus esitada. Loa taotluse esitamisel ei ole vaja esitada eraldi teadet.

Kiirgustegevuse suhtes võib teha teavitamisest erandi, nagu on sätestatud artiklis 26.

2. Liikmesriik tagab, et teavitamist nõutakse artikli 54 lõikes 3 sätestatud töökohtade puhul ja püsikiirituse olukordade puhul, mida ohjatakse kui kavandatud kiiritusolukorda, nagu on sätestatud artikli 100 lõikes 3.

3. Olenemata artiklis 26 sätestatud erandi tegemise kriteeriumidest võib pädev asutus liikmesriigi tuvastatud olukorras, kus võib karta, et artikli 23 kohaselt tuvastatud kiirgustegevus võib põhjustada looduslike radionukliidide sattumist vette, mis võib mõjutada joogiveevarude kvaliteeti või muud kiiritusrada, ja see kujutab kiirguskaitse seisukohast probleemi, nõuda teatamise nõude kohaldamist selle kiirgustegevuse suhtes.

4. Lubatud heitest või vastavalt artiklile 30 nõuete kohaldamisest vabastatud materjalidest tulenevat radioaktiivselt saastunud materjalidega seotud inimtegevust ei ohjata kui kavandatavat kiiritusolukorda ja sellest tulenevalt ei kohaldata selles suhtes teavitamise nõuet.

Artikkel 26

Erand teavitamise nõude kohaldamisest

1. Liikmesriik võib otsustada, et teavitamise nõuet ei kohaldata põhjendatud kiirgustegevuse suhtes, mille puhul on tegemist:
 - a) radioaktiivsete materjalidega, kui nendega seotud aktiivsuskontsentratsioonid kokku ei ületa VII lisa tabeli B 3. veerus esitatud väljaarvamisväärtusi või kõrgemat väärtust, mille pädev asutus on konkreetse rakenduse jaoks heaks kiitnud ning mis vastab VII lisa esitatud üldistele väljaarvamise- ja vabastamiskriteeriumidele; või
 - b) radioaktiivsete materjalidega, kui nendega seotud aktiivsuskontsentratsioonid ei ületa VII lisa tabelis A esitatud väljaarvamisväärtust või kõrgemat väärtust, mille pädev asutus on konkreetse rakenduse jaoks heaks kiitnud ning mis vastab VII lisa esitatud üldistele väljaarvamise- ja vabastamiskriteeriumidele, piiramata artikli 25 lõike 4 kohaldamist; või

c) kinnist kiirgusallikat sisaldava seadmega, tingimusel et:

- i) seadme tüüp on pädeva asutuse poolt heaks kiidetud;
- ii) seade ei tekita tavapäraustes kasutustingimustes 0,1 meetri ulatuses seadme ligipääsetavast pinnast suuremat doosikiirust kui $1 \mu\text{Sv} \cdot \text{h}^{-1}$ ning
- iii) pädev asutus on kindlaks määranud ringlussevõtu või lõpladustamise tingimused; või

d) elektriseadmega, tingimusel et:

- i) see on elektronkiiretoru, mis on mõeldud visuaalsete kujutiste kuvamiseks, või muu elektriseade, mis töötab 30 kilovolti (kV) mitte ületava potentsiaalide vahel, või selle tüüp on pädeva asutuse poolt heaks kiidetud; ning
- ii) see ei tekita tavapäraustes kasutustingimustes 0,1 meetri ulatuses seadme ligipääsetavast pinnast suuremat doosikiirust kui $1 \mu\text{Sv} \cdot \text{h}^{-1}$.

2. Liikmesriik võib konkreetsete kiirgustegevuse tüüpide suhtes teha erandi teavitamise nõude kohaldamisest, tingimusel et täidetud on VII lisa punktis 3 sätestatud üldised väljaarvamiskriteeriumid, lähtudes hindamisest, mis näitab, et erandi tegemine on parim lahendus.

Artikkel 27

Registreerimine või litsentsimine

1. Liikmesriik nõuab järgmise kiirgustegevuse registreerimist või litsentsimist:

- a) meditsiinikiirituse või muu kui meditsiinilise kuvamise jaoks kasutatava kiirgusgeneraatori, kiirendi või kiirgusallika käitamine;
- b) kiirgusgeneraatori, kiirendi, välja arvatud elektronimikroskoop, või kiirgusallika käitamine eesmärgil, mis ei ole punktis a loetletud.

2. Liikmesriik võib nõuda registreerimist või litsentsimist muud tüüpi kiirgustegevuse puhul.

3. Regulatiivne otsus kohaldada teatavate kiirgustegevuse tüüpide suhtes kas registreerimise või litsentsimise nõuet võib põhineda regulatiivsetel kogemustel, võttes arvesse eeldatavate või potentsiaalsete dooside suurust ja samuti kiirgustegevuse keerukust.

Artikkel 28

Litsentsimine

Liikmesriik nõuab järgmise kiirgustegevuse litsentsimist:

- a) radioaktiivse aine sihipärane manustamine inimestele ja, kui võrd see on seotud inimeste kiirguskaitsega, loomadele meditsiinilise või veterinaarse läbivaatamise, ravi või uuringu korral;
- b) tuumakäitise kasutamine ja dekomisjoneerimine ning uraani kaevandamine ja uraanikaevanduse sulgemine;
- c) radioaktiivse aine sihipärane lisamine tarbekaubale või muule tootele, sealhulgas meditsiinitoote tootmise või valmistamise käigus ning sellise toote import;
- d) mis tahes kiirgustegevus seoses kõrgaktiivse kinnise kiirgusallikaga;
- e) radioaktiivsete jäätmete pikaajalise ladustamise või lõpladustamise rajatise (sealhulgas sel eesmärgil jäätmeid haldava rajatise) käitamine, dekomisjoneerimine ja sulgemine;
- f) kiirgustegevus, mille tulemusel kandub õhku paiskuvat või vedela heite kaudu keskkonda suur radioaktiivse materjali kogus.

Artikkel 29

Loamenetlus

1. Loa väljastamiseks nõuab liikmesriik kiirguskaitse seisukohalt olulise teabe esitamist, mis vastab kiirgustegevuse laadile ja sellega seotud radioloogilistele ohtudele.

2. Litsentsimise korral ja otsustamisel, milline teave tuleb vastavalt lõikele 1 esitada, võtab liikmesriik arvesse IX lisas esitatud soovituslikku loendit.

3. Litsents hõlmab vajaduse korral eritingimusi ja viiteid siseriiklike õigusaktide kohastele nõuetele, et tagada litsentsi elementide õiguslik jõustatus, ning sellega kehtestatakse asjakohased tegevuspiirangud ja -tingimused. Siseriiklikes õigusaktides või eritingimustes nõutakse vajaduse korral ka optimeerituse põhimõtte ametlikku ja dokumenteeritud rakendamist.

4. Vajaduse korral hõlmavad siseriiklikud õigusaktid või litsents radioaktiivse heite ärajuhtimise tingimusi, mis on kooskõlas VIII peatükis esitatud nõuetega radioaktiivse heite keskkonda juhtimise loa kohta.

Artikkel 30

Regulatiivsest kontrollist vabastamine

1. Liikmesriik tagab, et lubatud kiirgustegevuse tulemusel tekkiva radioaktiivse materjali lõpladustamiseks, ringlussevõtuks või taaskasutamiseks on vaja luba.

2. Lõppladustamisele, ringlussevõttu või taaskasutusse määratud materjal võidakse vabastada regulatiivsest kontrollist, kui aktiivsuskontsentratsioonid:

- a) ei ületa tahke materjali puhul VII lisa tabelis A sätestatud vabastamistasemeid või
- b) vastavad erivabastustasemetele ning nendega seoses konkreetsetele materjalidele või konkreetse kiirgustegevuse tulemusel saadud materjalidele esitatavatele nõuetele; sellised erivabastustasemed määratakse kindlaks siseriiklikes õigusaktides või riigi pädeva asutuse poolt, järgides VII lisa esitatud üldisi väljaarvamise- ja vabastamiskriteeriume ja võttes arvesse ühenduse tehnilisi suuniseid.

3. Liikmesriik tagab, et lubatud kiirgustegevuste käigus (kus looduslikke radionukliidide töödeldakse nende radioaktiivsuse, lõhustuvuse või fertiilsuse omaduste tõttu) tekkivate looduslike radionukliidide sisaldavate materjalide vabastamistasemed vastavad tehnilike radionukliidide vabastamiseks kasutatavatele doosikriteeriumidele.

4. Liikmesriik ei luba radioaktiivsete materjalide sihipärast lahendamist materjalide regulatiivsest kontrollist vabastamise eesmärgil. See keeld ei kehti tavatöö käigus materjalide segamise suhtes, mille puhul radioaktiivsust ei arvestata. Erilistel asjaoludel võib pädev asutus anda loa radioaktiivse materjali segamiseks mitteradioaktiivse ainega taaskasutuse või ringlussevõtu eesmärgil.

VI PEATÜKK

KUTSEKIIRITUS

Artikkel 31

Vastutus

1. Liikmesriik tagab, et ettevõtja vastutab kiirgustöötajate kiirguskaitsekorra hindamise ja rakendamise eest.
2. Välisöötajate puhul on ettevõtja ja välisöötajate tööandja vastutus sätestatud artiklis 51.
3. Ilma et see piiraks lõigete 1 ja 2 kohaldamist, hoolitseb liikmesriik selle eest, et ettevõtjale, tööandjale või mis tahes muule organisatsioonile seatakse selge vastutus töötajate kaitse eest mis tahes kiirgusolukorras, seda eeskätt järgmiste töötajate kaitsmiseks:

- a) avariitöötajad;
- b) töötajad, kes tegelevad saastunud pinnase, ehitiste ja muude rajatiste saastusest puhastamisega;

- c) töötajad, kes saavad töökohal radoonikiiritust, artikli 54 lõikes 3 täpsustatud olukorras.

See kehtib ka füüsilisest isikust ettevõtjate ja vabatahtlike töötajate kaitse suhtes.

4. Liikmesriik tagab, et tööandjatel on juurdepääs teabele oma töötajate potentsiaalkiirituse kohta teise tööandja või ettevõtja vastutusel.

Artikkel 32

Kiirgustöötajate kaitse

Liikmesriik tagab, et kiirgustöötajate kaitse aluseks on vastavalt käesoleva direktiivi asjakohastele sätetele:

- a) kiirgustöötajate kiirgusohu laadi ja ulatuse eelhindamine;
- b) kiirguskaitse optimeerimine kõigi töötingimuste puhul, sealhulgas kutsekiirituse puhul, mis tuleneb meditsiinikiiritust hõlmavast kiirgustegevusest;
- c) kiiritust saavate töötajate klassifitseerimine erinevatesse kategooriatesse;
- d) kontrollimeetmed ja seire seoses eri piirkondade ja töötingimustega, sealhulgas vajaduse korral individuaalne seire;
- e) tervisekontroll;
- f) haridus ja koolitus.

Artikkel 33

Praktikantide ja üliõpilaste kaitse

1. Liikmesriik tagab, et artikli 11 lõikes 1 nimetatud üle 18aastaste praktikantide ja üliõpilaste puhul kehtivad kiiritustingimused ja kaitsemeetmed vastavad A- või B-kategooria töötajate puhul kehtivatele tingimustele.
2. Liikmesriik tagab, et artikli 11 lõikes 2 nimetatud 16–18aastaste praktikantide ja üliõpilaste puhul kehtivad kiiritustingimused ja kaitsemeetmed vastavad B-kategooria töötajate puhul kehtivatele tingimustele.

Artikkel 34

Konsulteerimine kiirguskaitse eksperdiga

Liikmesriik nõuab ettevõtjalt, et nad küsiksid nõu kiirguskaitse eksperdilt artiklis 82 kirjeldatud pädevusvaldkondades allpool toodud küsimustes, mis on kiirgustegevuse suhtes asjakohased:

- a) kaitse- ja mõõteseadmete läbivaatamine ja katsetamine;

- b) käitise kavandite eelnev kriitiline läbivaatamine kiirguskaitse seisukohast;
- c) uue või kohandatud kiirgusallika kasutuselevõtu heakskiitmine kiirguskaitse seisukohast;
- d) kaitseadmete ja -meetodite tõhususe korrapärase kontrollimine;
- e) mõõtevahendite korrapärase kalibreerimine ning nende kasutuskõlblikkuse ja nõuetekohase kasutamise korrapärase kontrollimine.

Artikkel 35

Töökohtadel kehtiv kord

1. Liikmesriik tagab, et kiirguskaitsekord kehtestatakse kõigis tööruumides, kus töötajad võivad saada kiiritust, mille aastane efektiivdoos ületab 1 millisiiverti või aastane silmaläätse ekvivalentdoos on suurem kui 15 millisiivertit või aastane naha ja jäsemete ekvivalentdoos on suurem kui 50 millisiivertit.

Sellise korra kehtestamisel tuleb arvestada käitise ja kiirgusallika laadi ning ohtude ulatust ja laadi.

2. Artikli 543 lõikes 3 sätestatud töökohtade puhul ning olukorras, kus töötajad võivad saada kiiritust, mille aastane efektiivdoos ületab 6 millisiivertit või liikmesriigi poolt kindlaks määratud vastava ajaintegraalse radoonikiirituse väärtuse, ohjatakse neid kui kavandatud kiiritusolukorda ning liikmesriik määrab kindlaks, milliste käesolevas peatükis sätestatud nõuete kohaldamine on asjakohane. Artikli 54 lõikes 3 sätestatud töökohtade puhul ning olukorras, kus töötajate aastane efektiivdoos on 6 millisiivertit või väiksem või kiiritus on väiksem kui vastav ajaintegraalne radoonikiirituse väärtus, nõuab pädev asutus kiirituse jälgimist.

3. Õhusõidukit käitava ettevõtja suhtes, kelle lennumeeskonna liikme kosmilisest kiirgusest tulenev efektiivdoos võib ületada 6 millisiivertit aastas, kohaldatakse käesoleva peatüki asjakohaseid nõudeid, võttes arvesse selle kiiritusolukorra eripära. Liikmesriik tagab, et kui lennumeeskonna liikme saadava kiirituse efektiivdoos võib olla rohkem kui 1 millisiivert aastas, nõuab pädev asutus ettevõtjalt asjakohaste meetmete võtmist, eeskätt järgmist:

- a) hinnata asjaomase lennumeeskonna saadavat kiiritust;
- b) võtta hinnangulist kiiritust arvesse töögraafiku koostamisel, püüda vähendada selliste lennumeeskonna liikmete doose, kelle saadav kiiritus on kõige ulatuslikum;
- c) teavitada asjaomaseid töötajaid tööga seotud terviseriskidest ja individuaalsetest doosidest;

- d) kohaldada rasedate lennumeeskonna liikmete suhtes artikli 10 lõiget 1.

Artikkel 36

Töökohtade klassifitseerimine

1. Liikmesriik tagab, et töökohtadel kehtiv kord hõlmab töökohtade klassifitseerimist eri aladeks, kui see on asjakohane, võttes aluseks hinnangulised oodatavad aastased doosid ning potentsiaalkiirituse tõenäosuse ja ulatuse.

2. Eristatakse kontrollialasid ja jälgimisalasid. Liikmesriik tagab, et pädev asutus annab igal konkreetsel juhul juhised kontrollialade ja jälgimisalade klassifitseerimise kohta.

3. Liikmesriik tagab, et ettevõtja jälgib kontrollialadel ja jälgimisaladel valitsevaid töötingimusi.

Artikkel 37

Kontrollialad

1. Liikmesriik tagab, et kontrolliala suhtes kehtivad järgmised miinimumnõuded.

- a) Kontrolliala piiritletakse ja sinna lubatakse siseneda üksnes asjakohased juhised saanud isikutel ning seda kontrollitakse ettevõtja poolt kehtestatud kirjalikult läbiviidava menetluse alusel. Radioaktiivse saastuse märkimisväärse levikuohu korral järgitakse erikorda, millega muu hulgas reguleeritakse isikute ja kaupade sisenemist ja väljumist ning saastuse seiret kontrollialal ja vajaduse korral sellega piirneval alal.
- b) Töökohta kiirgusjärelvalve toimub artikli sätete 37 kohaselt, võttes arvesse kontrollialal valitseva kiirgusohu laadi ja ulatust.
- c) Paigaldatakse märgistus, mis näitab piirkonna tüüpi, kiirgusallika laadi ja sellega seotud ohte.
- d) Kehtestatakse kiirgusallika ja tööülesannetega seotud kiirgusohule vastavad tööjuhised.
- e) Töötaja saab spetsiaalset koolitust töökohta omaduste ja vastavate tegevuste kohta.
- f) Töötajale antakse asjakohased isikukaitsevahendid.

2. Liikmesriik tagab, et ettevõtja vastutab nende nõuete täitmise eest, võttes arvesse kiirguskaitse eksperdilt saadud nõuandeid.

Artikkel 38

Jälgimisalad

1. Liikmesriik tagab, et jälgimisala suhtes kehtivad järgmised nõuded:

- a) töökoha kiirgusjärelevalve toimub artikli 39 sätete kohaselt, võttes arvesse jälgimisalal valitseva kiirgusohu laadi ja ulatust;
- b) vajaduse korral paigaldatakse märgistus, mis näitab ala tüüpi, kiirgusallika laadi ja sellega seotud ohte;
- c) vajaduse korral kehtestatakse kiirgusallika ja tööülesannetega seotud kiirgusohule vastavad tööjuhised.

2. Liikmesriik tagab, et ettevõtja vastutab nende nõuete täitmise eest, võttes arvesse kiirguskaitse eksperdilt saadud nõuandeid.

Artikkel 39

Töökoha kiirgusjärelevalve

1. Liikmesriik tagab, et artikli 37 lõike 1 punktis b ja artikli 38 lõike 1 punktis a osutatud kiirgusjärelevalve hõlmab vajaduse korral järgmist:

- a) välise doosikiiruse mõõtmine koos andmetega kõnealuse kiirguse laadi ja kvaliteedi kohta;
- b) saastavate radionukliidide aktiivsuskontsentratsiooni mõõtmine õhus ja nende pindtiheduse mõõtmine koos andmetega nende laadi ning füüsilise ja keemilise oleku kohta.

2. Mõõtmistulemused registreeritakse ja neid kasutatakse vajaduse korral individuaalse doosi hindamisel vastavalt artiklile 41.

Artikkel 40

Kiirgustöötajate klassifitseerimine

1. Liikmesriik tagab, et seire ja järelevalve puhul eristatakse kiiritust saavate töötajate kahte kategooriat:

- a) A-kategooria: kiirgustöötajad, kelle aastane efektiivdoos ületab 6 millisiivertit või kelle silmaläätse aastane ekvivalentdoos ületab 15 millisiivertit või naha ja jäsemete aastane ekvivalentdoos ületab 150 millisiivertit;
- b) B-kategooria: kiirgustöötajad, kes ei kuulu A-kategooria töötajate hulka.

2. Liikmesriik nõuab, et ettevõtja või välistöötaja korral tööandja teeks iga töötaja kategooriasse määramise kohta otsuse enne töötaja sellisele tööle asumist, millega võib kaasnedagi kiiritus, ning vaataks regulaarselt töötingimuste ja tervisekontrolli alusel selle kategooriasse kuulumise läbi. Selle eristamise puhul võetakse samuti arvesse potentsiaalset kiiritust.

Artikkel 41

Individuaalne seire

1. Liikmesriik tagab, et A-kategooria töötajate süstemaatiline seire toimub dosimeetriateenistuse tehtavate individuaalsete mõõtmiste alusel. Kui A-kategooria töötajate sisekiiritus või silmaläätse või jäsemete kiiritus on märkimisväärne, võetakse kasutusele vajalik seiresüsteem.

2. Liikmesriik tagab, et B-kategooria töötajate seire on piisav vähemalt tõendamiseks, et selliste töötajate klassifitseerimine B-kategooriasse on nõuetekohane. Liikmesriik võib vajaduse korral nõuda B-kategooria töötajatele individuaalset seiret ja dosimeetriateenistuse tehtavaid individuaalseid mõõtmisi.

3. Kui individuaalseid mõõtmisi ei saa teha või need ei ole piisavad, põhineb individuaalne seire hinnangul, mis saadakse kas muude kiirgustöötajate individuaalsete mõõtmiste või artiklis 37 sätestatud töökoha järelevalve tulemuste põhjal, või pädeva asutuse poolt heaks kiidetud arvutusmeetodite põhjal.

Artikkel 42

Õnnetusjuhtumikiirituse dooside hindamine

Liikmesriik tagab, et õnnetusjuhtumikiirituse korral nõutakse ettevõtjalt asjaomaste dooside ja nende organismis jaotumise hindamist.

Artikkel 43

Tulemuste registreerimine ja nendest teatamine

1. Liikmesriik tagab, et iga A-kategooria töötaja kohta ning juhul kui liikmesriik seda nõuab, siis iga B-kategooria töötaja kohta seatakse sisse andmekogu, mis sisaldab individuaalse seire tulemusi.

2. Lõike 1 kohaldamiseks säilitatakse kiirgustöötaja kohta järgmist teavet:

- a) artiklite 41, 42, 51, 52 ja 53 kohased mõõdetud või vajaduse korral hinnangulised kiirituse individuaalsete dooside andmed, kui liikmesriik on artikli 35 lõike 2 või artikli 54 lõike 3 kohaselt teinud vastava otsuse;

b) artiklites 42, 52 ja 53 osutatud kiirituse puhul aruanded asjaolude ja võetud meetmete kohta;

c) vajaduse korral tööruumide seire tulemused, mida on kasutatud individuaaldooside hindamisel.

3. Lõikes 1 osutatud andmeid säilitatakse ioniseeriva kiirgusega töötaja töötamisaja vältel ning pärast seda niikaua, kuni kõnealune isik on või oleks saanud 75-aastaseks, kuid mitte vähem kui 30 aasta jooksul pärast kiiritusega seotud töö lõppu.

4. Artiklites 42, 52 ja 53 osutatud kiiritus, kui liikmesriik on artikli 35 lõike 2 ja artikli 54 lõike 3 kohaselt teinud vastava otsuse, registreeritakse lõikes 1 nimetatud doosi andmekogus eraldi.

5. Lõikes 1 osutatud doosi andmekogu sisestatakse liikmesriigi poolt vastavalt X lisa sätetele loodud individuaalse kiirguse andmesüsteemi.

Artikkel 44

Juurdepääs individuaalse seire tulemustele

1. Liikmesriik nõuab, et artiklites 41, 42, 52 ja 53 sätestatud individuaalse seire tulemused, kui liikmesriik on artikli 35 lõike 2 või artikli 54 lõike 3 kohaselt teinud vastava otsuse:

a) tehakse kättesaadavaks pädevale asutusele, ettevõtjale ja välis-töötajate tööandjale;

b) tehakse kättesaadavaks asjaomasele töötajale kooskõlas lõikega 2;

c) esitatakse töötervishoiuteenistustele, et hinnata tulemuste mõju inimeste tervisele kooskõlas artikli 45 lõikega 2;

d) sisestatakse individuaalse kiirguse andmesüsteemi, mille liikmesriik loob vastavalt X lisa sätetele.

2. Liikmesriik nõuab, et ettevõtja või välistöötajate puhul tööandja annaks töötajale vastava taotluse esitamise korral juurdepääsu oma individuaalse seire tulemustele, sealhulgas mõõtmistulemustele, mida tulemuste hindamisel võidi kasutada, või oma dooside hindamise tulemustele, kui hindamise aluseks oli järelevalve töökohas.

3. Liikmesriik määrab kindlaks individuaalse seire tulemuste edastamise korra.

4. Individuaalse kiirguse andmesüsteem hõlmab vähemalt X lisa A jaos loetletud andmeid.

5. Õnnetusjuhtumi tulemusel saadud kiirituse puhul nõuab liikmesriik ettevõtjalt individuaalse seire ja doosi hindamise tulemuste viivitamatut edastamist asjaomasele isikule ja pädevale asutusele.

6. Liikmesriik tagab vajaliku korra kehtestamise töötaja varasemaid doose käsitleva olulise teabe korrakohaseks vahetamiseks ettevõtja, tööandja (välistöötaja puhul), pädeva asutuse, töötervishoiuteenistuste, kiirguskaitse ekspertide või dosimeetria teenistuste vahel, et enne töölevõtmist või A-kategooria töötajaks klassifitseerimist oleks võimalik viia läbi artiklis 44 sätestatud tervisekontroll ning kontrollida edaspidi töötaja saadavat kiiritust.

Artikkel 45

Kiirgustöötaja tervisekontroll

1. Liikmesriik tagab, et kiirgustöötaja tervisekontrolli põhimõtted rajanevad töötervishoiu üldpõhimõtetel.

2. A-kategooria töötaja tervisekontrolli viib läbi töötervishoiuteenistus. Tervisekontroll peab võimaldama kindlaks teha kontrollitava töötaja tervisliku seisundi, mille põhjal saab otsustada, kas ta suudab täita temale määratud ülesandeid. Selleks peab töötervishoiuteenistusel olema juurdepääs kogu nõutavale asjakohasele teabele, muu hulgas teabele tööruumide keskkonnanähtude kohta.

3. Tervisekontroll hõlmab järgmist:

a) töölevõtmisele või A-kategooria töötajaks klassifitseerimisele eelneva põhjaliku arstliku läbivaatuse eesmärk on teha kindlaks töötaja sobivus A-kategooria töötaja ametikohale;

b) korrapärane tervisekontroll vähemalt kord aastas kontrollitakse eesmärgiga hinnata, kas A-kategooria töötaja suudab jätkuvalt täita talle määratud ülesandeid. Selliseid kontrole võib teha nii sageli, kui töötervishoiuteenistus peab vajalikuks, ning nende laad sõltub töö liigist ja konkreetse töötaja tervislikust seisundist.

4. Töötervishoiuteenistus võib teatada vajadusest jätkata tervisekontrolli ka pärast töötamise lõppu niikaua, kui see on asjaomase isiku tervise kaitseks tema arvates vajalik.

Artikkel 46

Meditsiiniline klassifikatsioon

Liikmesriik tagab, et A-kategooria töötaja tööalase sobivuse kohta nähakse ette järgmine meditsiiniline klassifikatsioon:

- a) sobib;
- b) sobib teatavatel tingimustel;
- c) ei sobi.

Artikkel 47

Mittesobiva töötaja töölevõtmise või klassifitseerimise keeld

Liikmesriik tagab, et kui tervisekontrolli tulemus näitab, et töötaja ei sobi konkreetsele ametikohale, ei tohi teda hetkekski A-kategooria töötajaks klassifitseerida ega ühelegi selle kategooria ametikohale tööle võtta.

Artikkel 48

Tervisekontrolli kaardid

1. Liikmesriik tagab, et iga A-kategooria töötaja kohta seatakse sisse tervisekontrolli kaart, mida täidetakse niikaua, kuni töötaja kuulub sellesse kategooriasse. Pärast seda säilitatakse kaarti niikaua, kuni kõnealune isik on või oleks saanud 75-aastaseks, kuid mitte vähem kui 30 aasta jooksul pärast ioniseeriva kiirgusega seotud töö lõppu.

2. Tervisekontrolli kaart sisaldab teavet töö laadi, enne töölevõtmist või A-kategooria töötajaks klassifitseerimist tehtud põhjaliku arstliku läbivaatuse tulemuste ja korrapärase tervisekontrolli kohta ning artikliga 43 nõutavaid doosiantmeid.

Artikkel 49

Erakorraline tervisekontroll

1. Liikmesriik tagab, et lisaks artiklis 45 sätestatud kiirgustöötaja tervisekontrollile nähakse kiirgustöötaja jaoks ette täiendavad tervisekaitsemeetmed, mida töötervishoiuteenistus peab vajalikuks, näiteks lisauringud, dekontamineerimismeetmed, kiireloomulised ravimeetmed või muud töötervishoiuteenistuse kindlaksmääratud meetmed.

2. Erakorraline tervisekontroll tuleb teha alati, kui on ületatud mõnda artiklis 9 sätestatud doosi piirmäära.

3. Edasised kiirituse tingimused lepatakse kokku töötervishoiuteenistusega.

Artikkel 50

Kaebuste esitamine

Liikmesriik sätestab artiklite 46, 47 ja 49 alusel tehtud järelduste ja otsuste edasikaebamise korra.

Artikkel 51

Välistöötajate kaitsmine

1. Liikmesriik tagab, et individuaalse kiirgusseire süsteem pakub välistöötajale samasugust kaitset nagu ettevõtja poolt alaliselt tööle võetud kiirgustöötajale.

2. Liikmesriik tagab, et ettevõtja vastutab kas otse või välistöötaja tööandjaga sõlmitud lepingu kaudu välistöötaja kiirguskaitse praktiliste meetmete eest, mis on otseselt seotud töötaja ettevõtjas tehtava tegevuse olemusega.

3. Eelkõige tagab liikmesriik, et ettevõtja teeb vähemalt järgmist:

a) kontrollib kontrollialale siseneva A-kategooria töötaja puhul, kas asjaomane välistöötaja on tunnistatud terve poolest sobivaks täitma talle määratud tööülesandeid;

b) kontrollib, kas välistöötaja klassifikatsioon on asjakohane dooside suhtes, mida võidakse ettevõtja juures saada;

c) tagab, et kontrollialale sisenemiseks on välistöötaja lisaks kiirguskaitsealasele baasväljaõppele saanud erijuhised ja -koolituse töökoha ja täidetavate tööülesannete iseärasuste kohta kooskõlas artikli 15 lõike 1 punktidega c ja d;

d) tagab, et jälgimisalale sisenemiseks on välistöötaja saanud kiirgusallika ja tööülesannetega seotud kiirgusohule vastavad tööjuhised, nagu on nõutud artikli 38 lõike 1 punktis c;

e) tagab, et välistöötajale väljastatakse vajalikud isikukaitsevahendid;

f) tagab, et välistöötaja saab oma tööülesannete laadile vastava individuaalse kiirgusseire ja mis tahes vajaliku dosimeetrilise operatiivseire;

g) tagab vastavuse III peatükis määratletud kaitsesüsteemile;

h) tagab või võtab kõik asjakohased meetmed tagamaks, et kontrollialale sisenemise korral salvestatakse pärast iga tööülesande täitmist iga A-kategooria välistöötaja kiirituse seirel saadud kiirgusandmed X lisa B jao punkti 2 kohaselt.

4. Liikmesriik tagab, et välistöötajaid palkav ettevõtja tagab kas otse või ettevõtjaga sõlmitud lepingu kaudu oma töötaja kiirguskaitse vastavalt käesoleva direktiivi asjakohastele sätetele; eelkõige ta:

- a) tagab vastavuse III peatükis määratletud kaitseüsteemiga;
- b) tagab artikli 15 lõike 1 punktides a, b ja e ning artikli 16 lõigetes 2, 3 ja 4 osutatud teabe ja koolituse pakkumise kiirguskaitse valdkonnas;
- c) tagab, et tema töötaja suhtes viiakse artiklites 39 ja 41–49 sätestatud tingimuste kohaselt läbi kiirituse sobiv hindamine ja A-kategooria töötajate puhul tervisekontroll;
- d) tagab iga oma A-kategooria töötaja X lisa B jao punktile 1 vastavate individuaalsel kiirgusseirel saadud kiirgusandmete ajakohastamise individuaalse kiirgusseire andmesüsteemis, millele on osutatud artikli 44 lõike 1 punktis d.

5. Liikmesriik tagab, et iga välistöötaja aitab niipalju kui võimalik kaasa talle lõikes 1 osutatud kiirgusseiresüsteemi poolt pakutava kaitse tagamisele, ilma et see piiraks ettevõtja või tööandja kohustusi.

Artikkel 52

Kiiritus eriloa alusel

1. Liikmesriik võib otsustada, et erandlike asjaolude korral, välja arvatud kiirgusavariid, võib pädev asutus iga üksikjuhtumit eraldi hinnates ning juhul, kui see on konkreetse tegevuse jaoks vajalik, lubada teatavate kindlaks määratud töötajate kutsekiiritust, mis ületab artiklis 9 sätestatud doosi piirmäärasid, kui kutsekiiritust saadakse piiratud aja jooksul kindlas tööpiirkonnas ja kiiritus ei ületa pädeva asutuse poolt konkreetset juhul ettenähtud piirväärtust. Arvesse võetakse järgmisi tingimusi:

- a) selline kiiritus on lubatud ainult artiklis 40 määratletud A-kategooria töötajate või kosmoselaeva meeskonna puhul;
- b) selline kiiritus ei ole lubatud praktikantide, üliõpilaste ja rasedate töötajate puhul ning rinnaga toitvate töötajate puhul, kui esineb sissevõtu või keha saastumise oht;
- c) ettevõtja peab sellist kiiritust eelnevalt põhjendama ning selle töötajate, nende esindajate, töötervishoiuteenistuse ja kiirguskaitse ekspertiisi põhjalikult läbi arutama;
- d) asjaomastele töötajatele antakse eelnevalt teavet tegevusega kaasnevate ohtude ja selle käigus võetavate ettevaatusabinõude kohta;

e) töötajad on andnud oma nõusoleku;

f) kõik sellise kiiritusega seotud doosid märgitakse eraldi artiklis 48 osutatud tervisekontrolli kaardile ja artiklis 43 osutatud isiklikku toimikusse.

2. Doosi piirmäärade ületamine eriloa alusel toimuva kiirituse käigus ei pruugi olla piisav põhjus, et tööandja võiks töötaja tema eelneva nõusolekuta tavapäraste tööülesannete täitmisel kõrvaldada või teisele tööle üle viia.

3. Liikmesriik tagab, et kosmoselaeva meeskonna doosi piirmäärasid ületavat kiiritust ohjatakse kui kiiritust eriloa alusel.

Artikkel 53

Avariikutsekiiritus

1. Liikmesriik tagab, et avariikutsekiiritus peab võimaluse korral jääma artiklis 9 sätestatud doosi piirmäärade väärtustest allapoole.

2. Olukorras, kus nimetatud eesmärgi saavutamine ei ole asjakohane, kehtivad järgmised tingimused

- a) avariikutsekiirituse efektiivdoosi viitetasemed määratakse üldiselt väiksemad kui 100 millisiivertit;
- b) eriolukorras, kus on vaja päästa elusid, ära hoida tõsiseid kiirgusest põhjustatud tervisemõjusid või takistada katastroofilise olukorra väljakujunemist, võidakse määrata avariitöötajate väliskiirituse efektiivdoosi viitetas suurem kui 100 millisiivertit, kuid mitte suurem kui 500 millisiivertit.

3. Liikmesriik tagab, et avariitöötajaid, kelle puhul esineb võimalus, et nad teevad toiminguid, mille käigus nad võivad saada üle 100 millisiiverti suuruse efektiivdoosi, on eelnevalt selgelt ja põhjalikult teavitatud nende tööga kaasnevast terviseriskist ja olemasolevatest kaitsemeetmetest, ja et nad teevad neid toiminguid vabatahtlikult.

4. Avariikutsekiirituse olukorras nõuab liikmesriik avariitöötajate kiirgusseiret. Individuaalne seire või individuaalsete dooside hindamine viiakse läbi vastavalt asjaoludele.

5. Avariikutsekiirituse olukorras nõuab liikmesriik olukorrale vastava avariitöötajate erakorralise tervisekontrolli tegemist, nagu on sätestatud artiklis 49.

Artikkel 54

Radoon töökohtade õhus

1. Liikmesriik kehtestab töökohtade siseruumide õhu radoonisisalduse riikliku viitetaseme. Õhu keskmise aastase aktiivsuskontsentratsiooni viitetaseme ei tohi olla suurem kui 300 Bq m^{-3} , välja arvatud juhul, kui see on riigis valitsevatest oludest tulenevalt õigustatav.

2. Liikmesriik nõuab õhu radoonisisalduse mõõtmist:

a) kooskõlas artikli 103 lõikega 3 kindlaks määratud aladel paiknevatel töökohtadel, mis asuvad esimesel või keldrikorrusel, võttes arvesse riiklikus tegevuskavas sisalduvaid parameetreid, nagu on sätestatud XVIII lisa punktis 2, ning samuti

b) teatavat tüüpi töökohtadel, mis on riiklikus tegevuskavas kindlaks määratud, võttes arvesse XVIII lisa punkti 3.

3. Kui vaatamata III peatükis sätestatud optimeerituse põhimõtte kohaselt võetud meetmetele ületab töökohta mõne piirkonna radoonisisaldus (aasta keskmisena) jätkuvalt riikliku viitetaseme, nõuab liikmesriik sellest olukorrast teavitamist vastavalt artikli 25 lõikele 2 ja artikli 35 lõikele 2.

VII PEATÜKK

MEDITSIINIKIIRITUS

Artikkel 55

Põhjendus

1. Meditsiinikiiritus peab kokkuvõttes andma piisava kasu, mille puhul diagnostiline või raviga seotud võimalik kogukasu, sealhulgas otsene kasu üksikisiku tervisele ning ühiskondlik kasu kaalub üles kiiritusega seotud võimaliku isikukahjustuse, võttes arvesse selliste muude olemasolevate võtete tõhusust, kasu ja ohte, mille eesmärk on sama, kuid millega ei kaasne või kaasneb vähem kiiritamist ioniseeriva kiirgusega.

2. Liikmesriik tagab lõikes 1 kindlaks määratud põhimõtte kohaldamise ja eeskätt järgmise:

a) enne üldist heakskiitmist põhjendatakse iga uut tüüpi kiirgustegevust, millega kaasneb meditsiinikiirituse saamine;

b) üksikisiku meditsiinikiiritust põhjendatakse eelnevalt iga kord, võttes arvesse kiirituse konkreetseid eesmärke ja asjaomase üksikisiku omadusi;

c) kui teatav meditsiinikiiritusega seotud kiirgustegevuse tüüp ei ole üldiselt põhjendatud, võib üksikisiku seda tüüpi

kiiritamine olla vajaduse korral põhjendatud eriolukorras, mida hinnatakse igal üksikjuhul eraldi ja see dokumenteeri-ritakse;

d) saatja ja meditsiinipraktik, nagu liikmesriigid on ette näinud, püüavad võimaluse korral hankida kavandatava kiirituse seisukohast olulisi varasemaid diagnostilisi või tervisekontrolli kaardil olevad andmeid ja neid arvesse võtta, et vältida asjatut kiiritust;

e) meditsiinilistest või biomeditsiinilistest uuringutest tingitud meditsiinikiiritust uurivad siseriiklikus korras asutatav eetika-komitee ja/või pädev asutus;

f) tervise sõeluuringu programmi osana läbi viidava meditsiinikiirituse toimingute spetsiifilise põhjenduse koostab pädev asutus koos asjakohaste meditsiiniteaduse ühingutega või asjaomaste organitega;

g) hooldajate ja abistajate saadavast kiiritusest tuleneb piisav puhaskasu, võttes arvesse otsest kasu patsiendi tervisele, võimalikku kasu hooldajale/abistajale ja kahjustust, mille kiiritus võib tekitada;

h) iga haigustunnusteta isiku suhtes rakendatud meditsiinikiirituse toiming, mida kasutatakse haiguse varaseks avastamiseks, on osa tervise sõeluuringu programmist või vajab dokumenteeritud põhjendust, mille meditsiinipraktik annab patsiendile saatjaga konsulteerides ja asjakohaste meditsiiniteaduse ühingute ja pädeva asutuse juhiseid järgides. Eritähelepanu pööratakse meditsiinikiiritust saava isiku teavitamisele, mida käsitlevad nõuded on sätestatud artikli 57 lõike 1 punktis d.

Artikkel 56

Optimeeritus

1. Liikmesriik tagab, et iga doos, mis tuleneb meditsiinikiiritusest radiodiagnostilistel ja menetlusradioloogilistel eesmärkidel ning kavandamis-, suunamis- ja verifitseerimistoimingute läbiviimisel, on nii väike, kui vajaliku meditsiinilise teabe hankimisel on mõistlikult võimalik saavutada, võttes arvesse majanduslikke ja ühiskondlikke tegureid.

Kiiritusravi eesmärgil toimuva patsientide meditsiinikiirituse puhul planeeritakse sihtmahtude kiiritus ja verifitseeritakse seda kiiritust nõuetekohaselt iga üksikjuhtumi puhul eraldi, võttes arvesse, et sihtmahust väljapoole jäävate mahtude ja kudede doosid peavad olema nii väikesed, kui on mõistlikult võimalik saavutada, olles kiiritusravi kavandatud eesmärgiga kooskõlas.

2. Liikmesriik tagab radiodiagnostilise uuringu ning vajaduse korral ka menetlusradioloogia toimingu puhul kasutatavate diagnostiliste referentsväärtuste kehtestamise, korrapärase läbi vaatamise ja kasutamise, võttes arvesse soovituslikke Euroopa diagnostilisi referentsväärtusi, kui need on olemas, ning selle jaoks juhiste olemasolu.

3. Liikmesriik tagab iga meditsiini kiiritust hõlmava meditsiinilise või biomeditsiinilise uurimistöö puhul:

- a) asjaomaste üksikisikute vabatahtliku osalemise;
- b) nende üksikisikute teavitamise kiiritamise ohtudest;
- c) doosipiirangu kehtestamise üksikisikutele, kelle tervisele ei ole sellisest kiiritamisest otsest kasu;
- d) sellise patsiendi puhul, kes nõustub vabatahtlikult osalema katselises meditsiini kiirituse toimingus ja kes eeldatavasti saab sellisest osalemisest diagnostika- või ravialast kasu, määrab meditsiinipraktik ja/või saatja enne isiku kiiritamist asjaomased dooside tasemed iga üksikjuhtumi puhul eraldi.

4. Liikmesriik tagab, et optimeeritus hõlmab seadmete valmist, piisava diagnostilise teabe ja ravitulemusi käsitlevate andmete järjepidevat andmist, meditsiini kiirituse teostust, kvaliteedi tagamist ning patsientide dooside hindamist või manustatud ravimite aktiivsustasemete verifitseerimist, võttes arvesse majanduslikke ja ühiskondlikke tegureid.

5. Liikmesriik tagab, et:

- a) hooldajate ja abistajate saadava kiirituse suhtes on kehtestatud doosipiirangud, kui see on asjakohane;
- b) hooldajate ja abistajate saadava kiirituse kohta on koostatud asjakohased juhised.

6. Liikmesriik tagab, et patsiendi puhul, keda ravitakse või uuritakse radionukliidide abil, annab meditsiinipraktik või ettevõtja, nagu on liikmesriik kindlaks määranud, patsiendile või tema esindajale teavet ioniseeriva kiirgusega kaasnevate riskide kohta ja asjakohased juhised, et piirata patsiendiga kokkupuutuvate isikute doose sellises ulatuses, nagu see on mõistlikult võimalik. Ravitoimingute korral esitatakse need juhised kirjalikult.

Need juhised antakse kätte enne haiglast, kliinikust või sarnasest asutusest lahkumist.

Artikkel 57

Vastutus

1. Liikmesriik tagab, et:

- a) meditsiini kiiritus toimub meditsiinipraktiku kliinilisel vastutusel;
- b) optimeerimisprotsessi on kaasatud meditsiinipraktik, meditsiinfüüsika ekspert ja meditsiini kiiritust teostada võivad isikud, nagu liikmesriik on kindlaks määranud;

c) üksikisiku meditsiini kiirituse põhendamise protsessi on kaasatud saatja ning meditsiinipraktik, nagu liikmesriik on kindlaks määranud;

d) meditsiinipraktik või saatja, nagu liikmesriik on kindlaks määranud, tagab, et enne kiiritamist antakse patsiendile või tema esindajale piisavalt teavet meditsiini kiirituse kiirgusdoosiga seotud kasu ja ohtude kohta, kui see on praktiliselt võimalik. Hooldajatele ja abistajatele antakse kooskõlas artikli 56 lõike 5 punktiga b samalalaadne teave ja asjaomased juhised.

2. Vajaduse korral võib ettevõtja või meditsiinipraktik anda meditsiini kiirituse teostuse täielikult või osaliselt üle ühele või mitmele üksikisikule, kellel on õigus selles valdkonnas tunnustatud erialal tegutseda.

Artikkel 58

Protseduurid

Liikmesriik tagab, et:

- a) igale seadmele koostatakse kõiki standardseid meditsiini kiirituse toimingute tüüpe käsitlev kirjalik juhend patsientide asjaomaste kategooriate kohta;
- b) teave patsiendi kiiritamise kohta moodustab osa meditsiini kiirituse toimingute aruandest;
- c) meditsiini radioloogia protseduuridele suunamise juhendid, kus on arvesse võetud kiirgusdoose, on saatjatele kättesaadavad;
- d) meditsiinfüüsika ekspert kaasatakse asjakohaselt meditsiini kiirituse kiirgustegevustesse, kusjuures tema kaasamise tase vastab tegevusega kaasnevale kiirgusohule. Eelkõige:

i) on meditsiinfüüsika ekspert vahetult kaasatud kiiritusravi korral, välja arvatud standardsete raviotstarbeliste nuklearmeditsiini kiirgustegevuste korral;

ii) on meditsiinfüüsika ekspert kaasatud standardsete raviotstarbeliste nuklearmeditsiini kiirgustegevuste ning radiodiagnostiliste ja menetlusradioloogiliste kiirgustegevuste korral, millega kaasnevad suured doosid, nagu on osutatud artikli 61 lõike 1 punktis c;

iii) kaasatakse meditsiinfüüsika ekspert vajaduse korral muudesse punktides a ja b hõlmamata meditsiini kiirituse kiirgustegevustesse selleks, et ta meditsiini kiirituse puhul konsulteeriks ja annaks nõu kiirguskaitse küsimustes;

- e) kliinilisi auditeid tehakse siseriiklike menetluste kohaselt;
- f) kui diagnostilisi referentsväärtusi pidevalt ületatakse, viiakse läbi asjakohane kohapealne uurimine ja võetakse viivitamata asjakohased parandusmeetmed.

Artikkel 59

Koolitus ja tunnustamine

Liikmesriik tagab, et meditsiinipraktikute, meditsiinifüüsika ekspertide ja artikli 57 lõikes 2 osutatud üksikisikute puhul järgitakse artiklites 14, 18 ja 79 koolituse ja tunnustamise kohta kehtestatud nõudeid.

Artikkel 60

Seadmed

1. Liikmesriik tagab, et:
- a) iga kasutatav meditsiiniline radioloogiseade on range kiirguskaitsejärelevalve all;
- b) pädevale asutusele on kättesaadav iga meditsiinilise radioloogiakäitise ajakohastatud meditsiiniliste radioloogiseadmete loend;
- c) ettevõtjad rakendavad asjakohaseid kvaliteeditagamise kavasid ja hindavad doose või verifitseerivad manustatud ravimite aktiivsustaset ning
- d) enne seadmete esmakordset kasutamist kliinilisel otstarbel tehakse nõuetele vastavuse kinnitamise katsed ning seejärel tehakse korrapäraselt ja pärast iga seadmete toimimist mõjutada võivat hooldustööd toimimiskatsed.

2. Liikmesriik tagab, et pädev asutus võtab meetmeid tagamaks, et ettevõtja võtab kasutatavate meditsiiniliste radioloogiaseadmete puuduste kõrvaldamiseks või puuduliku toimimise parandamiseks vajalikud meetmed. Samuti kehtestab ta seadmete kohta konkreetsed vastuvõetavuse tingimused, et oleks täpselt määratletud, millal on vaja võtta sobivaid korrigeerivaid meetmeid, sealhulgas seade kasutusest kõrvaldada.

3. Liikmesriik tagab, et:

- a) fluoroskoopiaseadme kasutamine ilma doosikiiruse automaatse kontrolli seadme või kujutise võimenduse seadme või sellega samaväärse seadmeta on keelatud;
- b) väliskiiritusraviks kasutatav seade, mille kiirtekimbu nimeenergia on enam kui 1 MeV, on varustatud ravi peamiste

parameetrite verifitseerimise seadmega. Enne 6. veebruar 2018 paigaldatud seadmed võib sellest nõudest vabastada;

c) iga menetlusradioloogias kasutatav seade on varustatud seadmega või sellel on funktsioon, mille abil meditsiinipraktik ning meditsiinikiirituse toimingute teostamisega seotud isikud saavad teavet toimingu käigus seadme tekitatud kiirguskogusest. Enne 6. veebruar 2018 paigaldatud seadmed võib sellest nõudest vabastada;

d) iga menetlusradioloogias ja kompuutertomograafias kasutatav seade ning iga uus kavandamiseks, suunamiseks ja verifitseerimiseks kasutatav seade on varustatud seadmega või sellel peab olema funktsioon, mille abil meditsiinipraktik saab toimingu lõpus teavet asjaomaste parameetrite kohta patsiendi doosi hindamiseks;

e) menetlusradioloogias ja kompuutertomograafias kasutatavad seadmed on võimelised edastama lõike 3 punktis d nõutud teavet läbivaatuse aruande koostamiseks. Enne 6. veebruar 2018 paigaldatud seadmed võib sellest nõudest vabastada;

f) piiramata lõike 3 punktide c, d ja e kohaldamist, peavad uued ioniseerivat kiirgust eritavad meditsiinilise radiodiagnostika seadmed olema varustatud seadmega või samaväärse vahendiga, mis teavitab meditsiinipraktikut asjaomastest parameetritest patsiendi doosi hindamiseks. Vajaduse korral peab seade olema suuteline edastama seda teavet läbivaatuse aruande koostamiseks.

Artikkel 61

Erikiirgustegevused

1. Liikmesriik tagab sobivate meditsiiniliste radioloogiseadmete, võtete ja abiseadmete kasutamise meditsiinikiirituse puhul, kui see:

- a) on seotud lastega;
- b) on osa tervise sõeluuringust;
- c) põhjustab patsiendile suuri doose, mis võib esineda menetlusradioloogia, nuklearmeditsiini, kompuutertomograafia või kiiritusravi korral.

Eritähelepanu tuleks nende kiirgustegevuste puhul pöörata kvaliteedi tagamise programmidele ja doosi hindamisele või manustatud ravimite aktiivsustaseme verifitseerimisele.

2. Liikmesriik tagab, et meditsiinipraktik ning artikli 57 lõikes 2 osutatud üksikisik, kes tegeleb käesoleva artikli lõikes 1 kirjeldatud kiiritamisega, saab nende meditsiinikiirituse toimingute koha artiklis 18 nõutava asjakohase koolituse.

Artikkel 62

Erikaitse raseduse ja rinnaga toitmise ajal

1. Liikmesriik tagab, et vastavalt kas saatja või meditsiinipraktik uurib liikmesriigi ettenähtud viisil, kas meditsiini kiiritust saav isik on rase või toidab last rinnaga, välja arvatud juhul, kui selle saab ilmselgelt välistada või kui see ei ole radioloogilise toiminguga suhtes asjakohane.

2. Kui rasedust ei saa välistada, pööratakse meditsiini kiirituse toimingust sõltuvalt ning eelkõige kõhu- ja vaagnapiirkonna puhul erilist tähelepanu põhjendatusele, eeskätt kiireloomulisusele, ja optimeeritusele, võttes arvesse nii rasedat isikut kui ka loodet.

3. Rinnaga toitva isiku puhul pööratakse nuklearmeditsiinis meditsiini kiirituse toimingust sõltuvalt erilist tähelepanu põhjendatusele, eeskätt kiireloomulisusele, ja optimeeritusele, võttes arvesse nii rinnaga toitvat isikut kui ka last.

4. Mõjutamata lõigete 1, 2 ja 3 kohaldamist, võtab liikmesriik meetmeid, et suurendada isikute teadlikkust sellest, kelle suhtes käesolevat artiklit kohaldatakse, kasutades näiteks selliseid meetmeid nagu avalikud teadaanded sobivates kohtades.

Artikkel 63

Juhuslik ja mittekavandatud kiiritus

Liikmesriik tagab, et:

- a) meditsiini kiiritust saava üksikisiku poolt juhuslikult või mittekavandatult saadud doosi tõenäosuse ja suuruse vähendamiseks võetakse kõik mõistlikud meetmed;
- b) kiiritusravi korral sisaldab kvaliteeditagamise kava juhusliku ja mittekavandatud kiirituse riskiuuringut;
- c) ettevõtja rakendab igat liiki meditsiini kiirituse puhul sobivat selliste andmete salvestamise ja analüüsimise süsteemi, mis käsitlevad sündmusi, millega kaasneb või võib kaasned a juhuslik või mittekavandatud meditsiini kiiritus; selle süsteemi puhul arvestatakse kiirgustegevuse põhjustatavat kiirgusohu;
- d) kehtestatakse saatja ja meditsiinipraktiku ning patsiendi või tema esindaja kliiniliselt märkimisväärse mittekavandatud või juhuslikust kiiritusest ja analüüsi tulemustest teavitamise kord;
- e) i) ettevõtja teatab pädevale asutusele võimalikult kiiresti olulise sündmuse toimumisest pädeva asutuse kindlaksmääratud korras;

ii) liikmesriigi määratud aja jooksul teatatakse pädevale asutusele uurimistulemused ja selliste sündmuste vältimiseks võetavad parandusmeetmed;

f) on kehtestatud mehhanismid, millega saab õigeaegselt levida meditsiini kiiritusega seotud kiirguskaitse seisukohast asjakohast teavet, arvestades olulistest sündmustest omandatud kogemusi.

Artikkel 64

Elanikkonna dooside hindamine

Liikmesriik tagab, et määratakse kindlaks radiodiagnostilistel ja menetlusradioloogilistel eesmärkidel saadava meditsiini kiirituse hinnanguliste individuaaldooside jaotus üksikisikute vahel, võttes vastavalt vajadusele arvesse kiiritust saavate isikute vanuselist ja soolist jaotust.

VIII PEATÜKK

ELANIKUKIIRITUS

1. JAGU

Elanike kaitse ja tervisekaitse pikas perspektiivis tavaolukorras

Artikkel 65

Elanike kaitse

1. Liikmesriik tagab, et elanike kaitse tavaolukorras kiirgustegevuse eest, mille suhtes kohaldatakse litsentsemise nõuet, hõlmab vastavate rajatiste puhul järgmist:

- a) rajatise kavandatava asukoha uurimine ja heakskiitmine kiirguskaitse seisukohast, võttes arvesse asjaomaseid demograafilisi, meteoroloogilisi, geoloogilisi, hüdroloogilisi ja ökoloogilisi tingimusi;
- b) rajatise kasutuselevõtu heakskiitmine, tingimusel et on tagatud piisav kaitse kiirituse või rajatise piirest väljapoole levida võiva radioaktiivse saastuse või rajatise all olevasse pinnasesse levida võiva radioaktiivse saastuse eest;
- c) radioaktiivse heite ärajuhtimise kava läbivaatamine ja heakskiitmine;
- d) elanike rajatisse juurdepääsu kontrolli meetmed.

2. Pädev asutus kehtestab vajaduse korral osana heitelubadest ja -tingimustest radioaktiivse heite ärajuhtimise suhtes lubatud piirmäärad, mille puhul:

- a) võetakse arvesse kiirguskaitse optimeerimise tulemusi;

b) kajastatakse sarnaste käitiste käitamise head tava.

Lisaks võetakse nende heitelubade puhul vajaduse korral arvesse rahvusvaheliselt tunnustatud teadussuunistel põhineva üldise sõelhindamise tulemusi, juhul kui liikmesriik on sellist hindamist nõudnud, tõendamaks, et on täidetud pikka perspektiivi arvestava inimeste tervise kaitsega seotud keskkonnakriteeriumid.

3. Kiirgustegevuste puhul, mille suhtes kohaldatakse registreerimise nõuet, tagab liikmesriik elanike kaitse tavatingimustes sobiva riikliku regulatsiooni ja suuniste kaudu.

Artikkel 66

Elanikudooside hindamine

1. Liikmesriik tagab lubatud kiirgustegevustest saadavate elanikudooside hindamise korra kehtestamise. Sellise korra ulatus vastab kiiritusohu ulatusele.

2. Liikmesriik tagab nende kiirgustegevuste kindlakstegemise, mille puhul viiakse läbi elanikudooside hindamine. Liikmesriik täpsustab need kiirgustegevused, mida tuleb hinnata realistlikult, ja need kiirgustegevused, mille puhul piisab sõelhindamisest.

3. Elanikudoosi realistlikuks hindamiseks teeb pädev asutus järgmist:

a) teeb otsuse viia läbi mõistlikus ulatuses uuringuid ja võtta arvesse mõistlikus koguses andmeid, et määratleda standardisik, arvestades radioaktiivsete ainete tegelikke kiiritusradasid;

b) teeb otsuse punkti a kohaselt kindlaks määratud asjaomaste parameetrite mõistliku sagedusega läbivaatamise kohta;

c) tagab, et standardisiku saadavate dooside hinnangu puhul võetakse arvesse:

i) väliskiiritusest tuleneva doosi hindamist, märkides vajaduse korral kõnealuse kiirguse liigi;

ii) radionukliidide sissevõtu hindamist koos andmetega radionukliidide laadi ning vajaduse korral nende füüsikalise oleku ja keemilise seisundi kohta ning selliste radionukliidide aktiivsuskontsentratsiooni kindlaksmääramist toidus ja joogiveses või muudes asjaomastes keskkonnakoostes;

iii) punktis a määratletud standardisiku võimaliku doosi hindamist;

d) nõuab väliskiirituse ja saastuse mõõtmise, radionukliidide sissevõtu ning standardisiku dooside hindamise tulemuste registreerimist ning nõudmisel kättesaadavaks tegemist kõikidele sidusrühmadele.

Artikkel 67

Radioaktiivse heite seire

1. Liikmesriik nõuab, et heiteluba vajava kiirgustegevuse eest vastutav ettevõtja seiraks nõuetekohaselt või vajaduse korral hindaks radioaktiivse gaasilise või vedela heite juhtimist keskkonda tavapärase töö käigus ja teataks tulemused pädevale asutusele.

2. Liikmesriik nõuab tuumareaktori või ümbertöötamiskäitise eest vastutavalt ettevõtjalt, et see seiraks radioaktiivset heidet ja esitaks selle kohta aruanded standardteabe alusel.

Artikkel 68

Ettevõtja ülesanded

Liikmesriik nõuab ettevõtjalt järgmist ülesannete täitmist:

a) elanike kaitse optimaalse taseme saavutamine ja säilitamine;

b) elanike saadava kiirituse ja keskkonna radioaktiivse saastuse mõõtmiseks ja hindamiseks sobivate seadmete ja menetluste kasutuselevõtmine;

c) punktis b osutatud seadmete tõhususe kontroll ja hooldus ning mõõtmisseadmete regulaarse kalibreerimise tagamine;

d) nõu küsimine kiirguskaitse eksperdilt punktides a, b ja c osutatud ülesannete täitmisel.

2. JAGU

Avariikiirituse olukord

Artikkel 69

Hädaolukordade lahendamine

1. Liikmesriik nõuab ettevõtjalt, et see teataks pädevale asutusele viivitamata igast avariiolekorrast seoses tema vastutuse all oleva kiirgustegevusega ja võtaks tagajärgede leevendamiseks kõik asjakohased meetmed.

2. Liikmesriik tagab, et tema territooriumil tekkinud avariiolekorra puhul annab asjaomane ettevõtja avariiolekorradele ja selle tagajärgedele esmase ajutise hinnangu ning aitab võtta kaitsemeetmeid.

3. Liikmesriik tagab, et vajaduse korral nähakse ette kaitsemeetmed, mis on seotud järgmisega:

- a) kiirgusallikas, et vähendada kiirgust, sealhulgas radionukliidide eraldumist, või peatada see;
- b) keskkond, et vähendada radioaktiivsetest ainetest üksikisikute saadavat kiiritust asjakohaste kiiritusradade kaudu;
- c) üksikisikud, et vähendada nende saadavat kiiritust.

4. Liikmesriigi territooriumil või väljaspool seda tekkinud avariolukorra korral nõuab liikmesriik järgmist:

- a) asjakohaste kaitsemeetmete võtmise korraldamine, arvestades tegelikku avariolukorda ja tegutsedes vastavalt optimeeritud kaitsestrateegiale, mis on avariolukorra lahendamise kava üks osa, kusjuures avariolukorra lahendamise kavas sisalduvad elemendid on esitatud XI lisa B jaos;
- b) avariolukorra tagajärgede ja kaitsemeetmete tõhususe hindamine ja registreerimine.

5. Liikmesriik tagab kannatanutele ravi korraldamise, kui olukord seda nõuab.

Artikkel 70

Avariolukorras tõenäoliselt ohustatud elanikele edastatav teave

1. Liikmesriik tagab, et avariolukorras tõenäoliselt ohustatud elanikke teavitatakse neile kättesaadavatest tervisekaitsemeetmetest ja soovitatavast tegutsemisest avariolukorras.
2. Antav teave peab sisaldama vähemalt XII lisa A jaos esitatud elemente.
3. Teave edastatakse lõikes 1 osutatud elanikele ilma sellekohast taotlust ootamata.
4. Liikmesriik tagab kõnealuse teabe ajakohastamise ja levitamise regulaarselt ning juhtudel, kui selles kirjeldatud korda oluliselt muudetakse. Selline teave on elanikele pidevalt kättesaadav.

Artikkel 71

Avariolukorras tegelikult ohustatud elanikele edastatav teave

1. Kui tekib avariolukord, tagab liikmesriik sündmusest tegelikult ohustatud elanike kiire teavitamise avariolukorra

üksikasjadest, võetavatest meetmetest ja kui see on asjakohane, siis elanike suhtes kohaldatavatest tervisekaitsemeetmetest.

2. Esitatud teave hõlmab XII lisa B jaos loetletud punkte, mis on asjaomase avariolukorra liigi puhul olulised.

3. JAGU

Püsikiirituse olukord

Artikkel 72

Keskkonnaseire kava

Liikmesriik tagab asjakohase keskkonnaseire kava kehtestamise.

Artikkel 73

Saastatud alad

1. Liikmesriik tagab, et saastatud ala haldamise optimeeritud kaitsestrateegia sisaldab kohaldatavuse korral järgmist:

- a) strateegia eesmärgid, sealhulgas pikaajalised eesmärgid ja vastavad viitetasemed vastavalt artiklile 7;
- b) ohustatud alade piiritlemine ja ohustatud elanike tuvastamine;
- c) ohustatud alade ja ohustatud elanike suhtes kaitsemeetmete rakendamise vajaduse ja ulatuse hindamine;
- d) ohustatud aladele juurdepääsu tõkestamise või kontrollimise ning nende alade elutingimuste suhtes piirangute kehtestamise vajaduse hindamine;
- e) eri elanikerühmade saadava kiirituse hindamine ning hinnangu andmine vahenditele, mis on üksikisikutele kättesaadavad kiirituse piiramiseks.

2. Liikmesriik, kes on otsustanud lubada elada ja taasalustada sotsiaalset ja majandustegevust pikaks ajaks jääksaaste mõju alla jääval alal, tagab sidusrühmadega konsulteerides, et seal kehtestatakse vajaduse korral jätkuv kontroll kiirituse üle, eesmärgiga luua elutingimused, mida võiks pidada normaalseks; muu hulgas hõlmab see tegevus:

- a) asjakohaste viitetasemete kehtestamist;
- b) infrastruktuuri loomist, mis toetab ohustatud aladel jätkuvalt selliste eneseabi kaitsemeetmete võtmist nagu teavitamine, nõustamine ja seire;

c) vajaduse korral tervendamismeetmeid;

d) vajaduse korral piiritletud alasid.

Artikkel 74

Radoonikiiritus siseruumides

1. Liikmesriik kehtestab siseruumide õhu radoonisisalduse riikliku viitetaseme. Õhu keskmise aastase aktiivsuskontsentratsiooni viitetaseme ei tohi olla suurem kui 300 Bq m^{-3} .

2. Artiklis 103 osutatud riikliku tegevuskava alusel edendab liikmesriik selliste elamute kindlakstegemist, mille radoonisisaldus (aasta keskmine) ületab viitetaseme, ning toetab vajaduse korral tehniliste või muude vahendite abil radoonikontsentratsiooni vähendavate meetmete võtmist sellistes elamutes.

3. Liikmesriik tagab kohalikul ja riigi tasandil teavitamise radoonikiiritusest siseruumides ja kaasnevatest terviseriskidest, radooni mõõtmise tähtsusest ning olemasolevatest tehnilistest vahenditest, mille abil on võimalik radooni püsikontsentratsiooni vähendada.

Artikkel 75

Ehitusmaterjalidest pärinev gammakiirgus

1. Viitetaseme, mida kohaldatakse ehitusmaterjalidest eralduvast gammakiirgusest tuleneva siseruumide väliskiiirituse suhtes lisaks välistingimustes toimuvale väliskiiiritusele, on 1 millisiivert aastas.

2. Ehitusmaterjalide puhul, mille liikmesriik on tunnistanud kiirguskaitse seisukohalt probleemseks, võttes arvesse XIII lisas esitatud mittetäielikku loendit materjalide kohta seoses neist eralduva gammakiirgusega, tagab liikmesriik, et enne selliste materjalide turulelaskmist:

a) määratakse VIII lisa kohaselt kindlaks radionukliidide aktiivsuskontsentratsioon ja

b) esitatakse asjakohase taotluse korral pädevale asutusele teavet mõõtmistulemuste ning VIII lisas määratletud vastavate aktiivsuskontsentratsiooni indeksite ja muude asjakohaste tegurite kohta.

3. Lõike 2 kohaselt tuvastatud ehitusmaterjalitüübi puhul, millest saadavad doosid ületavad tõenäoliselt viitetaseme, määrab liikmesriik asjakohased meetmed, mis võivad muu hulgas olla konkreetsed ehitusnõuded või piirangud selliste materjalide kavandatavale kasutamisele.

IX PEATÜKK

LIIKMESRIIKIDE JA PÄDEVATE ASUTUSTE ÜLDISED KOHUSTUSED NING MUUD REGULATIIVSE KONTROLLIGA SEOTUD NÕUDED

1. JAGU

Institutsiooniline struktuur

Artikkel 76

Pädev asutus

1. Liikmesriik määrab pädeva asutuse ülesannete täitmiseks käesoleva direktiivi kohaselt. Ta tagab, et pädev asutus:

a) on funktsionaalselt eraldatud mis tahes teisest asutusest või organisatsioonist, mis tegeleb käesoleva direktiivi kohase tegevuse edendamise või kasutamise, et tagada pädeva asutuse tegelik sõltumatus ja kaitsta teda reguleerivate otsuste tegemisel põhjendamatu mõju eest.

b) omab tema kohustuste täitmiseks vajalikke seaduslikke volitusi ning inim- ja finantsressursse.

2. Kui liikmesriigil on asjaomase pädevusvaldkonna jaoks rohkem kui üks pädev asutus, määrab ta ühe kontaktpunkti, mille kaudu peetakse ühendust muude liikmesriikide pädevate asutustega. Kui mõistlikkuse piires ei ole võimalik loetleda kõiki erinevate pädevusvaldkondade kontaktpunkte, võib liikmesriik määrata üheainsa kontaktpunkti.

3. Liikmesriik edastab komisjonile kontaktpunktide nime ja aadressi ning vajaliku teabe nende pädevusvaldkondade kohta, et võimaldada vajaduse korral kiiret teabevahetust nende asutustega.

4. Liikmesriik teatab komisjonile kõigist muudatustest, mis on tehtud lõigetes 2 ja 3 osutatud andmetes.

5. Komisjon edastab lõigetes 3 ja 4 osutatud teabe kõikidele liikmesriigi kontaktpunktidele ning avaldab seda korrapäraselt *Euroopa Liidu Teatajas* vähemalt iga kahe aasta järel.

Artikkel 77

Läbipaistvus

Liikmesriik tagab, et teave kiirgustegevuse klasside või tüüpide põhjenduse ning kiirgusallikate ja kiirguskaitse reguleerimise kohta oleks kättesaadav ettevõtjatele, töötajatele, elanikele ning patsientide ja muudele meditsiini kiiritust saavatele isikutele. Selline kohustus hõlmab selle tagamist, et pädev asutus esitab tema pädevusalasse kuuluva teabe. Teave tehakse kättesaadavaks vastavalt siseriiklikele õigusaktidele ja rahvusvahelistele kohustustele ning tingimusel, et sellega ei kahjustata muid huvisid, muu hulgas näiteks julgeolekuhuvisid, mida on tunnustatud siseriiklikes õigusaktides või rahvusvahelistes kohustustes.

*Artikkel 78***Teave seadmete kohta**

1. Liikmesriik tagab, et igale ettevõtjale, kes hangib endale kiirgusallikat või kiirgusgeneraatorit sisaldava seadme, antakse piisav teave seadme võimaliku kiirgusohu ning seadme nõuetekohase kasutamise, katsetamise ja hooldamise kohta ning näidatakse, kuidas seadme ülesehitus võimaldab viia kiirituse nii madalale tasemele, kui on mõistlikult võimalik saavutada.

2. Liikmesriik tagab, et igale ettevõtjale, kes hangib endale meditsiinilise radioloogiaseadme, antakse piisav teave patsientide riskihindamise kohta ja kliinilise hindamise olemasolevate elementide kohta.

*Artikkel 79***Teenistuste ja ekspertide tunnustamine**

1. Liikmesriik tagab vajaliku korra kehtestamise järgmiste teenistuste ja ekspertide tunnustamiseks:

- a) töötervishoiuteenistused;
- b) dosimeetriateenistused;
- c) kiirguskaitse eksperdid;
- d) meditsiinifüüsika eksperdid.

Liikmesriik tagab vajaliku korra kehtestamise, millega tagatakse nimetatud teenistuste ja ekspertide eksperdiarvamuste jätkuv saamine.

Liikmesriik võib vajaduse korral kehtestada korra kiirguskaitse spetsialistide tunnustamiseks.

2. Liikmesriik määrab kindlaks tunnustamise nõuded ja edastab need komisjonile.

3. Komisjon teeb löike 2 kohaselt saadud teabe liikmesriikidele kättesaadavaks.

*Artikkel 80***Töötervishoiuteenistus**

Liikmesriik tagab, et töötervishoiuteenistus kontrollib VI peatüki kohaselt kiirgustöötaja tervisekontrolli käigus tema kiiritamist ioniseeriva kiirgusega ja tervislikku seisundit, et teha kindlaks, kas ta sobib täitma temale määratud ülesandeid, mis hõlmab tööd ioniseeriva kiirgusega.

*Artikkel 81***Dosimeetriateenistus**

Liikmesriik tagab, et dosimeetriateenistus määrab kindlaks sise- või välisdoosid kiirgustöötaja puhul, kelle suhtes kohaldatakse

individuaalset seiret, et registreerida nimetatud doos koostöös ettevõtjaga ja välistöötajate puhul tööandjaga ning vajaduse korral töötervishoiuteenistusega

*Artikkel 82***Kiirguskaitse ekspert**

1. Liikmesriik tagab, et kiirguskaitse ekspert annab ettevõtjale pädevat nõu kutse- ja elanikukiirituse küsimustes, mis on seotud vastavusega kohaldatavatele õiguslikele nõuetele.

2. Kiirguskaitse eksperdi arvamus hõlmab vajaduse korral muu hulgas järgmisi valdkondi:

- a) optimeerimine ja asjakohaste doosipiirangute kehtestamine;
- b) uute rajatiste ning uute või muudetud kiirgusallika kasutuselevõtu kava osad, milles käsitletakse kiirguskaitse seisukohalt olulisi tehnilisi kontrole, projekteerimise iseärasusi, ohutusalasid omadusi ning hoiatusseadmeid;
- c) kontrollialadeks ja jälgimisaladeks klassifitseerimine;
- d) töötajate klassifitseerimine;
- e) töökoha ja individuaalsed seirekavad ning seonduv individuaalne dosimeetria;
- f) asjakohased kiirgusseireseadmed;
- g) kvaliteedi tagamine;
- h) keskkonnaseire kava;
- i) radioaktiivsete jäätmete käitlemise kord;
- j) õnnetuste ja vahejuhtumite ärahoidmise kord;
- k) valmisolek ja reageerimine avariikiirituse olukorras;
- l) kiirgustöötajate koolitus- ja ümberõppekavad;
- m) õnnetuste ja vahejuhtumite uurimine ja analüüs ning asjakohased parandusmeetmed;
- n) rasedate ja rinnaga toitvate töötajate töötingimused;
- o) vajalike dokumentide koostamine, näiteks eelnevad riskianalüüsid ja kirjalikud protseduurid.

3. Kiirguskaitse ekspert peab vajaduse korral sidet meditsiinifüüsika eksperdiga.

4. Kiirguskaitse eksperdile võidakse juhul, kui see on siseriiklike õigusaktidega vastavalt sätestatud, anda töötajate ja elanike kiirguskaitsega seotud ülesandeid.

Artikkel 83

Meditsiinifüüsika ekspert

1. Liikmesriik nõuab meditsiinifüüsika eksperdilt tegutsemist või vajaduse korral spetsialistina nõu andmist kiirgusfüüsika küsimustes käesoleva direktiivi VII peatükis ja artikli 22 lõike 4 punktis c sätestatud nõuete rakendamise eesmärgil.

2. Liikmesriik tagab, et sõltuvalt meditsiini kiirituse toimingutest vastutab meditsiinifüüsika ekspert dosimeetria eest, mis hõlmab ka füüsikalisi mõõtmisi patsiendile või muudele meditsiini kiiritust saavatele isikutele antava doosi hindamiseks, annab nõu meditsiiniliste radioloogiaseadmete kohta ja toetab oma tegevusega eelkõige järgmist:

- a) patsientide ja muude meditsiini kiiritust saavate üksikisikute kiirguskaitse optimeerimine, sealhulgas diagnostiliste referentsväärtuste kohaldamine ja kasutamine;
- b) meditsiiniliste radioloogiaseadmete kvaliteedi hindamise määratlemine ja läbiviimine;
- c) meditsiiniliste radioloogiaseadmete heakskiidukatsed;
- d) meditsiiniliste radioloogiaseadmete ja -kätise tehniliste kirjelduste ettevalmistamine;
- e) meditsiiniliste radioloogiaseadmete järelevalve;
- f) selliste sündmuste analüüsimine, millega kaasneb või võib kaasneda juhuslik või mitte kavandatud meditsiini kiiritus;
- g) kiirguskaitsealaste mõõtmiste läbiviimiseks vajalike seadmete valimine;
- h) meditsiinipraktikute ja muude töötajate koolitamine kiirguskaitse asjakohastes küsimustes.

3. Meditsiinifüüsika ekspert peab vajaduse korral sidet kiirguskaitse eksperdiga.

Artikkel 84

Kiirguskaitse spetsialistid

1. Liikmesriik otsustab, millise kiirgustegevuse puhul on vaja määrata kiirguskaitse spetsialist, kes kontrolliks või täidaks ettevõttes kiirguskaitsega seotud ülesandeid. Liikmesriik nõuab ettevõtjalt, et see varustaks kiirguskaitse spetsialisti tema tööülesannete täitmiseks vajalike vahenditega. Kiirguskaitse spetsialist esitab aruanded otse ettevõtjale. Liikmesriik võib nõuda, et välis- töötajate tööandja määraks vajaduse korral kiirguskaitse spetsialist, kes kontrolliks või täidaks asjakohaseid kiirguskaitse ülesandeid, mis on seotud töötajate kaitsega.

2. Sõltuvalt kiirgustegevuse laadist võivad kiirguskaitse spetsialisti tööülesanded ettevõtja abistamisel hõlmata järgmist:

- a) selle tagamine, et kiirgusega seotud töid tehakse vastavalt kõikidele tehnilisi tingimusi käsitlevas korras või kohalikes eeskirjades ettenähtud nõuetele;
- b) töökohta seirekava rakendamise kontrollimine;
- c) kõiki kiirguse allikaid käsitlevate asjakohaste andmete säilitamine;
- d) asjaomaste ohutus- ja hoiatussüsteemide olukorra regulaarne hindamine;
- e) individuaalse seirekava rakendamise kontrollimine;
- f) tervisejärelevalve kava rakendamise kontrollimine;
- g) kohalike eeskirjade ja menetluste asjakohane tutvustamine uutele töötajatele;
- h) nõustamine ja märkuste tegemine tööplaanide kohta;
- i) tööplaanide koostamine;
- j) aruannete esitamine kohalikule juhtkonnale;
- k) osalemine avariikiirituse olukorra ärarohkimises, selleks valmisoleku loomises ja sellele reageerimise korraldamises;
- l) kiirgustöötajate teavitamine ja koolitus;
- m) sidepidamine kiirguskaitse eksperdiga.

3. Kiirguskaitse spetsialisti ülesandeid võib täita ettevõttes moodustatud kiirguskaitseüksus või kiirguskaitse ekspert.

2. JAGU

Radioaktiivse kiirguse allikate kontroll

Artikkel 85

Lahtistele kiirgusallikatele esitatavad üldnõuded

1. Liikmesriik tagab, et võetakse vajalikke meetmeid kontrolli säilitamiseks lahtiste kiirgusallikate üle, arvestades nende asukohta, kasutamist ja, kui neid enam ei vajata, ringlussevõtmist või lõpladustamist.
2. Liikmesriik nõuab ettevõtjalt vajaduse korral ja võimaluste piires tema vastutusalasse kuuluvate lahtiste kiirgusallikate registreerimist, mis hõlmab nende asukohta, üleandmist ja lõpladustamist või ärajuhtimist.
3. Liikmesriik nõuab igalt ettevõtjalt, kelle valduses on lahtine radioaktiivne kiirgusallikas, et ta teataks pädevale asutusele viivitamata kadumisest, vargusest, märkimisväärsest reostusest või loata kasutamisest või heitest.

Artikkel 86

Kinnistele kiirgusallikatele esitatavad üldnõuded

1. Liikmesriik tagab, et võetakse vajalikke meetmeid kontrolli säilitamiseks kinniste kiirgusallikate üle, arvestades nende asukohta, kasutamist ja, kui neid enam ei vajata, ringlussevõtmist või lõpladustamist.
2. Liikmesriik nõuab ettevõtjalt iga tema vastutusalasse kuuluva kinnise kiirgusallika, sealhulgas asukoha, üleandmise ja lõpladustamise registreerimist.
3. Liikmesriik seab sisse süsteemi, mis võimaldab tal saada nõuetekohaselt teavet iga kõrgaktiivse kinnise kiirgusallika üleandmisest ja kui see on vajalik, siis igast üksikust kinnise kiirgusallika üleandmisest.
4. Liikmesriik nõuab igalt ettevõtjalt, kelle valduses on kinnine kiirgusallikas, et ta teataks pädevale asutusele viivitamata kinnise kiirgusallika kadumisest, märkimisväärsest lekkest, vargusest või loata kasutamisest.

Artikkel 87

Kõrgaktiivse kinnise kiirgusallika kontrolli nõuded

Liikmesriik tagab, et enne kõrgaktiivse kinnise kiirgusallika kasutamiseks loa andmist:

- a) võetakse piisavad meetmed kiirgusallika ohutu haldamise ja kontrollimise tagamiseks, sealjuures ka siis, kui sellest saab kasutusest kõrvaldatud kiirgusallikas. Selliste meetmetega võidakse nõuda kasutusest kõrvaldatud kiirgusallika üleandmist tarnijale või paigutamist lõpladustamis- või ladustamisrajatisse või kohustada tootjat või tarnijat osutatud kiirgusallikat vastu võtma;
- b) sätestatakse kas finantstagatise või muu teatava kiirgusallika puhul asjaomase samaväärse vahendi abil kiirgusallika ohutu

haldamine nõuetekohasel viisil, kui see muutub kasutusest kõrvaldatud kiirgusallikaks, sealhulgas juhul, kui ettevõtja muutub maksujõuetuks või lõpetab tegevuse.

Artikkel 88

Kõrgaktiivse kinnise kiirgusallikaga seotud tegevusloa andmise erinõuded

Lisaks V peatükis esitatud üldistele tegevusloa andmise nõuetele tagab liikmesriik, et kõrgaktiivse kinnise kiirgusallikaga seotud tegevuseks antav luba hõlmab järgmisi aspekte, kuid ei pea piirduma üksnes nendega:

- a) kohustused;
- b) töötajate miinimumpädevus, sealhulgas teavitamine ja koolitus;
- c) kiirgusallika, kiirgusallika konteineri ja lisaseadmete toimivuse miinimumnõuded;
- d) hädaolukorras tegutsemise ja sidetühendustega seotud nõuded;
- e) töösisekord, mida tuleb järgida;
- f) seadmete, kiirgusallikate ja konteinerite hooldus;
- g) kasutusest kõrvaldatud kiirgusallika nõuetekohane haldamine, sealhulgas kord, mille alusel antakse vajaduse korral kasutusest kõrvaldatud kiirgusallikas üle tootjale, tarnijale, muule tegevusloaga ettevõtjale või paigutatakse jäätmete lõpladustamis- või ladustamisrajatisse.

Artikkel 89

Ettevõtja dokumenteerimiskohustus

Liikmesriik nõuab, et arvestusdokumendid kõrgaktiivse kinnise kiirgusallika kohta hõlmaksid XIV lisas määratletud teavet ja et ettevõtja esitaks pädeva asutuse nõudmisel sellele järgmiste nõuete kohaselt nende dokumentide täieliku või osalise elektroonilise või kirjaliku koopia:

- a) arvestusdokumentide kasutuselevõtu ajal ilma asjatute viivitusteta, see on nii kiiresti kui reaalselt võimalik pärast kiirgusallika omandamist;
- b) liikmesriikide kindlaksmääratud ajavahemike tagant;
- c) juhul, kui teabelehel esitatud olukord on muutunud,
- d) ilma asjatu viivitusega pärast konkreetse kiirgusallika arvestusdokumentide sulgemist, kui ettevõtja kiirgusallikat enam ei valda, lisades sellise ettevõtja või jäätmete lõpladustamis- või ladustamisrajatise nime, kellele kiirgusallikas on üle antud;

- e) kui ettevõtja ei valda enam ühtegi kiirgusallikat, siis ilma asjatu viivitusega selliste arvestusdokumentide sulgemise ajal.

Ettevõtja arvestusdokumendid on pädevale asutusele inspekteerimiseks kättesaadavad.

Artikkel 90

Pädeva asutuse dokumenteerimiskohustus

Liikmesriik tagab, et pädev asutus säilitab kõikide selliste ettevõtjate arvestusdokumente, kellel on luba kõrgaktiivse kinnise kiirgusallikaga seotud kiirgustegevuste jaoks, samuti dokumente nende valduses olevate kõrgaktiivsete kinniste kiirgusallikate kohta. Arvestusdokumendid sisaldavad järgmisi andmeid: asjaomane radionukliid, aktiivsus tootmise ajal või, kui see ei ole teada, aktiivsus esimesel turuleviimisel või siis, kui omanik kiirgusallika omandas, ning kiirgusallika tüüp. Pädev asutus ajakohastab arvestusdokumentide andmeid, võttes arvesse kiirgusallikate üleandmist ja muid tegureid.

Artikkel 91

Kõrgaktiivse kinnise kiirgusallika kontrollimine

1. Liikmesriik nõuab, et kõrgaktiivse kinnise kiirgusallikaga seotud tegevust sooritav ettevõtja järgiks XV lisas sätestatud nõudeid.
2. Liikmesriik nõuab, et tootja, tarnija ja iga ettevõtja tagaks kõrgaktiivse kinnise kiirgusallika ja konteineri vastavuse XVI lisas sätestatud tuvastamis- ja märgistamisnõuetele.

3. JAGU

Omanikuta kiirgusallikas

Artikkel 92

Omanikuta kiirgusallika tuvastamine

1. Liikmesriik tagab vastava korra kehtestamise:
 - a) üldsuse teadlikkuse suurendamiseks omanikuta kiirgusallikate ja nendega seotud ohtude võimalikust esinemisest ning
 - b) suuniste andmiseks isikutele, kes kahtlustavad omanikuta kiirgusallika esinemist või on sellest teadlikud, seoses pädeva asutuse teavitamisega ja võetavate meetmetega.
2. Liikmesriik soodustab süsteemide rajamist, mille eesmärk on tuvastada omanikuta kiirgusallikad sellistes kohtades nagu suured vanametalli hoiuplatsid ja suured vanametalli ringlussevõtutehased, kus võib esineda omanikuta kiirgusallikaid, või vajaduse korral olulistes transiidisõlmpunktides.
3. Liikmesriik tagab, et isikutele, kes tavapäraselt ei tegele kiirguskaitse nõudeid sisaldava tööga, kuid kes kahtlustavad omanikuta kiirgusallika esinemist, antakse kiiresti erialast

tehnilist nõu ja abi. Nõuannete ja abi põhieesmärk on kaitsta töötajaid ja elanikke kiirguse eest ja tagada kiirgusallika ohutus.

Artikkel 93

Metalli saastumine

1. Liikmesriik ergutab looma süsteeme, millega tuvastada radioaktiivse saastuse esinemist kolmandatest riikidest imporditud metallitoodetes sellistes kohtades nagu suured metalliimpordirajatised või olulistes transiidisõlmpunktides.
2. Liikmesriik nõuab, et vanametalli ringlussevõtukaäritise juhtkond teataks viivitamata pädevale asutusele, kui ta kahtlustab omanikuta kiirgusallika sulatamist või muud metallurgilist toimingut või on sellest teadlik, ning nõuab, et saastunud materjali ei kasutataks, ei lastaks turule ega lõpladustataks ilma pädeva asutuse kaasamiseta.

Artikkel 94

Omanikuta kiirgusallikate valdussevõtmine, haldamine, kontrollimine ja lõpladustamine

1. Liikmesriik tagab, et pädev asutus on valmis omanikuta kiirgusallika oma kontrolli alla ja valdusse võtma ja sellest tuleneva kiirgusavariiga tegelema, ning on kehtestanud asjakohased eeskirjad, sealhulgas vastutuse jaotuse kohta, ning on koostanud asjakohase reageerimiskava ja kavandanud meetmed.
2. Liikmesriik tagab, et vajaduse korral korraldatakse varasema kiirgustegevusega seotud omanikuta kiirgusallikate kogumise kampaaniaid.

Kampaania võib hõlmata liikmesriigi finantsosalust kiirgusallikate valdussevõtu-, haldus-, kontrolli- ja lõpladustamiskulude katmisel ning samuti asutuste ja ettevõtjate (nt teadusasutuste, materjalide katsetamisega tegelevate asutuste või haiglate) varasemate arvestusdokumentide ülevaatust.

Artikkel 95

Finantstagatis seoses omanikuta kiirgusallikatega

Liikmesriik tagab, et sisse seatakse finantstagatise süsteem või muu samaväärne vahend, et katta omanikuta kiirgusallikate valdussevõtmist ja artikliga 94 sätestatud nõuete rakendamise tuleneda võivad sekkumiskulud.

4. JAGU

Olulised sündmused

Artikkel 96

Olulistest sündmustest teatamine ja nende registreerimine

Liikmesriik nõuab ettevõtjalt järgmist:

- a) rakendada vajaduse korral juhuslikku või mittekavandatud kiiritust tekitavate või tekitada võivate oluliste sündmuste registreerimise ja analüüsivõime süsteemi;

b) teatada pädevale asutusele viivitamata igast olulisest sündmusest, mis on põhjustanud või võib põhjustada üksikisiku saadavat kiiritust ulatuses, mis ületab tegevuspiire või -tingimusi, mis on määratletud kutse- või elanikukiirituse kohta sätestatud loaõuetes või mille on kindlaks määranud meditsiiniikiiritusega tegelev pädev asutus, sealhulgas esitada uurimistulemused ja teave selliste sündmuste vältimiseks võetavate parandusmeetmete kohta.

5. JAGU

Avariikiirituse olukord

Artikkel 97

Avariolukorra ohjamise süsteem

1. Liikmesriik tagab, et võetakse arvesse asjaolu, et tema territooriumil võib tekkida avariolukord ja et teda võib mõjutada väljaspool tema territooriumit tekkinud avariolukord. Liikmesriik kehtestab avariolukorra ohjamise süsteemi ja näeb sellise süsteemi säilitamiseks ette piisavad haldusmenetlused. Avariolukorra ohjamise süsteem hõlmab XI lisa A jaos loetletud elemente.

2. Avariolukorra ohjamise süsteem kavandatakse sellisel, et see oleks kooskõlas võimaliku avariikiirituse olukorra hinnangu tulemustega ning võimaldaks tõhusalt reageerida kiirgustegevuse või ettenägematute sündmustega kaasnevale avariikiirituse olukorrale.

3. Avariolukorra ohjamise süsteemiga nähakse ette avariolukorra lahendamise kavade koostamine, mille eesmärk on vältida koereaktsioone, mis põhjustavad ohustatud elanikkonna hulka kuuluvatele üksikisikutele tõsist deterministlikku toimet, ja vähendada stohhastilise toime riski, võttes arvesse kiirguskaitse üldpõhimõtteid ja III peatükis osutatud viitetasemeid.

Artikkel 98

Valmisolek avariolukorraks

1. Liikmesriik tagab, et võimaliku avariikiirituse olukorra hinnanguga tuvastatud mitmesugust liiki avariolukordade jaoks koostatakse eelnevalt avariolukorra lahendamise kavad.

2. Avariolukorra lahendamise kavad hõlmavad XI lisa B jaos määratletud elemente.

3. Avariolukorra lahendamise kavades nähakse samuti ette üleminek avariikiirituse olukorralt püsikiirituse olukorrale.

4. Liikmesriik tagab avariolukorra lahendamise kavade regulaarse testimise, läbivaatamise ja vajaduse korral muutmise, võttes arvesse varasematest avariikiirituse olukordadest saadud kogemusi ning avariolukorras tegutsemise õppustes riigi ja rahvusvahelisel tasandil osalemise tulemusi.

5. Võimaluse korral hõlmavad avariolukorra lahendamise kavad avariolukorra ohjamise süsteemi olulisi elemente, millele on viidatud artiklis 97.

Artikkel 99

Rahvusvaheline koostöö

1. Kui liikmesriigi territooriumil on tekkinud avariolukord, mis võib mõjutada muid liikmesriike või kolmandaid riike, teeb liikmesriik selle lahendamiseks koostööd teiste liikmesriikide ja kolmandate riikidega, et hõlbustada kiirguskaitse korraldamist nendes liikmesriikides või kolmandates riikides.

2. Kui avariolukord tekib liikmesriigi territooriumil või tõenäoliselt tekivad liikmesriigi territooriumil kiirgusega seotud tagajärjed, võtab see liikmesriik kiiresti ühendust kõikide avariolukorraga seotud või avariolukorrast tõenäoliselt mõjutatud muude liikmesriikide või kolmandate riikidega, et jagada kiiritusolukorrale antud hinnangut ning koordineerida kaitsemeetmeid ja avalikkuse teavitamist, kasutades asjakohaseid kahepoolseid või rahvusvahelisi teabevahetus- ja koordineerimissüsteeme. Need koordineerimistegevused ei tohi takistada ega edasi lükata mis tahes riiklikul tasandil võetavaid vajalikke meetmeid.

3. Liikmesriigid vahetavad kiiresti teavet ja teevad koostööd muude asjaomaste liikmesriikide, asjaomaste kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, kui on tegemist kõrgaktiivse kinnise kiirgusallika, muu radioaktiivse kiirgusallika või radioaktiivse materjali kadumise, varguse või avastamisega ning sellega seotud järelemeetmete või uurimistega, ilma et see piiraks asjaomaste konfidentsiaalsusnõuete ja siseriiklike õigusaktide kohaldamist.

4. Liikmesriik teeb vajaduse korral koostööd muude liikmesriikide ja kolmandate riikidega, kui toimub üleminek avariikiirituse olukorralt püsikiirituse olukorrale.

6. JAGU

Püsikiirituse olukord

Artikkel 100

Püsikiirituse olukordi hõlmavad kavad

1. Liikmesriik tagab, et kiirguskaitse seisukohalt eiramatu kiiritusolukorra viidete või tõendite korral võetakse meetmeid püsikiirituse olukorra tuvastamiseks ja hindamiseks, võttes arvesse XVII lisas loetletud püsikiirituse olukorra liike, ning määrata kindlaks vastavad töökeskkonna- ja elanikukiiritused.

2. Liikmesriik võib põhjendatuse üldist põhimõtet arvesse võttes otsustada, et püsikiirituse olukorra puhul ei ole vaja kaaluda kaitse- või parandusmeetmete võtmist.

3. Püsikiirituse olukorras, mis on kiirguskaitse seisukohalt probleemne ja mille puhul saab määrata õigusliku vastutuse, kohaldatakse asjakohaseid kavandatava kiiritusolukorra kohta sätestatud nõudeid ning sellistest kiiritusolukordadest tuleb teatada artikli 25 lõike 2 kohaselt.

Artikkel 101

Strateegia kehtestamine

1. Liikmesriik korraldab sellise strateegia kehtestamise, millega tagatakse püsikiirituse olukorra asjakohane ohjamine vastavalt ohu suurusele ja kaitsemeetmete tõhususele.

2. Iga strateegia sisaldab

- a) eesmärgi, mille saavutamist taotletakse;
- b) asjakohaseid viitetasemeid, võttes arvesse I lisas osutatud viitetasemeid.

Artikkel 102

Strateegia rakendamine

1. Liikmesriik määrab püsikiirituse olukordade ohjamise jaoks kindlaks strateegia rakendamiseks seotud kohustused ning tagab asjakohase koordineerimise asjaomaste poolte vahel, kes on kaasatud parandus- ja kaitsemeetmete rakendamisse. Liikmesriik näeb vajaduse korral ette sidusrühmade kaasamise kiiritusolukordade ohjamise strateegia väljatöötamist ja rakendamist käsitlevate otsuste tegemisse.

2. Kõigi strateegia rakendamiseks ette nähtud kaitsemeetmete vorm, ulatus ja kestus optimeeritakse.

3. Pärast strateegia rakendamist hinnatakse allesjäänud dooside jaotumist. Kaalutakse täiendavate meetmete võtmist kaitse optimeerimiseks ja mis tahes viitetasest ületava kiirituse vähendamiseks.

4. Liikmesriik tagab, et strateegia rakendamise eest vastutavad pooled korrapäraselt:

- a) hindavad, kas kasutada olevad parandus- ja kaitsemeetmed on eesmärkide saavutamise ning kavandatud ja rakendatavate meetmete tõhususe seisukohalt piisavad;
- b) edastavad kiiritust saavale elanikkonnale teavet võimalike terviseriskide ning kiirituse vähendamiseks kättesaadavate vahendite kohta;

c) annavad juhiseid kiirituse ohjamiseks üksikisiku ja kohalikul tasandil;

d) pakuvad teavet kiirguse kontsentratsioonide seire ja kiirguse seire asjakohaste vahendite ning kaitsemeetmete võtmise kohta siis, kui looduslikult esinevate radioaktiivsete materjalidega seotud tegevusi ei ohjata kavandatavate kiiritusolukordadena.

Artikkel 103

Radooni tegevuskava

1. Artikli 100 lõike 1 kohaldamisel võtab liikmesriik vastu riikliku tegevuskava elamutes, üldkasutatavates ehitistes ja töökohtadel seoses radooni sisseimbumisega eri allikatest, näiteks pinnasest, ehitusmaterjalidest või veest, tuleneva radoonikiirituse pikaajalise riski ohjamiseks. Tegevuskavas võetakse arvesse XVIII lisas käsitletud teemasid ja seda ajakohastatakse regulaarselt.

2. Liikmesriik tagab asjakohaste meetmete kehtestamise radooni uutesse ehitistesse sisseimbumise takistamiseks. Need meetmed võivad olla riiklikes ehitusnormides ette nähtud konkreetsed nõuded.

3. Liikmesriik määrab kindlaks alad, kus radoonisisaldus (aasta keskmisena) ületab märkimisväärset arvu hoonetes eeldatavasti vastava riikliku viitetaseme.

7. JAGU

Jõustamise süsteem

Artikkel 104

Inspekteerimised

1. Liikmesriik seab sisse inspekteerimissüsteemi või -süsteemid, et tagada käesoleva direktiivi kohaselt vastuvõetud sätete järgimine ning algatada vajaduse korral järelevalve- ja parandusmeetmete võtmine.

2. Liikmesriik tagab, et pädev asutus kehtestab inspekteerimise kava, võttes arvesse kiirgustegevusega seotud ohu võimalikku suurust ja laadi; kiirguskaitseküsimuste üldist hindamist kiirgustegevuste puhul ja vastavust käesoleva direktiivi kohaselt vastuvõetud sätetele.

3. Liikmesriigid tagavad, et kõik inspekteerimise tulemused registreeritakse ning edastatakse asjaomasele ettevõtjale. Juhul kui tulemused on seotud välistöötaja või välistöötajatega, edastatakse tulemused ka tööandjale.

4. Liikmesriik tagab, et ülevaadet inspekteerimiskavadest ja nende rakendamise peamistest tulemustest on üldsusele kättesaadavad.

5. Liikmesriik tagab mehhanismide olemasolu, mis võimaldavad õigeaegselt jagada asjaomastele pooltele, sealhulgas kiirgusallikate tootjatele ja tarnijatele ning vajaduse korral ka rahvusvahelistele organisatsioonidele kiirguskaitse ja turvalisuse alast teavet, mis põhineb inspekteerimistest ning teatatud vahejuhtumitest ja õnnetustest ning nende kohta tehtud järeltustest omandatud olulistel kogemustel.

Artikkel 105

Jõustamine

Liikmesriik tagab, et pädeval asutusel on õigus nõuda mis tahes füüsiliselt või juriidiliselt isikult meetmete võtmist puuduste kõrvaldamiseks ja nende kordumise ärahoidmiseks või vajaduse korral tegevusloa kehtetuks tunnistamiseks, kui regulatiivse inspekteerimise või muu regulatiivse hindamise tulemused tõendavad, et kiiritusolukord ei vasta käesoleva direktiiviga kooskõlas vastuvõetud sätetele.

X PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 106

Liikmesriigi õigusesse ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 6. veebruar 2018.

2. Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näeb ette liikmesriik.

3. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetud siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 107

Kehtetuks tunnistamine

Direktiivid 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom ja 2003/122/Euratom tunnistatakse kehtetuks alates 6. veebruar 2018.

Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiividele käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile ja loetakse vastavalt XIX lisas esitatud vastavustabelile.

Artikkel 108

Jõustumine

Direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 109

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 5. detsember 2013

Nõukogu nimel
eesistuja

R. SINKEVIČIUS

I LISA

Artiklites 7 ja 101 osutatud elanikiirituse viitetasemed

1. Piiramata ekvivalentdooside jaoks ettenähtud viitetasemete kohaldamist, kehtestatakse püsikiirituse olukordades efektiivdoosidena väljendatud viitetasemeks vahemik 1–20 millisiivertit aastas ja avariikiirituse olukordades vahemik 20–100 millisiivertit (akuutne või aastane).
 2. Eriolukorras võib kasutada punktis 1 osutatud vahemikest madalamaid viitetasemeid, sealhulgas võib:
 - a) ette näha 20 millisiivertist madalama viitetaseme avariikiirituse olukorra jaoks, kui on võimalik pakkuda asjakohast kaitset, ilma et see põhjustaks ebaproportsionaalset olukorra halvenemist vastavate vastumeetmetega võrreldes ega liigseid kulusid;
 - b) konkreetse kiirgusallikaga seotud kiirituse või kiiritusradade jaoks näha vajaduse korral püsikiirituse olukorras ette viitetaseme, mis on madalam kui 1 millisiivert aastas.
 3. Üleminekuks avariikiirituse olukorrast püsikiirituse olukorrale nähakse ette asjakohased viitetasemed, eriti pärast selliste pikaajaliste vastumeetmete võtmise lõpetamist nagu ümberpaigutamine.
 4. Kehtestatud viitetasemetes võetakse arvesse valitsevat olukorda ja ühiskonnakriteeriume, mis võivad hõlmata:
 - a) üldist teavet kiiritustaseme kohta, ilma individuaalset kiiritust arvesse võtmata, kui kiirituse tase on kuni 1 millisiivertit aastas;
 - b) konkreetset teavet, mis võimaldab üksikisikutel võimaluse korral ohjata oma isiklikku kiiritust, kui kiirituse tase on kuni 20 millisiivertit aastas;
 - c) individuaalsete dooside hindamist ja konkreetset teavet kiirgusohu ning kiirituse vähendamiseks kättesaadavate meetmete kohta, kui kiirituse tase on kuni 100 millisiivertit aastas.
-

II LISA

Artikli 4 alapunktides 25 ja 33 osutatud kiirgus- ja koetegurid

A. Kiirgustegurid

Kiirguse tüüp	w_R
Footonid	1
Elektronid ja müüionid	1
Prootonid ja laenguga piionid	2
Alfaosakesed, lõhustumisfragmendid, rasked ioonid	20
Neutronid, $E_n < 1$ MeV	$2,5 + 18,2 e^{-[\ln(E_n)]^2/6}$
Neutronid, $1 \text{ MeV} \leq E_n \leq 50 \text{ MeV}$	$5,0 + 17,0 e^{-[\ln(2 E_n)]^2/6}$
Neutronid, $E_n > 50 \text{ MeV}$	$2,5 + 3,25 e^{-[\ln(0,04 E_n)]^2/6}$

Märkus: kõik väärtused on seotud keha mõjutava kiirgusjuhtumiga või sisemiste kiirgusallikate puhul sisestatud radionukliidi(de)st eralduva kiirgusega.

B. Koetegurid

Kude	w_T
Luuüdi (punane)	0,12
Selgroog	0,12
Kops	0,12
Magu	0,12
Rind	0,12
Ülejäänud koed (*)	0,12
Sugunäärmed	0,08
Põis	0,04
Söögitoru	0,04
Maks	0,04
Kilpnääre	0,04
Luupind	0,01
Aju	0,01
Siljenäärmed	0,01
Nahk	0,01

(*) Ülejäänud kudede kaalutegur (0,12) kehtib allpool loetletud kumagi soo 13 elundi ja koe doosi aritmeetilise keskmise suhtes. Ülejäänud koed: neerupealised, väljahingamise piirkond, sapipõis, süda, neerud, lümfisõlmed, lihased, suu limaskest, kõhunääre, esinääre (meestel), peensool, põrn, tüümus, emakas/emakakael (naistel).

III LISA

Artikli 4 alapunktis 43 osutatud kõrgaktiivse kinnise kiirgusallika määramise aluseks olevad aktiivsuse väärtused

Allpool esitatud tabelis loetlemata radionukliidide asjakohane aktiivsus on sama kui Rahvusvahelise Aatomienergiaagentuuri väljaandes „Radioaktiivsete materjalide ohtlikud kogused (D-väärtused)“ (EPR-D-VALUES 2006) määratletud D-väärtused.

Radionukliid	Aktiivsus (TBq)
Am-241	6×10^{-2}
Am-241/Be-9 ⁽¹⁾	6×10^{-2}
Cf-252	2×10^{-2}
Cm-244	5×10^{-2}
Co-60	3×10^{-2}
Cs-137	1×10^{-1}
Gd-153	1×10^0
Ir-192	8×10^{-2}
Pm-147	4×10^1
Pu-238	6×10^{-2}
Pu-239/Be-9 ⁽¹⁾	6×10^{-2}
Ra-226	4×10^{-2}
Se-75	2×10^{-1}
Sr-90 (Y-90)	1×10^0
Tm-170	2×10^1
Yb-169	3×10^{-1}

⁽¹⁾ Esitatud on alfakiirgust eraldava radionukliidi aktiivsus.

IV LISA

Artiklis 20 osutatud tarbekaupadega seotud kiirgustegevuse uute klasside või tüüpide põhjendamine

- A. Ettevõtja, kes kavatseb toota või importida liikmesriiki tarbekaupa, mille ettenähtud kasutamine kujutab endast tõenäoliselt uude klassi kuuluvat või uut tüüpi kiirgustegevust, esitab selle liikmesriigi pädevale asutusele kogu asjakohase teabe, mis hõlmab järgmist:
- 1) toote kavandatud kasutamine;
 - 2) toote tehnilised omadused;
 - 3) juhul kui toode sisaldab radioaktiivseid aineid, siis teave nende kinnitamise kohta;
 - 4) doosikiirused toodete kasutamise asjakohastel kaugustel, sealhulgas doosikiirused 0,1 meetri kaugusel mis tahes juurdepääsetavast pinnast;
 - 5) toodete korrapäraste kasutajate eeldatavad doosid.
- B. Pädev asutus vaatab selle teabe läbi ja hindab eelkõige, kas:
- 1) tarbekauba toimimine põhjendab selle kavandatud kasutamist;
 - 2) konstruktsioon on piisav kiirituse minimaalse tasemeni viimiseks tavalise töö olukorras ning kas toote väärkasutuse või õnnetusjuhtumi tõttu kiirituse saamine on tõenäoline ning millised on selle tagajärjed või kas toote tehnilistele ja füüsilistele omadustele tuleks kehtestada tingimused;
 - 3) toote projekteerimisel on piisavalt arvesse võetud väljaarvamiskriteeriumidele vastavuse nõuet ning, kui see on kohaldatav, kas selle liik on heaks kiidetud ning kas pärast toote kasutamise lõpetamist ei ole selle lõppladustamiseks vaja spetsiifilisi ettevaatusabinõusid;
 - 4) toode on asjakohaselt märgistatud ning kas tarbijale on esitatud sobiv dokumentatsioon koos nõuetekohase kasutamist ja lõppladustamist käsitlevate juhistega.
-

V LISA

Mittetäielik loetelu artiklis 22 osutatud kiirgustegevustest, mida kasutatakse kiiritamiseks muul kui meditsiinilise kuvamise eesmärgil

Kiirgustegevus, mille puhul kasutatakse meditsiinilisi radioloogiaseadmeid:

1. tervise radioloogiline hindamine töölevõtmisel;
2. tervise radioloogiline hindamine sissereändel;
3. tervise radioloogiline hindamine kindlustuse eesmärgil;
4. laste ja teismeliste füüsilise arengu radioloogiline hindamine seoses sportlasekarjääri, tantsimisega jne;
5. radioloogiline vanuse hindamine;
6. ioniseeriva kiirguse kasutamine peidetud objektide avastamiseks inimese kehas.

Kiirgustegevus, mille puhul ei kasutata meditsiinilisi radioloogiaseadmeid:

1. ioniseeriva kiirguse kasutamine inimese kehal asuvate või inimese keha külge kinnitatud peidetud objektide avastamiseks;
 2. ioniseeriva kiirguse kasutamine peidetud inimeste avastamiseks lasti läbivalgustamisel;
 3. kiirgustegevus, millega kaasneb ioniseeriva kiirguse kasutamine õiguslikel või turvalisusega seotud eesmärkidel.
-

VI LISA

Loetelu artiklis 23 osutatud looduslike radioaktiivsete materjalide kasutamisega seotud tööstussektoritest

Artikli 24 kohaldamisel võetakse arvesse järgmist loetelu looduslike radioaktiivsete materjalide kasutamisega seotud tööstussektoritest, mis hõlmab ka teadusuuringuid ja asjakohaseid kõrvalprotsesse:

- haruldaste muldmetallide eraldamine monatsiidist;
 - tooriumiühendite tootmine ja tooriumi sisaldavate toodete valmistamine;
 - nioobiumi-tantaalimaagi töötlemine;
 - nafta ja gaasi tootmine;
 - geotermilise energia tootmine;
 - TiO₂ pigmendi tootmine;
 - fosfori termiline tootmine;
 - tsirkooni- ja tsirkooniumitööstus;
 - fosforväetiste tootmine;
 - tsemendi tootmine, klinkerahjude hooldus;
 - kivisöega köetavad elektrijaamad, keskküttekatelde hooldus;
 - fosforhappe tootmine;
 - raua esmane tootmine;
 - tina, plii, vase sulatamine;
 - põhjavee puhastusjaamad;
 - muude maakide kui uraani kaevandamine.
-

VII LISA

Artiklites 24, 26 ja 30 osutatud väljaarvamise- ja vabastamiskriteeriumid**1. Väljaarvamine**

Kiirgustegevuse suhtes võib teha teavitamisest erandi kas otseselt, võttes aluseks selle vastavuse punktis 2 sätestatud väljaarvamistasemetele (aktiivsuse väärtused (Bq) või aktiivsuskontsentratsiooni väärtused (kBq kg^{-1})), või kõrgemate väärtuste põhjal, mille pädev asutus on kehtestanud konkreetsetele rakendustele ning mis vastavad punktis 3 esitatud üldistele väljaarvamise- ja vabastamiskriteeriumidele. Kiirgustegevus, mille suhtes kohaldatakse teavitamise nõuet, võidakse vabastada loa taotlemise kohustusest seaduse või üldhaldusaktiga või eraldi reguleeriva otsusega, lähtudes tegevusest teatamisel esitatud teabest ja kooskõlas punktis 3 esitatud üldiste väljaarvamiskriteeriumidega.

2. Väljaarvamise- ja vabastamistasemed

- a) Kiirgustegevusega kaasneva koguaktiivsuse väljaarvamise väärtused (Bq) on esitatud tabeli B kolmandas veerus tehnilike radionukliidide ja teatavate tarbekaupades kasutatavate looduslike radionukliidide kohta. Muude looduslike radionukliididega seotud kiirgustegevuste puhul sellised väärtused üldiselt kohaldatavad ei ole.
- b) Kiirgustegevuses kasutatavate materjalide väljaarvamise aktiivsuskontsentratsioonide väärtused (kBq kg^{-1}) on esitatud tabeli A 1. osas tehnilike radionukliidide kohta ja tabeli A 2. osas looduslike radionukliidide kohta. Tabeli A 1. osa väärtused on kohaldatavuse korral esitatud individuaalsete radionukliidide kohta, sealhulgas lühiealiste radionukliidide kohta, mis on tasakaalus nende emanukliididega. Tabeli A 2. osa väärtusi kohaldatakse kõikide U-238 või Th-232 lagunemisahela radionukliidide suhtes, kõrgemaid väärtusi võib kohaldada lagunemisahela nende osade kohta, mis ei ole emaradionukliidiga tasakaalus.
- c) Tabeli A 1. osas või tabeli A 2. osas esitatud kontsentratsiooniväärtusi kasutatakse ka tahkete materjalide vabastamiseks taaskasutuse, ringlussevõtu, tavapärase lõppladustamise või põletamise eesmärgil. Kõrgemad väärtused võidakse määrata konkreetsetele materjalidele või konkreetsetele kiiritusradadele, võttes seejuures arvesse ühenduse juhiseid ning vajaduse korral ka asjakohaseid täiendavaid nõudmisi pindaktiivsuse kohta või seiret käsitlevaid nõudmisi.
- d) Tehnilike radionukliidide segude puhul peab konkreetse nukliidiga seotud tegevuste või kontsentratsioonide kaalutud summa (kõikide ühes ja samas põhiaines esinevate radionukliidide kohta) jagatuna vastava väljaarvamiseväärtusega olema ühest väiksem. Vajaduse korral saab seda tingimust kontrollida kõige täpsemate radionukliidide segu kohta antud hinnangute põhjal. Tabeli A 2. osas esitatud väärtusi kohaldatakse individuaalselt iga emanukliidi suhtes. Mõnede lagunemisahela elementide, näiteks Po-210 või Pb-210 puhul võib olla vajalik kõrgemate väärtuste kasutamine, mille puhul võetakse arvesse ühenduse juhiseid.
- e) Tabeli A 2. osas esitatud väärtusi ei või kasutada looduslike radioaktiivsete materjale töötlevate tööstusharude ehitusmaterjalidele lisatavate jääkide väljaarvamiseks. Selleks kontrollitakse vastavust artikli 75 sätetele. Tabeli B kolmandas veerus sätestatud väärtused kehtivad radioaktiivsete ainete kogumi suhtes, mis on konkreetsel hetkel konkreetse kiirgustegevusega seoses teatava isiku või ettevõtja valduses. Siiski võib pädev asutus kasutada neid väärtusi ka väiksemate üksuste või pakendite puhul, näiteks väljaarvatud tarbekaupade veo või ladustamise väljaarvamiseks, kui punktis 3 esitatud üldised väljaarvamiskriteeriumid on täidetud.

3. Üldised väljaarvamise- ja vabastamiskriteeriumid

- a) Üldised kriteeriumid kiirgustegevuste väljaarvamiseks teatamise või loa andmise nõude kohaldamisalast või materjalide vabastamiseks lubatud kiirgustegevustest:
 - i) kiirgustegevusega üksikisikutele kaasnev kiirgusohu on piisavalt väike, nii et seda ei pea õiguslikult reguleerima, ning
 - ii) kiirgustegevuse tüüp on leitud olevat põhjendatud ning
 - iii) kiirgustegevus on iseenesest ohutu.
- b) Kiirgustegevust, millega kaasnevad väikesed radioaktiivsete ainete kogused või madalad aktiivsuskontsentratsioonid, mis on võrreldavad tabelis A või B sätestatud väljaarvamiseväärtustega, loetakse vastavaks kriteeriumile iii.

- c) Kiirgustegevused, millega kaasnevad tabeli A 1. osas ja tabelis B sätestatud väljaarvamisväärtustest väiksemad radioaktiivsete ainete kogused või madalamad aktiivsuskontsentratsioonid, loetakse täiendava kontrollimiseta vastavaks kriteeriumile i. Sama kehtib ka tabeli A 2. osas esitatud väärtuste kohta, välja arvatud jääkide ringlussevõtt ehitusmaterjalides või konkreetsete kiiritusradade korral, milleks on näiteks joogivesi.
- d) Kui tegemist on vähese materjalikogusega, nagu liikmesriik on konkreetsete kiirgustegevuse liikide puhul määratlenud, võib loa taotlemisest vabastamiseks kasutada tabeli A 1. osas esitatud aktiivsuskontsentratsiooni väärtuste asemel tabeli B teises veerus esitatud väärtusi.
- e) Teatamise kohustusest vabastamiseks või materjalide väljaarvamiseks, kui radioaktiivsete ainete kogused või aktiivsuskontsentratsioonid ei vasta tabelis A või tabelis B esitatud väärtustele, lähtutakse hindamisel eespool toodud üldistest kriteeriumidest i–iii. Üldise kriteeriumi i täitmiseks tõendatakse, et töötajaid ei tuleks arvata kiirgustöötajate hulka kuuluvateks, ning elanike saadavat kiiritust käsitlevate järgmiste kriteeriumide täitmine on praktiliselt võimalik:

— tehislise radionukliidide puhul:

aruandluskohustusest vabastatava kiirgustegevusega kaasnev oodatav efektiivdoos elaniku kohta on suurusjärgus kuni 10 μSv aastas;

— looduslike radionukliidide puhul:

väljajäetud kiirgustegevusest tulenev doosi suurenemine üksikisiku jaoks, võttes arvesse looduslike kiirgusallikate valitsevat taustkiirgust, on suurusjärgus kuni 1 mikrosiivertit aastas. Elanikudooside hindamisel võetakse kiiritusradadena arvesse mitte üksnes gaasilist või vedelat heidet, vaid ka tahkete jääkide lõpppladustamist või ringlussevõttu. Liikmesriik võib konkreetsete kiirgustegevuse tüüpide või konkreetsete kiiritusradade puhul määrata doosikriteeriumid madalamaks kui 1 millisiivert aastas.

Loa taotlemisest vabastamise eesmärgil võib kohaldada vähem piiravamaid doosikriteeriumeid.

TABEL A

Materjalide väljaarvamise või vabastamise aktiivsuskontsentratsioonide väärtused, mida saab kohaldada vaikeväärtustena tahke materjali mis tahes kogusele ja tüübile

TABELI A 1. OSA

tehislised radionukliidid

Radionukliid	Aktiivsuskontsentratsioon (kBq kg ⁻¹)	Radionukliid	Aktiivsuskontsentratsioon (kBq kg ⁻¹)	Radionukliid	Aktiivsuskontsentratsioon (kBq kg ⁻¹)
H-3	100	K-43	10	Mn-56	10
Be-7	10	Ca-45	100	Fe-52 (a)	10
C-14	1	Ca-47	10	Fe-55	1 000
F-18	10	Sc-46	0,1	Fe-59	1
Na-22	0,1	Sc-47	100	Co-55	10
Na-24	1	Sc-48	1	Co-56	0,1
Si-31	1 000	V-48	1	Co-57	1
P-32	1 000	Cr-51	100	Co-58	1
P-33	1 000	Mn-51	10	Co-58 m	10 000
S-35	100	Mn-52	1	Co-60	0,1
Cl-36	1	Mn-52 m	10	Co-60 m	1 000
Cl-38	10	Mn-53	100	Co-61	100
K-42	100	Mn-54	0,1	Co-62 m	10

Radionukliid	Aktiivsuskon- tsentratsioon (kBq kg ⁻¹)	Radionukliid	Aktiivsuskon- tsentratsioon (kBq kg ⁻¹)	Radionukliid	Aktiivsuskon- tsentratsioon (kBq kg ⁻¹)
Ni-59	100	Mo-93	10	Te-129 m ^(a)	10
Ni-63	100	Mo-99 ^(a)	10	Te-131	100
Ni-65	10	Mo-101 ^(a)	10	Te-131 m ^(a)	10
Cu-64	100	Tc-96	1	Te-132 ^(a)	1
Zn-65	0,1	Tc-96 m	1 000	Te-133	10
Zn-69	1 000	Tc-97	10	Te-133 m	10
Zn-69 m ^(a)	10	Tc-97 m	100	Te-134	10
Ga-72	10	Tc-99	1	I-123	100
Ge-71	10 000	Tc-99 m	100	I-125	100
As-73	1 000	Ru-97	10	I-126	10
As-74	10	Ru-103 ^(a)	1	I-129	0,01
As-76	10	Ru-105 ^(a)	10	I-130	10
As-77	1 000	Ru-106 ^(a)	0,1	I-131	10
Se-75	1	Rh-103 m	10 000	I-132	10
Br-82	1	Rh-105	100	I-133	10
Rb-86	100	Pd-103 ^(a)	1 000	I-134	10
Sr-85	1	Pd-109 ^(a)	100	I-135	10
Sr-85 m	100	Ag-105	1	Cs-129	10
Sr-87 m	100	Ag-110 m ^(a)	0,1	Cs-131	1 000
Sr-89	1 000	Ag-111	100	Cs-132	10
Sr-90 ^(a)	1	Cd-109 ^(a)	1	Cs-134	0,1
Sr-91 ^(a)	10	Cd-115 ^(a)	10	Cs-134 m	1 000
Sr-92	10	Cd-115 m ^(a)	100	Cs-135	100
Y-90	1 000	In-111	10	Cs-136	1
Y-91	100	In-113 m	100	Cs-137 ^(a)	0,1
Y-91 m	100	In-114 m ^(a)	10	Cs-138	10
Y-92	100	In-115 m	100	Ba-131	10
Y-93	100	Sn-113 ^(a)	1	Ba-140	1
Zr-93	10	Sn-125	10	La-140	1
Zr-95 ^(a)	1	Sb-122	10	Ce-139	1
Zr-97 ^(a)	10	Sb-124	1	Ce-141	100
Nb-93 m	10	Sb-125 ^(a)	0,1	Ce-143	10
Nb-94	0,1	Te-123 m	1	Ce-144	10
Nb-95	1	Te-125 m	1 000	Pr-142	100
Nb-97 ^(a)	10	Te-127	1 000	Pr-143	1 000
Nb-98	10	Te-127 m ^(a)	10	Nd-147	100
Mo-90	10	Te-129	100	Nd-149	100

Radionukliid	Aktiivsuskon- tsentratsioon (kBq kg ⁻¹)	Radionukliid	Aktiivsuskon- tsentratsioon (kBq kg ⁻¹)	Radionukliid	Aktiivsuskon- tsentratsioon (kBq kg ⁻¹)
Pm-147	1 000	Pt-197	1 000	Pu-235	100
Pm-149	1 000	Pt-197 m	100	Pu-236	1
Sm-151	1 000	Au-198	10	Pu-237	100
Sm-153	100	Au-199	100	Pu-238	0,1
Eu-152	0,1	Hg-197	100	Pu-239	0,1
Eu-152 m	100	Hg-197 m	100	Pu-240	0,1
Eu-154	0,1	Hg-203	10	Pu-241	10
Eu-155	1	Tl-200	10	Pu-242	0,1
Gd-153	10	Tl-201	100	Pu-243	1 000
Gd-159	100	Tl-202	10	Pu-244 ^(a)	0,1
Tb-160	1	Tl-204	1	Am-241	0,1
Dy-165	1 000	Pb-203	10	Am-242	1 000
Dy-166	100	Bi-206	1	Am-242 m ^(a)	0,1
Ho-166	100	Bi-207	0,1	Am-243 ^(a)	0,1
Er-169	1 000	Po-203	10	Cm-242	10
Er-171	100	Po-205	10	Cm-243	1
Tm-170	100	Po-207	10	Cm-244	1
Tm-171	1 000	At-211	1 000	Cm-245	0,1
Yb-175	100	Ra-225	10	Cm-246	0,1
Lu-177	100	Ra-227	100	Cm-247 ^(a)	0,1
Hf-181	1	Th-226	1 000	Cm-248	0,1
Ta-182	0,1	Th-229	0,1	Bk-249	100
W-181	10	Pa-230	10	Cf-246	1 000
W-185	1 000	Pa-233	10	Cf-248	1
W-187	10	U-230	10	Cf-249	0,1
Re-186	1 000	U-231 ^(a)	100	Cf-250	1
Re-188	100	U-232 ^(a)	0,1	Cf-251	0,1
Os-185	1	U-233	1	Cf-252	1
Os-191	100	U-236	10	Cf-253	100
Os-191 m	1 000	U-237	100	Cf-254	1
Os-193	100	U-239	100	Es-253	100
Ir-190	1	U-240 ^(a)	100	Es-254 ^(a)	0,1
Ir-192	1	Np-237 ^(a)	1	Es-254 m ^(a)	10
Ir-194	100	Np-239	100	Fm-254	10 000
Pt-191	10	Np-240	10	Fm-255	100
Pt-193 m	1 000	Pu-234	100		

(^e) Emaradionukliidid ja nende tütarproduktid, mille doose on võetud arvesse dooside arvutamisel (seega on vaja arvesse võtta üksnes emaradionukliidi väljaarvamistaset), on loetletud järgmises tabelis:

Emaradionukliid	Tütarprodukt	Emaradionukliid	Tütarprodukt
Fe-52	Mn-52 m	Sn-113	In-113 m
Zn-69 m	Zn-69	Sb-125	Te-125 m
Sr-90	Y-90	Te-127 m	Te-127
Sr-91	Y-91 m	Te-129 m	Te-129
Zr-95	Nb-95	Te-131 m	Te-131
Zr-97	Nb-97 m, Nb-97	Te-132	I-132
Nb-97	Nb-97 m	Cs-137	Ba-137 m
Mo-99	Tc-99 m	Ce-144	Pr-144, Pr-144 m
Mo-101	Tc-101	U-232	Th-228, Ra-224, Rn-220, Po-216, Pb-212, Bi-212, Tl-208
Ru-103	Rh-103 m	U-240	Np-240 m, Np-240
Ru-105	Rh-105 m	Np-237	Pa-233
Ru-106	Rh-106	Pu-244	U-240, Np-240 m, Np-240
Pd-103	Rh-103 m	Am-242 m	Np-238
Pd-109	Ag-109 m	Am-243	Np-239
Ag-110 m	Ag-110	Cm-247	Pu-243
Cd-109	Ag-109 m	Es-254	Bk-250
Cd-115	In-115 m	Es-254 m	Fm-254
Cd-115 m	In-115 m		
In-114 m	In-114		

Tabeli A 1. osas nimetatud radionukliididel määrab pädev asutus vajaduse korral koguste ja aktiivsuskontsentratsiooni asjakohased väärtused massiühiku kohta. Sel viisil määratud väärtused täiendavad tabeli A 1. osas esitatud väärtusi.

TABELI A 2. OSA

looduslikud radionukliidid

Väljaarvamis- ja vabastamisväärtused tahketes materjalides looduslikult esinevate radionukliidide kohta, mis on püsivas tasakaalus oma tütarproduktidega:

U-238 seeria looduslikud radionukliidid	1 kBq kg ⁻¹
Th-232 seeria looduslikud radionukliidid	1 kBq kg ⁻¹
K-40	10 kBq kg ⁻¹

TABEL B

Koguaktiivsuse väljaarvamisväärtused (3. veerg) ning aktiivsuskontsentratsiooni väljaarvamisväärtused mis tahes materjali määrdudate koguste kohta (2. veerg)

Radionukliid	Aktiivsuskontsentratsioon (kBq kg ⁻¹)	Aktiivsus (Bq)	Radionukliid	Aktiivsuskontsentratsioon (kBq kg ⁻¹)	Aktiivsus (Bq)
H-3	1 × 10 ⁶	1 × 10 ⁹	Ni-65	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶
Be-7	1 × 10 ³	1 × 10 ⁷	Cu-64	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶
C-14	1 × 10 ⁴	1 × 10 ⁷	Zn-65	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶
O-15	1 × 10 ²	1 × 10 ⁹	Zn-69	1 × 10 ⁴	1 × 10 ⁶
F-18	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶	Zn-69 m	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶
Na-22	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶	Ga-72	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵
Na-24	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵	Ge-71	1 × 10 ⁴	1 × 10 ⁸
Si-31	1 × 10 ³	1 × 10 ⁶	As-73	1 × 10 ³	1 × 10 ⁷
P-32	1 × 10 ³	1 × 10 ⁵	As-74	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶
P-33	1 × 10 ⁵	1 × 10 ⁸	As-76	1 × 10 ²	1 × 10 ⁵
S-35	1 × 10 ⁵	1 × 10 ⁸	As-77	1 × 10 ³	1 × 10 ⁶
Cl-36	1 × 10 ⁴	1 × 10 ⁶	Se-75	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶
Cl-38	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵	Br-82	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶
Ar-37	1 × 10 ⁶	1 × 10 ⁸	Kr-74	1 × 10 ²	1 × 10 ⁹
Ar-41	1 × 10 ²	1 × 10 ⁹	Kr-76	1 × 10 ²	1 × 10 ⁹
K-40 (1)	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	Kr-77	1 × 10 ²	1 × 10 ⁹
K-42	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	Kr-79	1 × 10 ³	1 × 10 ⁵
K-43	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶	Kr-81	1 × 10 ⁴	1 × 10 ⁷
Ca-45	1 × 10 ⁴	1 × 10 ⁷	Kr-83 m	1 × 10 ⁵	1 × 10 ¹²
Ca-47	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶	Kr-85	1 × 10 ⁵	1 × 10 ⁴
Sc-46	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶	Kr-85 m	1 × 10 ³	1 × 10 ¹⁰
Sc-47	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	Kr-87	1 × 10 ²	1 × 10 ⁹
Sc-48	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵	Kr-88	1 × 10 ²	1 × 10 ⁹
V-48	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵	Rb-86	1 × 10 ²	1 × 10 ⁵
Cr-51	1 × 10 ³	1 × 10 ⁷	Sr-85	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶
Mn-51	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵	Sr-85 m	1 × 10 ²	1 × 10 ⁷
Mn-52	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵	Sr-87 m	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶
Mn-52 m	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵	Sr-89	1 × 10 ³	1 × 10 ⁶
Mn-53	1 × 10 ⁴	1 × 10 ⁹	Sr-90 (b)	1 × 10 ²	1 × 10 ⁴
Mn-54	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶	Sr-91	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵
Mn-56	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵	Sr-92	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶
Fe-52	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶	Y-90	1 × 10 ³	1 × 10 ⁵
Fe-55	1 × 10 ⁴	1 × 10 ⁶	Y-91	1 × 10 ³	1 × 10 ⁶
Fe-59	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶	Y-91 m	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶
Co-55	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶	Y-92	1 × 10 ²	1 × 10 ⁵
Co-56	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵	Y-93	1 × 10 ²	1 × 10 ⁵
Co-57	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	Zr-93 (b)	1 × 10 ³	1 × 10 ⁷
Co-58	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶	Zr-95	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶
Co-58 m	1 × 10 ⁴	1 × 10 ⁷	Zr-97 (b)	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵
Co-60	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵	Nb-93 m	1 × 10 ⁴	1 × 10 ⁷
Co-60 m	1 × 10 ³	1 × 10 ⁶	Nb-94	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶
Co-61	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	Nb-95	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶
Co-62 m	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵	Nb-97	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶
Ni-59	1 × 10 ⁴	1 × 10 ⁸	Nb-98	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵
Ni-63	1 × 10 ⁵	1 × 10 ⁸	Mo-90	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶

Radionukliid	Aktiivsuskontsentratsioon (kBq kg ⁻¹)	Aktiivsus (Bq)	Radionukliid	Aktiivsuskontsentratsioon (kBq kg ⁻¹)	Aktiivsus (Bq)
Mo-93	1 × 10 ³	1 × 10 ⁸	I-129	1 × 10 ²	1 × 10 ⁵
Mo-99	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	I-130	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶
Mo-101	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶	I-131	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶
Tc-96	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶	I-132	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵
Tc-96 m	1 × 10 ³	1 × 10 ⁷	I-133	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶
Tc-97	1 × 10 ³	1 × 10 ⁸	I-134	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵
Tc-97 m	1 × 10 ³	1 × 10 ⁷	I-135	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶
Tc-99	1 × 10 ⁴	1 × 10 ⁷	Xe-131 m	1 × 10 ⁴	1 × 10 ⁴
Tc-99 m	1 × 10 ²	1 × 10 ⁷	Xe-133	1 × 10 ³	1 × 10 ⁴
Ru-97	1 × 10 ²	1 × 10 ⁷	Xe-135	1 × 10 ³	1 × 10 ¹⁰
Ru-103	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	Cs-129	1 × 10 ²	1 × 10 ⁵
Ru-105	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶	Cs-131	1 × 10 ³	1 × 10 ⁶
Ru-106 ^(b)	1 × 10 ²	1 × 10 ⁵	Cs-132	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵
Rh-103 m	1 × 10 ⁴	1 × 10 ⁸	Cs-134 m	1 × 10 ³	1 × 10 ⁵
Rh-105	1 × 10 ²	1 × 10 ⁷	Cs-134	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁴
Pd-103	1 × 10 ³	1 × 10 ⁸	Cs-135	1 × 10 ⁴	1 × 10 ⁷
Pd-109	1 × 10 ³	1 × 10 ⁶	Cs-136	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵
Ag-105	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	Cs-137 ^(b)	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁴
Ag-108 m	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶	Cs-138	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁴
Ag-110 m	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶	Ba-131	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶
Ag-111	1 × 10 ³	1 × 10 ⁶	Ba-140 ^(b)	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵
Cd-109	1 × 10 ⁴	1 × 10 ⁶	La-140	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵
Cd-115	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	Ce-139	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶
Cd-115 m	1 × 10 ³	1 × 10 ⁶	Ce-141	1 × 10 ²	1 × 10 ⁷
In-111	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	Ce-143	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶
In-113 m	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	Ce-144 ^(b)	1 × 10 ²	1 × 10 ⁵
In-114 m	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	Pr-142	1 × 10 ²	1 × 10 ⁵
In-115 m	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	Pr-143	1 × 10 ⁴	1 × 10 ⁶
Sn-113	1 × 10 ³	1 × 10 ⁷	Nd-147	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶
Sn-125	1 × 10 ²	1 × 10 ⁵	Nd-149	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶
Sb-122	1 × 10 ²	1 × 10 ⁴	Pm-147	1 × 10 ⁴	1 × 10 ⁷
Sb-124	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶	Pm-149	1 × 10 ³	1 × 10 ⁶
Sb-125	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	Sm-151	1 × 10 ⁴	1 × 10 ⁸
Te-123 m	1 × 10 ²	1 × 10 ⁷	Sm-153	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶
Te-125 m	1 × 10 ³	1 × 10 ⁷	Eu-152	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶
Te-127	1 × 10 ³	1 × 10 ⁶	Eu-152 m	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶
Te-127 m	1 × 10 ³	1 × 10 ⁷	Eu-154	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶
Te-129	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	Eu-155	1 × 10 ²	1 × 10 ⁷
Te-129 m	1 × 10 ³	1 × 10 ⁶	Gd-153	1 × 10 ²	1 × 10 ⁷
Te-131	1 × 10 ²	1 × 10 ⁵	Gd-159	1 × 10 ³	1 × 10 ⁶
Te-131 m	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶	Tb-160	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶
Te-132	1 × 10 ²	1 × 10 ⁷	Dy-165	1 × 10 ³	1 × 10 ⁶
Te-133	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵	Dy-166	1 × 10 ³	1 × 10 ⁶
Te-133 m	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵	Ho-166	1 × 10 ³	1 × 10 ⁵
Te-134	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶	Er-169	1 × 10 ⁴	1 × 10 ⁷
I-123	1 × 10 ²	1 × 10 ⁷	Er-171	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶
I-125	1 × 10 ³	1 × 10 ⁶	Tm-170	1 × 10 ³	1 × 10 ⁶
I-126	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	Tm-171	1 × 10 ⁴	1 × 10 ⁸

Radionukliid	Aktiivsuskontsentratsioon (kBq kg ⁻¹)	Aktiivsus (Bq)	Radionukliid	Aktiivsuskontsentratsioon (kBq kg ⁻¹)	Aktiivsus (Bq)
Yb-175	1 × 10 ³	1 × 10 ⁷	Ra-228 ^(b)	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵
Lu-177	1 × 10 ³	1 × 10 ⁷	Ac-228	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶
Hf-181	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶	Th-226 ^(b)	1 × 10 ³	1 × 10 ⁷
Ta-182	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁴	Th-227	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁴
W-181	1 × 10 ³	1 × 10 ⁷	Th-228 ^(b)	1 × 10 ⁰	1 × 10 ⁴
W-185	1 × 10 ⁴	1 × 10 ⁷	Th-229 ^(b)	1 × 10 ⁰	1 × 10 ³
W-187	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	Th-230	1 × 10 ⁰	1 × 10 ⁴
Re-186	1 × 10 ³	1 × 10 ⁶	Th-231	1 × 10 ³	1 × 10 ⁷
Re-188	1 × 10 ²	1 × 10 ⁵	Th-234 ^(b)	1 × 10 ³	1 × 10 ⁵
Os-185	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶	Pa-230	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶
Os-191	1 × 10 ²	1 × 10 ⁷	Pa-231	1 × 10 ⁰	1 × 10 ³
Os-191 m	1 × 10 ³	1 × 10 ⁷	Pa-233	1 × 10 ²	1 × 10 ⁷
Os-193	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	U-230	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵
Ir-190	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶	U-231	1 × 10 ²	1 × 10 ⁷
Ir-192	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁴	U-232 ^(b)	1 × 10 ⁰	1 × 10 ³
Ir-194	1 × 10 ²	1 × 10 ⁵	U-233	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁴
Pt-191	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	U-234	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁴
Pt-193 m	1 × 10 ³	1 × 10 ⁷	U-235 ^(b)	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁴
Pt-197	1 × 10 ³	1 × 10 ⁶	U-236	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁴
Pt-197 m	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	U-237	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶
Au-198	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	U-238 ^(b)	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁴
Au-199	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	U-239	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶
Hg-197	1 × 10 ²	1 × 10 ⁷	U-240	1 × 10 ³	1 × 10 ⁷
Hg-197 m	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	U-240 ^(b)	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶
Hg-203	1 × 10 ²	1 × 10 ⁵	Np-237 ^(b)	1 × 10 ⁰	1 × 10 ³
Tl-200	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶	Np-239	1 × 10 ²	1 × 10 ⁷
Tl-201	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	Np-240	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶
Tl-202	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	Pu-234	1 × 10 ²	1 × 10 ⁷
Tl-204	1 × 10 ⁴	1 × 10 ⁴	Pu-235	1 × 10 ²	1 × 10 ⁷
Pb-203	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	Pu-236	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁴
Pb-210 ^(b)	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁴	Pu-237	1 × 10 ³	1 × 10 ⁷
Pb-212 ^(b)	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵	Pu-238	1 × 10 ⁰	1 × 10 ⁴
Bi-206	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵	Pu-239	1 × 10 ⁰	1 × 10 ⁴
Bi-207	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶	Pu-240	1 × 10 ⁰	1 × 10 ³
Bi-210	1 × 10 ³	1 × 10 ⁶	Pu-241	1 × 10 ²	1 × 10 ⁵
Bi-212 ^(b)	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵	Pu-242	1 × 10 ⁰	1 × 10 ⁴
Po-203	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶	Pu-243	1 × 10 ³	1 × 10 ⁷
Po-205	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶	Pu-244	1 × 10 ⁰	1 × 10 ⁴
Po-207	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁶	Am-241	1 × 10 ⁰	1 × 10 ⁴
Po-210	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁴	Am-242	1 × 10 ³	1 × 10 ⁶
At-211	1 × 10 ³	1 × 10 ⁷	Am-242 m ^(b)	1 × 10 ⁰	1 × 10 ⁴
Rn-220 ^(b)	1 × 10 ⁴	1 × 10 ⁷	Am-243 ^(b)	1 × 10 ⁰	1 × 10 ³
Rn-222 ^(b)	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁸	Cm-242	1 × 10 ²	1 × 10 ⁵
Ra-223 ^(b)	1 × 10 ²	1 × 10 ⁵	Cm-243	1 × 10 ⁰	1 × 10 ⁴
Ra-224 ^(b)	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁵	Cm-244	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁴
Ra-225	1 × 10 ²	1 × 10 ⁵	Cm-245	1 × 10 ⁰	1 × 10 ³
Ra-226 ^(b)	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁴	Cm-246	1 × 10 ⁰	1 × 10 ³
Ra-227	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶	Cm-247	1 × 10 ⁰	1 × 10 ⁴

Radionukliid	Aktiivsuskontsentratsioon (kBq kg ⁻¹)	Aktiivsus (Bq)	Radionukliid	Aktiivsuskontsentratsioon (kBq kg ⁻¹)	Aktiivsus (Bq)
Cm-248	1 × 10 ⁰	1 × 10 ³	Cf-253	1 × 10 ²	1 × 10 ⁵
Bk-249	1 × 10 ³	1 × 10 ⁶	Cf-254	1 × 10 ⁰	1 × 10 ³
Cf-246	1 × 10 ³	1 × 10 ⁶	Es-253	1 × 10 ²	1 × 10 ⁵
Cf-248	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁴	Es-254	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁴
Cf-249	1 × 10 ⁰	1 × 10 ³	Es-254 m	1 × 10 ²	1 × 10 ⁶
Cf-250	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁴	Fm-254	1 × 10 ⁴	1 × 10 ⁷
Cf-251	1 × 10 ⁰	1 × 10 ³	Fm-255	1 × 10 ³	1 × 10 ⁶
Cf-252	1 × 10 ¹	1 × 10 ⁴			

(¹) 1 000 kilogrammist väiksemad kaaliumisoolade kogused on välja arvatud.

(²) Emaradionukliidid ja nende tütarproduktid, mille doose on võetud arvesse dooside arvutamisel (nõuavad seega üksnes emaradionukliidi väljaarvamistaseme arvessevõtmist), on loetletud allpool esitatud tabelis:

Emaradionukliid	Tütarprodukt
Sr-90	Y-90
Zr-93	Nb-93 m
Zr-97	Nb-97
Ru-106	Rh-106
Ag-108 m	Ag-108
Cs-137	Ba-137 m
Ba-140	La-140
Ce-144	Pr-144
Pb-210	Bi-210, Po-210
Pb-212	Bi-212, Tl-208 (0.36), Po-212 (0.64)
Bi-212	Tl-208 (0.36), Po-212 (0.64)
Rn-220	Po-216
Rn-222	Po-218, Pb-214, Bi-214, Po-214
Ra-223	Rn-219, Po-215, Pb-211, Bi-211, Tl-207
Ra-224	Rn-220, Po-216, Pb-212, Bi-212, Tl-208 (0.36), Po-212 (0.64)
Ra-226	Rn-222, Po-218, Pb-214, Bi-214, Po-214, Pb-210, Bi-210, Po-210
Ra-228	Ac-228
Th-226	Ra-222, Rn-218, Po-214
Th-228	Ra-224, Rn-220, Po-216, Pb-212, Bi-212, Tl-208 (0.36), Po-212 (0.64)
Th-229	Ra-225, Ac-225, Fr-221, At-217, Bi-213, Po-213, Pb-209
Th-234	Pa-234 m
U-230	Th-226, Ra-222, Rn-218, Po-214
U-232	Th-228, Ra-224, Rn-220, Po-216, Pb-212, Bi-212, Tl-208 (0.36), Po-212 (0.64)
U-235	Th-231
U-238	Th-234, Pa-234 m
U-240	Np-240 m
Np-237	Pa-233
Am-242 m	Am-242
Am-243	Np-239

VIII LISA

Aktiivsuskontsentratsiooni indeksi määratlus ja kasutamine seoses artiklis 75 osutatud ehitusmaterjalidest eralduva gammakiirgusega

Artikli 75 lõike 2 kohaldamiseks määratakse tuvastatud ehitusmaterjalide liikide puhul kindlaks algsete radionukliidide Ra-226, Th-232 (või selle lagunemisprodukti Ra-228) ja K-40 aktiivsuskontsentratsioonid.

Aktiivsuskontsentratsiooni indeks I on esitatud järgmise valemi abil:

$$I = C_{\text{Ra226}}/300 \text{ Bq/kg} + C_{\text{Th232}}/200 \text{ Bq/kg} + C_{\text{K40}}/3\,000 \text{ Bq/kg}$$

kus C_{Ra226} , C_{Th232} ja C_{K40} on vastavate radionukliidide aktiivsuskontsentratsioonid (Bq/kg) ehitusmaterjalides.

Indeks on seotud gammakiirguse doosiga, mis ületab tavalist väliskeskkonna kaudu saadavat kiiritust määratletud ehitusmaterjalist ehitatud ehitises. Indeksit kohaldatakse ehitusmaterjalide, mitte nende koostisosade suhtes, välja arvatud juhul, kui need koostisosad ise on ehitusmaterjalid ja neid hinnatakse sellisena eraldi. Et kohaldada indeksit nimetatud koostisosade suhtes, eriti kui on tegemist looduslike radioaktiivsete materjale töötleva tööstusharu jääkide ringlussevõetuga ehitusmaterjalis, tuleb kasutada asjakohast jaotumistegurit. Aktiivsuskontsentratsiooni indeksi väärtust 1 saab kasutada konservatiivse sõelumisvahendina selliste materjalide tuvastamiseks, mis võivad põhjustada artikli 75 lõikes 1 sätestatud viitetaseme ületamise. Doosi arvutamisel on vaja arvesse võtta muid tegureid, nagu materjali tihedus ja paksus, ning samuti tegureid, mis on seotud ehitise liigi ja materjali kavandatud kasutamisega (puiste- või pinnamaterjal).

IX LISA

Mittetäielik loetelu artiklis 29 osutatud litsentsitaotlustes esitatavast teabest

- a) Kaitse ja ohutusega seotud vastutusosalad ja organisatsiooniline korraldus.
 - b) Töötajate pädevus, sealhulgas teavitamine ja koolitus.
 - c) Rajatise projekti ja kiirgusallika konstruktsiooni iseärasused.
 - d) Oletatav kutse- ja elanikukiiritus tavakäitamise ajal.
 - e) Tegevusalade ja rajatise ohutuse hindamine, et:
 - i) tuvastada potentsiaalkiirituse või juhusliku või mittekavandatud meditsiiniikiirituse tekkimise võimalikud viisid;
 - ii) hinnata võimaluste piires, kui tõenäoline ja ulatuslik võib olla kiiritus;
 - iii) hinnata kaitse- ja ohutusmeetmete kvaliteeti ja katvust, sealhulgas tehnilisi omadusi ja haldusmenetlusi;
 - iv) määratleda tegevuspiirid ja -tingimused.
 - f) Protseduurid eriolukorras.
 - g) Hooldus, katsetamine, inspekteerimine ja teenindamine, et tagada kiirgusallika või rajatise jätkuv vastavus konstruktsiooninõuetele, tegevuspiiridele ja -tingimustele kogu selle kasutusaja jooksul.
 - h) Radioaktiivsete jäätmete käitlemine ning selliste jäätmete lõppladustamise kord vastavalt kohaldatavatele regulatiivnõuetele.
 - i) Kasutusest kõrvaldatud kiirgusallika haldamine.
 - j) Kvaliteedi tagamine.
-

X LISA

Artiklites 43, 44 ja 51 osutatud individuaalse kiirgusseire andmesüsteem

ÜLDSÄTTED

Liikmesriik kasutab individuaalse kiirgusseire andmesüsteemi loomiseks kas andmebaasi või riiklikku dooside registrit. See andmesüsteem võib hõlmata individuaalsete kiirgusseire dokumentide väljastamist välistöötajatele.

1. Liikmesriikide kiirgustöötajate individuaalse kiirgusseire andmesüsteem hõlmab järgmisi jagusid:
 - a) töötaja isikuandmed;
 - b) töötaja tervisekontrolli andmed;
 - c) andmed ettevõtja või tööandja (kui on tegemist välistöötajaga) kohta, kelle juures töötaja töötab;
 - d) kiirgustöötaja individuaalse seire tulemused.
2. Liikmesriigi pädev asutus võtab kõik vajalikud meetmed, et hoida ära individuaalse kiirgusseire andmesüsteemi andmete võltsimist, väärkasutust või omavolilist käitlemist.

A. Individuaalse kiirgusseire andmesüsteemi sisestatavad andmed

3. Töötaja isikuandmed on järgmised:
 - a) perekonnanimi,
 - b) eesnimi,
 - c) sugu;
 - d) sünniaeg,
 - e) kodakondsus ning
 - f) kordumatu isikukood.
4. Andmed ettevõtja kohta hõlmavad tema nime, aadressi ja kordumatut tunnusnumbrit.
5. Andmed töötaja töösuhte kohta on järgmised:
 - a) tööandja nimi, aadress ja kordumatu tunnusnumber;
 - b) individuaalse seire alustamise kuupäev ja kui on kohaldatav, siis lõppkuupäev;
 - c) töötaja klassifikatsioon vastavalt artiklile 40.
6. Töötaja individuaalse seire tulemused sisaldavad ametlikke doosiandmeid (aasta; efektiivdoos millisiivertites; ebahühtlase kiirituse korral eri kehaosade ekvivalentdoosid millisiivertites ja radionukliidide sissevõtu korral oodatav efektiivdoos millisiivertites).

B. Individuaalse kiirgusseire andmesüsteemi kaudu välistöötajate kohta esitatavad andmed

1. Välistöötaja tööandja esitab enne tegevuse alustamist individuaalse kiirgusseire andmesüsteemi kaudu ettevõtjale järgmised andmed:
 - a) andmed välistöötaja töösuhte kohta kooskõlas A jao punktiga 5;

- b) töötaja tervisekontrolliandmed on järgmised:
- i) töötaja meditsiiniline klassifikatsioon vastavalt artiklile 46 (sobib; sobib teatavatel tingimustel; ei sobi);
 - ii) teave kõikide piirangute kohta kiirgusega töötamisel;
 - iii) viimase korrapärase tervisekontrolli kuupäev ning
 - iv) tulemuste kehtivuse aeg;
- c) välistöötaja individuaalse kiirguseire tulemused kooskõlas A jao punktiga 6 ja vähemalt viimase viie kalendriaasta kohta, sealhulgas käesoleva aasta kohta.
2. Ettevõtja peab pärast iga tegevuse lõppemist registreerima või on juba registreerinud individuaalse kiirguseire andmesüsteemis järgmised andmed:
- a) tegevuse kestus;
 - b) välistöötaja saadud efektiivdoosi hinnang (tegevuse jätkumise perioodil);
 - c) ebaühtlase kiirituse korral eri kehaosade vastavate ekvivalentdooside hinnang;
 - d) radionukliidide sissevõtu korral sissevõtu või oodatava efektiivdoosi hinnang.

C. Individuaalset kiirguseire dokumenti käsitlevad sätted

1. Liikmesriik võib otsustada väljastada individuaalse kiirguseire dokumendi iga välistöötaja kohta.
 2. See dokument ei ole edasiantav.
 3. Liikmesriik võtab vajalikud meetmeid, et takistada töötajale samal ajal rohkem kui ühe kehtiva individuaalse seire dokumendi väljastamist.
 4. Lisaks A ja B osades nõutud teabele sisaldab dokument selle väljastanud asutuse nime ja aadressi ning väljastamise kuupäeva.
-

XI LISA

Artiklites 69, 97 ja 98 osutatud avariolukorra ohjamise süsteemid ja avariolukorra lahendamise kavad**A. Avariolukorra ohjamise süsteemi elemendid**

1. Võimaliku avariikiirituse olukorra ning seonduva elanikukiirituse ja avariikutsekiirituse hindamine.
2. Selge kohustuste jaotus isikute ja organisatsioonide vahel, kes osalevad valmisoleku ja reageerimise korraldamises.
3. Avariolukorra lahendamise kavade koostamine asjakohastel tasanditel ning seoses konkreetse rajatise või inimtegevusega.
4. Usaldusväärne side ning tõhus ja tulemuslik koostöö- ja koordineerimiskord käitistes ning asjakohasel riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil.
5. Avariitöötajate tervisekaitse.
6. Avariitöötajatele ning kõikidele muudele avariolukordadele reageerimises osalevatele isikutele eelneva teabe ja koolituse andmise kord, sealhulgas korrapäraselt korraldatavad õppused.
7. Kiirgustöötajate individuaalse seire või individuaalsete dooside hindamise ja dooside registreerimise kord.
8. Avalikkuse teavitamise kord.
9. Sidusrühmade kaasamine.
10. Üleminek avariikiirituse olukorralt püsikiirituse olukorrale, sealhulgas taastamine ja saneerimine.

B. Avariolukorra lahendamise kava kohustuslikud elemendid

Valmisolekut avariolukorraks aitavad tagada:

1. elanikukiirituse viitetasemed, võttes arvesse I lisa sätetatud kriteeriume;
2. avariikutsekiirituse viitetasemed, võttes arvesse artiklit 53;
3. optimeeritud kaitsestrateegiad kiiritust saada võivate elanike jaoks, erinevate etteantud sündmuste ja nendega seotud stsenaariumide jaoks;
4. eelnevalt määratletud üldised kriteeriumid konkreetsete kaitsemeetmete jaoks;
5. käivituslävede vaikeväärtused või toimimiskriteeriumid, näiteks kohapealsete tingimuste tunnused ja näitajad;
6. kiire kooskõlastamise kord avariiks valmisoleku ja avariile reageerimise korraldamises osalevate organisatsioonide ning kõikide muude liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel, kes võivad olla kaasatud või keda avarii tõenäoliselt mõjutab;
7. avariolukorra lahendamise kava läbivaatamise ja muutmise kord, et võtta arvesse toimunud muutusi või õppuste ja sündmuste käigus omandatud kogemusi.

Eelnevalt tuleb kehtestada kord nimetatud elementide vajalikuks läbivaatamiseks avariikiirituse olukorras, et kohandada need valitsevate tingimustega, mis võivad kogu reageerimisaja vältel muutuda.

Avariolukorrade reageerimise jaoks:

Avariikiirituse olukorrade reageerimiseks rakendatakse õigeaegselt valmisoleku korda, mis hõlmab muu hulgas:

1. võimaluse korral kiiret kaitsemeetmete rakendamist enne kiirituse esinemist;

2. strateegia ja võetud meetmete tõhususe hindamist ja vajaduse korral nende kohandamist valitseva olukorraga;
 3. dooside võrdlemist kohaldatavate viitetasemetega, keskendudes neile rühmadele, kelle doosid ületavad viitetaseme;
 4. vajaduse korral täiendava kaitsestrateegia rakendamist, lähtudes valitsevatest tingimustest ja kättesaadavast teabest.
-

XII LISA

Artiklites 70 ja 71 osutatud teave elanikele kohaldatavate tervisekaitsemeetmete ja avariolukorras tegutsemise kohta**A. Eelteave avariolukorras tõenäoliselt ohustatud elanikele:**

1. põhifaktid radioaktiivsuse ja selle toime kohta inimesele ja keskkonnale;
2. mitmesugust tüüpi avariolukorrad, millega võib tegemist olla, ning nende tagajärjed elanikkonnale ja keskkonnale;
3. elanikkonna avariolukorras hoiatamiseks, kaitsmiseks ja abistamiseks ettenähtud erakorralised meetmed;
4. asjakohane teave elanikkonna poolt avariolukorras võetavate meetmete kohta.

B. Ohustatud elanikele avariolukorras edastatav teave

1. Avariolukorras tegelikult ohustatud elanikud saavad vastavalt avariolukorra lahendamise kavadele, mille liikmesriigid on eelnevalt koostanud, kiiresti ja korrapäraselt:
 - a) teavet tekkinud avariolukorra liigi ja võimaluse korral selle omaduste kohta (nt selle tekkepõhjus, ulatus ja eeldatav areng);
 - b) kiirguskaitsealast nõustamist, mis sõltuvalt avariolukorrast võib:
 - i) hõlmata järgmist: teatavate tõenäoliselt saastunud toiduainete ja vee tarbimise piirangud, üldarusaadavad hügieenieeskirjad ja saastusest puhastamise eeskirjad, soovitusel jääda siseruumidesse, kaitseainete jaotamine ja kasutamine, evakueerimise kord;
 - ii) hõlmata vajaduse korral erihoiatusi teatavatele elanikkonna rühmadele;
 - c) teadaandeid, milles soovitatakse järgida pädeva asutuse juhiseid või nõudeid.
2. Kui avariolukorrale eelneb eelhoiatuse etapp, peaks tõenäoliselt ohtu sattuv elanikkond saama juba selles etapis teavet ja nõuandeid, mis hõlmavad näiteks järgmist:
 - a) üleskutse asjaomastele elanikele lülitada sisse asjakohased kommunikatsioonivahendid;
 - b) eelnõuanded asutustele, kellel on kollektiivsed eriülesanded;
 - c) soovitusel kutsetöötajate rühmadele, keda avariolukord eriti ohustab.
3. Kui on aega, täiendatakse seda teavet ja neid nõuandeid meeldetuletusega, mis sisaldab põhiaidmeid radioaktiivsuse ning selle mõju kohta inimestele ja keskkonnale.

XIII LISA

Mittetäielik loend artiklis 75 osutatud ehitusmaterjalide tüüpidest, mille puhul tuleb arvesse võtta neist eralduvat gammakiirgust

1. Looduslikud materjalid:

a) Aluniit.

b) Vulkaanilise päritoluga looduslikud ehitusmaterjalid või lisaained, nagu:

— granitoidid (nt graniidid, süeniit ja ortogneiss),

— porfüürid,

— tuff,

— putsolaan (laavatuhk),

— laava.

2. Materjalid, mis sisaldavad selliste tööstusharude jääke, milles töödeldakse looduslike radioaktiivseid materjale, nagu:

lendtuhk,

fosfokips,

fosforiräbu,

tinaräbu,

vaseräbu,

punamuda (alumiiniumitootmise jääk),

terasestootmise jäägid.

—

Artiklis 90 osutatud teave, mis tuleb esitada kõrgaktiivse kinnise kiirgusallika arvestusdokumentides

STANDARDNE ARVESTUSLEHT KÕRGAKTIIVSETE KINNISTE KIIRGUSALLIKATE JAOKS (vabatahtlik teave on kaldkirjas)		
1. Kõrgaktiivse kinnise kiirgusallika tunnusnumber	2. Tegevusloaga ettevõtja	3. Kõrgaktiivse kinnise kiirgusallika asukoht (Kasutamine või hoidmine) juhul kui see ei ole sama, mis nr 2.
<i>Tootja seadme number</i> <i>Kasutusvaldkond:</i>	Nimi: Aadress: Riik: Tootja ☐ Tarnija ☐ Kasutaja ☐	Nimi: Aadress: Riik: Paikne kasutamine ☐ Ladustamine ☐ Mobiilne kasutamine ☐
4. Registreerimine	5. Litsents	6. Kõrgaktiivse kinnise kiirgusallika tegevuse kontrollimine
Registreerimise alguskuupäev: Registreerimise ülekandmine arhiivi:	Number: Väljastamiskuupäev: Kehtivuse lõppemise kuupäev:	Kuupäev: Kuupäev: Kuupäev: Kuupäev: Kuupäev: Kuupäev: Kuupäev: Kuupäev: Kuupäev: Kuupäev:
7. Kõrgaktiivse kinnise kiirgusallika omadused	8. Kõrgaktiivse kinnise kiirgusallika saamine	
<i>Tootmisaasta:</i> <i>Radionukliid:</i> Aktiivsus tootmise kuupäeval: Aktiivsuse viitekuupäev: Tootja/tarnija (*): Nimi: Aadress: Riik:	Kättesaamise kuupäev: Saadud (kellelt) Nimi: Aadress: Riik: Tootja ☐ Tarnija ☐ Muu kasutaja ☐	
Füüsikalised ja keemilised omadused <i>Kiirgusallika tüüp:</i> <i>Kapsli liik:</i> <i>ISO klassifikatsioon:</i> <i>ANSI klassifikatsioon:</i> <i>IAEA kiirgusallika kategooria:</i> Neutroniallikas: Jah ☐ Ei ☐ Neutroniallika sihtmärk: Neutronivoog:	9. Kõrgaktiivse kinnise kiirgusallika üleandmine	10. Lisateave
	Üleandmise kuupäev: Üle antud (kellele) Nimi: Aadress: Riik: Litsentsi number: Väljastamiskuupäev: Kehtivuse lõppemise kuupäev: Tootja ☐ Tarnija ☐ Muu ettevõtja ☐ Rajatis pikaajaliseks ladustamiseks ja lõppladustamiseks ☐	Kadumine ☐ Kadumise kuupäev: Vargus ☐ Varguse kuupäev: Ules leitud : Jah ☐ Ei ☐ Kuupäev: Asukoht: Muu teave:

(*) Kui kiirgusallika tootja asukoht on väljaspool ühendust, tuleb esitada importija/tarnija nimi ja aadress.

XV LISA

Artiklis 91 osutatud kõrgaktiivse kinnise kiirgusallika eest vastutavale ettevõtjale esitatavad nõuded

Iga kõrgaktiivse kinnise kiirgusallika eest vastutav ettevõtja:

- a) tagab, et iga kiirgusallika terviklikkuse kontrollimiseks ja hooldamiseks tehtaks korrapäraselt nõuetekohased katsed, näiteks rahvusvahelise standardi kohased lekkekatsed;
 - b) kontrollib regulaarselt, kindla ajavahemiku järel, mille liikmesriik võib kindlaks määrata, et iga kiirgusallikas ja vajaduse korral kiirgusallikat sisaldav seade asub endiselt kasutus- või hoidmiskohas ning on väliselt heas seisundis;
 - c) tagab, et iga paikse ja liikuva kiirgusallika suhtes kohaldatakse nõuetekohaseid dokumenteeritud meetmeid, nagu kirjalikud protokollid ja protseduurid, mille eesmärk on takistada loata juurdepääsu kiirgusallikale, või ära hoida kiirgusallika kadumist või vargust või selle kahjustumist tulekahjus;
 - d) teatab viivitamatult pädevale asutusele kiirgusallika kadumisest, vargusest, lekkimisest või loata kasutamisest, kontrollib iga kiirgusallika terviklikkust pärast iga juhtumit (k.a tulekahju), mis võib olla kiirgusallikat kahjustanud, ning teatab vajaduse korral kõnealusest sündmusest ja võetud meetmetest pädevale asutusele;
 - e) tagastab iga kasutusest kõrvaldatud kiirgusallika viivitamata pärast selle kasutamise lõppu tarnijale või paigutab selle pikaajalise ladustamise või lõppladustamise rajatisse või annab üle muule tegevusloaga ettevõtjale, kui pädev asutus ei ole kokku leppinud teisiti;
 - f) teeb enne üleandmist kindlaks, et vastuvõtjal on asjakohane litsents;
 - g) teatab viivitamata pädevale asutusele igast juhtumist või avariolukorrast, mille tulemusena on töötaja või elanik saanud tahtmatult kiiritada.
-

XVI LISA

Artiklis 92 osutatud kõrgaktiivse kinnise kiirgusallika tuvastamine ja märgistamine

1. Tootja või tarnija tagab, et:

- a) iga kõrgaktiivne kinnine kiirgusallikas on tuvastatav kordumatu tunnusnumbri abil. Kõnealune number graveeritakse või lüüakse stantsiga võimaluse korral kiirgusallikale.

See number graveeritakse või lüüakse stantsiga ka kiirgusallika konteinerile. Kui see ei ole võimalik või juhul, kui transpordikonteinerid on korduvkasutatavad, märgitakse kiirgusallika konteinerile vähemalt teave kiirgusallika laadi kohta;

- b) kiirgusallika konteiner ja võimaluse korral ka kiirgusallikas on märgistatud inimesi kiiritusohu eest hoiatava asjakohase tähisega.

2. Tootja esitab iga valmistatud kiirgusallika konstruktsioonitüübi ja kiirgusallika tavapäraselt kasutatava konteineri foto.

3. Ettevõtja tagab, et iga kõrgaktiivse kinnise kiirgusallikaga on kaasas kirjalik teave, millega tõendatakse, et kiirgusallikas on identifitseeritud ja märgistatud lõike 1 kohaselt, ning tagab, et lõikes 1 nimetatud märgised ja sildid püsivad loetavana. Teave hõlmab ülesvõtteid kiirgusallikast, kiirgusallika konteinerist, veopakendist ning vajaduse korral vahenditest ja seadmetest.

XVII LISA

Artiklis 100 osutatud püsikiirituse olukorra liikide mittetäielik loetelu

- a) Kiiritus, mis tuleneb maa-ala saastumisest radioaktiivse materjali jääkidega, mis pärinevad:
- i) minevikus toimunud tegevusest, mille suhtes ei kohaldatud regulatiivset kontrolli või mis ei olnud reguleeritud vastavalt käesoleva direktiivi nõuetele;
 - ii) avariolukorrast pärast avariikiirituse olukorra lõppenuks kuulutamist, nagu on ette nähtud avariolukorra ohjamise süsteemiga;
 - iii) minevikus toimunud tegevuse jääkidest, mille eest ettevõtja õiguslikult enam ei vastuta.
- b) Looduslikest kiirgusallikatest saadav kiiritus, mis hõlmab:
- i) radooni- ja toroonikiiritust töökoha, elamu või muu ehitise siseruumides;
 - ii) ehitusmaterjalidest tulevat väliskiiritust siseruumides.
- c) Kiiritus, mida saadakse kaupadest (välja arvatud toiduained, loomasööt ja joogivesi), mis sisaldavad
- i) radionukliide punktis a määratletud saastunud aladelt või
 - ii) looduslike radionukliide.
-

XVIII LISA

Artiklites 54, 74 ja 103 osutatud radoonikiiritusest tulenevate pikaajaliste riskide ohjamise riikliku tegevuskava koostamisel kaalutavate teemade loetelu

- 1) Siseruumide õhu radoonisisalduse jaotumise hindamise eesmärgil siseruumide õhu radoonisisalduse või pinnase gaasisalduse uuringute läbiviimise, mõõteandmete haldamise ja muude asjakohaste parameetrite (näiteks pinnase- ja kivimitüübid, läbilaskvus ning kivimi või pinnase raadium-226 sisaldus) määramise strateegia.
- 2) Lähenemisviis, andmed ja kriteeriumid, mida kasutatakse ala piiritlemiseks või muude selliste parameetrite määramiseks, mida võib kasutada potentsiaalselt suure radoonikiiritusega olukordade erinäitajatena.
- 3) Töökohtade ja üldkasutatavate ehitiste tüüpide (nt koolid, maa all paiknevad töökohad) ja muude teatud piirkondades, kus mõõtmised on vajalikud, asuvate töökohtade ja ehitiste tuvastamine riskihinnangu põhjal, milles võetakse arvesse näiteks ehitises/töökohal viibitud tunde.
- 4) Elamute ja töökohtade viitetasemete kehtestamise alus. Kui see on kohaldatav, siis hoonete (elamud, üldkasutatavad ehitised, töökohad) ning olemasolevate ja uute ehitiste erineva kasutamise erinevad viitetasemed.
- 5) Kohustuste kindlaksmääramine (riigi ja valitsusvälisel tasandil), kooskõlastamismehhanismid ja tegevuskava rakendamiseks kättesaadavad vahendid.
- 6) Strateegia, mille eesmärk on vähendada elamutes radoonikiiritust ja pidada esmatähtsaks punktis 2 nimetatud olukordadega tegelemist.
- 7) Ehitusjärgsete parandusmeetmete hõlbustamise strateegiad.
- 8) Meetodeid ja vahendeid hõlmav strateegia radooni uutesse ehitistesse sisseimbumise takistamiseks, sealhulgas olulise radooni ekshalatsiooniga ehitusmaterjalide tuvastamine.
- 9) Tegevuskava läbivaatamise ajakava.
- 10) Teavitamisstrateegia, mille eesmärk on üldsuse teadlikkuse tõstmine ning kohaliku tasandi otsustajate, tööandjate ja töötajate teavitamine radooniga seotud ohtudest muu hulgas suitsetamise puhul.
- 11) Mõõtmiste ja parandusmeetmete meetodite ja vahendite alased juhised. Kaaluda tuleb ka mõõte- ja saneerimisteenistuste akrediteerimise kriteeriume.
- 12) Kui see on asjakohane, siis radooniuuringute ja parandusmeetmete rahaline toetamine, eriti väga kõrge radoonisisaldusega eramute puhul.
- 13) Radoonikiiritusega seostatava kopsuvähki haigestumise riski vähendamise pikaajalised eesmärgid (suitsetajate ja mitte-suitsetajate jaoks).
- 14) Kui see on asjakohane, siis seonduvate küsimuste ja vastavate programmide (näiteks energiasäästu ja siseruumide õhu kvaliteedi programmid) kaalumise.

XIX LISA

Artiklis 107 osutatud vastavustabel

Käesolev direktiiv	89/618/ Euratom	90/641/ Euratom	96/29/ Euratom	97/43/ Euratom	2003/122/ Euratom
Artikkel 1	Artikkel 1	Artikkel 1	Artikkel 54	Artikkel 1	
Artikli 2 lõige 1			Artikli 2 lõige 1, artikli 40 lõige 1 ja artikli 48 lõige 1		
Artikli 2 lõige 2a			Artikli 2 lõike 1 punkt a		
Artikli 2 lõige 2b			Artikli 2 lõike 1 punkt b		
Artikli 2 lõige 2c			Artikli 2 lõige 2, artikkel 40		
Artikli 2 lõige 2d			Artikli 2 lõige 3, artikkel 40		
Artikli 2 lõige 2e			Artikli 2 lõige 3 Artikli 48 lõige 1		
Artikkel 3			Artikli 2 lõige 4		
Artikkel 4	Artiklid 2, 3 ja 4	Artikkel 2	Artikkel 1	Artiklid 1 ja 2	Artikkel 2
Artikkel 5					
Artiklil 5 punkt a			Artikli 6 lõige 1 Artikli 48 lõige 2		
Artikli 5 punkt b			Artikli 6 lõike 3 punkt a		
Artikli 5 punkt c			Artikli 6 lõike 3 punkt b ja lõige 4		
Artikli 6 lõige 1			Artikli 7 lõiked 1 ja 2		
Artikli 6 lõik 1 punkt a					
Artikli 6 lõike 1 punkt b					
Artikli 6 lõike 1 punkt c				Artikli 4 lõiked 2b ja 4a	
Artikli 6 lõige 2					
Artikkel 7			Artikli 48 lõige 2		
Artikkel 8			Artikkel 8		
Artikli 9 lõige 1					
Artikli 9 lõige 2			Artikli 9 lõige 1		
Artikli 9 lõige 3			Artikli 9 lõige 2		
Artikkel 10			Artikkel 10		
Artikli 11 lõige 1			Artikli 11 lõige 1		
Artikli 11 lõige 2			Artikli 11 lõige 2		

Käesolev direktiiv	89/618/ Euratom	90/641/ Euratom	96/29/ Euratom	97/43/ Euratom	2003/122/ Euratom
Artikli 11 lõige 3			Artikli 11 lõige 2		
Artikli 11 lõige 4			Artikli 11 lõige 3		
Artikkel 12			Artikkel 13		
Artikkel 13			Artiklid 15 ja 16		
Artikli 14 lõige 1				Artikli 7 lõiked 1 ja 3	
Artikli 14 lõige 2					
Artikli 14 lõige 3					
Artikli 15 lõige 1			Artikli 22 lõike 1 punkt a		
Artikli 15 lõige 2			Artikli 22 lõike 1 punkt b		
Artikli 15 lõige 3			Artikli 22 lõike 1 punkt b		
Artikli 15 lõige 4			Artikli 22 lõige 2		
Artikli 15 lõige 5					Artikli 8 lõige 1
Artikkel 16					Artikli 8 lõige 2
Artikli 17 lõige 1	Artikli 7 lõige 1		Artikli 50 lõige 3		
Artikli 17 lõige 2	Artikli 7 lõige 2				
Artikli 17 lõige 3					
Artikli 17 lõige 4					
Artikkel 18				Artikkel 7	
Artikli 19 lõige 1			Artikli 6 lõige 1		
Artikli 19 lõige 2			Artikli 6 lõige 2		
Artikli 19 lõige 3					
Artikli 19 lõige 4					
Artikkel 20					
Artikkel 21			Artikli 6 lõige 5		
Artikkel 22				Artikli 3 lõike 1 punkt d, artikli 4 lõike 2 punkt c, artikli 5 lõige 4	
Artikkel 23			Artikli 40 lõige 2		
Artikkel 24			Artikli 4 lõige 3, artikkel 41		
Artikkel 25		Artikkel 3	Artikli 3 lõige 1		
Artikkel 26			Artikli 3 lõige 2		
Artikli 27 lõige 1					
Artikli 27 lõige 2			Artikli 4 lõige 2		
Artikli 27 lõige 3					

Käesolev direktiiv	89/618/ Euratom	90/641/ Euratom	96/29/ Euratom	97/43/ Euratom	2003/122/ Euratom
Artikli 28 punktid a, b, c, e ja f			Artikli 4 lõige 1		
Artikli 28 lõige d					Artikli 3 lõige 1
Artikkel 29					
Artikli 30 lõige 1			Artikli 5 lõige 1		
Artikli 30 lõige 2			Artikli 5 lõige 2		
Artikli 30 lõige 3					
Artikli 30 lõige 4					
Artikli 31 lõige 1			Artikli 23 lõige 1		
Artikli 31 lõige 2					
Artikli 31 lõige 3					
Artikli 31 lõige 4					
Artikkel 32			Artikli 17 punktid a, c, d ja e		
Artikkel 33			Artikkel 39		
Artikkel 34			Artikli 23 lõige 2		
Artikli 35 lõige 1			Artikli 18 lõige 1		
Artikli 35 lõige 2					
Artikli 35 lõige 3			Artikkel 42		
Artikli 36 lõige 1			Artikli 17 lõige b		
Artikli 36 lõige 2			Artikli 18 lõiked 2 ja 3		
Artikli 36 lõige 3			Artikli 18 lõige 4		
Artikkel 37			Artikkel 19		
Artikkel 38			Artikkel 20		
Artikkel 39			Artikkel 24		
Artikli 40 lõige 1			Artikkel 21		
Artikli 40 lõige 2					
Artikkel 41			Artikkel 25		
Artikkel 42			Artikkel 26		
Artikkel 43			Artikkel 28		
Artikli 44 lõige 1 punktid a, b ja c			Artikli 29 lõige 1		
Artikli 44 lõige 1d		Artikli 4 lõige 2			
Artikli 44 lõige 2			Artikli 38 lõige 2		

Käesolev direktiiv	89/618/ Euratom	90/641/ Euratom	96/29/ Euratom	97/43/ Euratom	2003/122/ Euratom
Artikli 44 lõige 3			Artikli 29 lõige 2		
Artikli 44 lõige 4					
Artikli 44 lõige 5			Artikli 29 lõige 3		
Artikli 44 lõige 6			Artikli 38 lõige 5		
Artikli 45 lõige 1			Artikkel 30		
Artikli 45 lõige 2			Artikli 31 lõige 1		
Artikli 45 lõige 3			Artikli 31 lõige 2		
Artikli 45 lõige 4			Artikli 31 lõige 3		
Artikkel 46			Artikkel 32		
Artikkel 47			Artikkel 33		
Artikkel 48			Artikkel 34		
Artikli 49 lõige 1			Artikkel 36		
Artikli 49 lõige 2			Artikli 35 lõige 1		
Artikli 49 lõige 3			Artikli 35 lõige 2		
Artikkel 50			Artikkel 37		
Artikli 51 lõige 1		Artikli 4 lõige 1			
Artikli 51 lõige 2		Artikli 6 lõige 1			
Artikli 51 lõige 3		Artikli 6 lõige 2			
Artikli 51 lõige 4		Artikkel 5			
Artikli 51 lõige 5		Artikkel 7			
Artikli 52 lõige 1			Artikli 12 lõige 1		
Artikli 52 lõige 2			Artikli 12 lõige 2		
Artikli 52 lõige 3					
Artikkel 53			Artiklid 52 ja 27		
Artikkel 54					
Artikkel 55				Artikkel 3	
Artikkel 56				Artikkel 4	
Artikli 57 lõike 1 punktid a ja c				Artikli 5 lõiked 1 ja 2	
Artikli 57 lõike 1 punktid b ja d					
Artikli 57 lõige 2				Artikli 5 lõige 3	
Artikli 58 punktid a, c, d, e ja f				Artikkel 6	
Artikli 58 lõige b					

Käesolev direktiiv	89/618/ Euratom	90/641/ Euratom	96/29/ Euratom	97/43/ Euratom	2003/122/ Euratom
Artikkel 59				Artikkel 7	
Artikli 60 lõige 1				Artikli 8 lõige 2	
Artikli 60 lõige 2				Artikli 8 lõige 3	
Artikli 60 lõike 3 punkt a				Artikli 8 lõiked 4 ja 5	
Artikli 60 lõike 3 punkt c				Artikli 8 lõige 6	
Artikli 60 lõike 3 punktid b, d ja e					
Artikkel 61				Artikkel 9	
Artikkel 62				Artikkel 10	
Artikli 63 lõige a				Artikkel 11	
Artikli 63 punktid b–f					
Artikkel 64				Artikkel 12	
Artikkel 65			Artiklid 43 ja 44		
Artikkel 66			Artikkel 45		
Artikkel 67					
Artikkel 68			Artikkel 47		
Artikkel 69			Artikli 51 lõiked 1–4		
Artikkel 70	Artikkel 5				
Artikkel 71	Artikkel 6				
Artikkel 72					
Artikkel 73			Artikkel 53		
Artikkel 74					
Artikkel 75					
Artikkel 76					Artikkel 13
Artikkel 77					
Artikkel 78					
Artikli 79 lõige 1			Artikli 38 lõige 3		
Artikli 79 lõige 2					
Artikli 79 lõige 3					
Artikkel 80			Artikli 31 lõige 1		
Artikkel 81					
Artikkel 82					
Artikkel 83					

Käesolev direktiiv	89/618/ Euratom	90/641/ Euratom	96/29/ Euratom	97/43/ Euratom	2003/122/ Euratom
Artikli 84 lõige 1			Artikli 38 lõige 4		
Artikli 84 lõiked 2 ja 3					
Artikkel 85					
Artikli 86 lõige 1					
Artikli 86 lõige 2					Artikli 5 lõige 1
Artikli 86 lõige 3					Artikkel 4
Artikli 86 lõige 4					Artikli 6 punkt d
Artikkel 87					Artikli 3 lõige 2
Artikkel 88					Artikli 3 lõige 3
Artikkel 89					Artikli 5 lõige 2
Artikkel 90					Artikli 5 lõiked 3 ja 4
Artikli 91 lõige 1					Artikkel 6
Artikli 91 lõige 2					Artikkel 7
Artikli 92 lõige 1					
Artikli 92 lõige 2					Artikli 9 lõige 3
Artikli 92 lõige 3					Artikli 9 lõige 2
Artikkel 93					
Artikli 94 lõige 1					Artikli 9 lõige 1
Artikli 94 lõige 2					Artikli 9 lõige 4
Artikkel 95					Artikkel 10
Artikkel 96					
Artikkel 97			Artikli 50 lõige 1, artikkel 49		
Artikkel 98			Artikli 50 lõige 2		
Artikli 99 lõige 1			Artikli 50 lõige 4		
Artikli 99 lõige 2			Artikli 51 lõige 5		
Artikli 99 lõige 3					Artikkel 11
Artikkel 100					
Artikkel 101					
Artikkel 102					
Artikkel 103					
Artikkel 104			Artikli 38 lõige 1, artikkel 46	Artikkel 13	Artikkel 12
Artikkel 105					

Käesolev direktiiv	89/618/ Euratom	90/641/ Euratom	96/29/ Euratom	97/43/ Euratom	2003/122/ Euratom
Artikkel 106	Artikkel 12	Artikkel 8	Artikkel 55	Artikkel 14	Artikkel 16
Artikkel 107			Artikkel 56	Artikkel 15	
Artikkel 108					Artikkel 18
Artikkel 109	Artikkel 13	Artikkel 9	Artikkel 57	Artikkel 16	Artikkel 19
I lisa					
II lisa			II lisa		
III lisa					I lisa
IV lisa					
V lisa					
VI lisa					
VII lisa			I lisa		
VIII lisa					
IX lisa					
X lisa		I ja II lisa			
XI lisa					
XII lisa	I ja II lisa				
XIII lisa					
XIV lisa					II lisa
XV lisa					Artikkel 6
XVI lisa					Artikkel 7
XVII lisa					
XVIII lisa					
XIX lisa					
	Artiklid 8, 9, 10 ja 11		Artikkel 14	Artikli 8 lõige 1	Artikli 5 lõiked 5 ja 6, artiklid 14, 15 ja 17

PARANDUSED

Addendum

EÜ-Türgi assotsiatsiooninõukogu otsus nr 1/95 tuleb lugeda osaks Euroopa Liidu Teataja eestikeelsest eriväljaandest, ptk 11, kd 23.

EÜ-TÜRGI ASSOTSIAATSIIOONINÕUKOGU OTSUS nr 1/95,

22. detsember 1995,

tolliliidu lõppetapi rakendamise kohta

(96/142/EÜ)

EÜ-TÜRGI ASSOTSIAATSIIOONINÕUKOGU,

I PEATÜKK

KAUPADE VABA LIIKUMINE JA KAUBANDUSPOLIITIKA

Artikkel 2

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse ja Türgi vahelist assotsieerimislepingut (edaspidi „Ankara leping”),

Käesolevat peatükki kohaldatakse toodete suhtes, mis ei ole põllumajandustooted, nagu on määratletud assotsiatsioonilepingu artiklis 11. Põllumajandustooteid käsitlevad erisätted on esitatud käesoleva otsuse II peatükis.

arvestades, et Ankara lepingus, millega loodi Türgi ja ühenduse vaheline assotsiatsioon, eriti artiklis 28, sätestatud eesmärgid on jätkuvalt olulised käesoleval suurte poliitiliste ja majanduslike muutuste ajal Euroopas,

Artikkel 3

tuletades meelde 8. novembri 1993. aasta resolutsiooni, milles assotsiatsiooninõukogu kinnitas uuesti lepinguosaliste tahet ühineda tolliliiduga vastavalt ajakavale ja tingimustele, mis on kehtestatud Ankara lepingus ja selle lisaprotokollis,

1. Käesolevat peatükki kohaldatakse kaupade suhtes, mis:

arvestades, et assotsiatsioonisuhted, nagu on ette nähtud Ankara lepingu artiklis 5, on jõudmas tolliliidul põhinevasse lõppetappi, millega lõpeb üleminekuetapp, kuna mõlemad lepinguosaliselised täidavad oma vastastikuseid kohustusi, ning mille tulemusena töötatakse Ankara lepingu ja selle lisaprotokollis raames välja tolliliidu tõhusa toimimise kord,

— on toodetud ühenduses või Türgis, sealhulgas kaupade suhtes, mis on täielikult või osaliselt saadud või toodetud toodetest, mis pärinevad kolmandatest riikidest ja on ühenduses või Türgis vabas ringluses;

— pärinevad kolmandatest riikidest ja on ühenduses või Türgis vabas ringluses.

arvestades, et tolliliit kujutab endast poliitiliselt ja majanduslikult tähtsat kvalitatiivset sammu lepinguosaliste vahelistes assotsiatsioonisuhetes,

2. Kolmandatest riikidest pärit tooted loetakse ühenduses või Türgis vabas ringluses olevaks, kui on täidetud impordiformaalused ning tasutud tollimaksud või samaväärse toimega maksud, mida tuleb maksta ühenduses või Türgis, ja kui selliseid tolli- või muid makse pole täielikult või osaliselt tagastatud.

olles kohtunud Brüsselis 6. märtsil 1995. aastal,

3. Tolliliidu tolliterritooriumi kuuluvad:

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

— ühenduse tolliterritoorium, nagu määratletud nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, ⁽¹⁾ artiklis 3;

Artikkel 1

Ilma et see piiraks Ankara lepingu ning selle lisa- ja täiendava protokollis kohaldamist, kehtestab assotsiatsiooninõukogu käesolevaga eeskirjad tolliliidu lõppetapi rakendamise kohta, mis on sätestatud eespool nimetatud lepingu artiklites 2 ja 5.

— Türgi tolliterritoorium.

⁽¹⁾ EÜT L 302, 19.10.1992, lk 1. Määrust on viimati muudetud 1994. aasta ühinemisaktiga.

4. Käesolevat peatükki kohaldatakse ka kaupade suhtes, mis on saadud ühendusest või Türgist või mis on toodetud ühenduses või Türgis ning mille valmistamisel kasutatakse tooteid, mis pärinevad kolmandatest riikidest ja ei ole ühenduses ega Türgis vabas ringluses.

Käesolevaid sätteid kohaldatakse kõnealuste kaupade suhtes siiski ainult juhul, kui on täidetud impordiformaalsused ja eksportivas riigis on makstud kõik tollimaksud või samaväärsed toimega maksud, mis tuleb maksta seoses kolmandatest riikidest pärit toodetega, mida nende kaupade valmistamisel on kasutatud.

5. Kui eksportiv riik ei kohalda lõike 4 teise lõigu sätteid, ei loeta lõike 4 esimeses lõigus viidatud kaupu vabas ringluses olevaks ja seetõttu kohaldab importiv riik tollialaseid õigusakte, mida kohaldatakse kolmandatest riikidest pärinevate kaupade suhtes.

6. Assotsiatsiooninõukogu otsusega nr 2/69 moodustatud tollikoostöö komitee määrab kindlaks halduskoostöö meetodid, mida kasutatakse lõigete 1, 2 ja 4 kohaldamisel.

I JAGU

Tollimaksude ja samaväärsed toimega maksude tühistamine

Artikkel 4

Impordi- ja eksporditollimaksud ning samaväärsed toimega maksud tühistatakse ühenduse ja Türgi vahel täielikult käesoleva otsuse jõustumise kuupäeval. Alates samast kuupäevast hoiduvad ühendus ja Türgi mis tahes uute impordi- või eksporditollimaksude ja mis tahes samaväärsed toimega maksude kehtestamisest. Kõnealuseid sätteid kohaldatakse ka fiskaalsete tollimaksude suhtes.

II JAGU

Koguseliste piirangute ja samaväärsed toimega meetmete tühistamine

Artikkel 5

Keelatakse lepinguosaliste vahelised koguselised impordipiirangud ja kõik samaväärsed toimega meetmed.

Artikkel 6

Keelatakse lepinguosaliste vahelised koguselised ekspordipiirangud ja kõik samaväärsed toimega meetmed.

Artikkel 7

Artiklid 5 ja 6 ei välista impordi-, ekspordi- või transiidikeelude või -piirangute kehtestamist, kui need on õigustatud kõlbluse, avaliku korra või avaliku julgeoleku seisukohalt; inimeste, loomade või taimede elu ja tervise kaitsmiseks; kunsti-, ajaloolise ja arheoloogilise väärtusega rahvusliku rikkuse või tööstus- ja kaubandusomandi kaitsmiseks. Sellised keelud või piirangud ei kujuta endast siiski suvalise diskrimineerimise vahendit või lepinguosaliste vahelise kaubanduse varjatud piiramist.

Artikkel 8

1. Viie aasta jooksul alates käesoleva otsuse jõustumise kuupäevast võtab Türgi oma õiguskorda üle ühenduse õigusaktid, mis on seotud tehniliste kaubandustõkete kõrvaldamisega.

2. Kõnealuste õigusaktide loetelu ning tingimused ja üksikasjalikud meetmed, mille järgi Türgi neid kohaldab, nähakse ette assotsiatsiooninõukogu otsusega üheaastase perioodi jooksul alates käesoleva otsuse jõustumise kuupäevast.

3. Käesolev säte ei takista Türgil alates käesoleva otsuse jõustumise kuupäevast kohaldada ühenduse õigusakte, mida peetakse eriti tähtsaks.

4. Lepinguosalised rõhutavad omavahelise tulemusliku koostöö tähtsust standardimise, metroloogia ja kalibreerimise, kvaliteedi, akrediteerimise, katsetamise ja sertifitseerimise valdkonnas.

Artikkel 9

Kui Türgi on jõustanud ühenduse õigusakti sätteid või õigusaktid, mis on vajalikud tehniliste kaubandustõkete tühistamiseks, et kaubelda teatava tootega, toimub kõnealuse toote kaubandus lepinguosaliste vahel vastavalt tingimustele, mis on sätestatud kõnealustes õigusaktides, ilma et see piiraks käesoleva otsuse sätete kohaldamist.

Artikkel 10

1. Alates käesoleva otsuse jõustumise kuupäevast ja ajavaheajaks jooksul, mida Türgil on vaja artiklis 9 viidatud õigusaktide kohaldamiseks, hoidub Türgi sellest, et takistab oma territooriumil turule laskmast või kasutusele võtmast ühendusest pärinevaid tooteid, mille vastavus ühenduse direktiividega, millega kehtestatakse nõuded, millele kõnealused tooted peavad vastama, on tõendatud kõnealustes direktiivides sätestatud tingimuste ja menetluskorra kohaselt.

2. Juhul kui Türgi leiab erandina lõikest 1, et toode, mille vastavus ühenduse direktiividele on tõendatud lõike 1 kohaselt ja mida kasutatakse tootja ettenähtud eesmärgil, ei vasta ühele artiklis 7 nimetatud nõudele, võib ta võtta kõik vajalikud meetmed lõikes 3 sätestatud tingimuste ja menetluskorra kohaselt, et kõrvaldada kõnealune toode turult või keelata või piirata selle turule viimist või kasutusele võtmist.

3. a) Kui Türgi kaalub meetme võtmist lõike 2 kohaselt, teatab ta sellest otsekohe tolliliidu ühiskomitee kaudu ühendusele ja edastab kogu asjakohase teabe.

b) Lepinguosalised alustavad tolliliidu ühiskomitees viivitamata konsultatsioone, et leida mõlemale poolele sobiv lahendus.

c) Türgi ei või võtta lõikes 2 nimetatud meedet enne, kui on möödunud üks kuu teavitamise kuupäevast, mis on sätestatud lõike 3 punktis a, välja arvatud juhul kui lõike 3 punktile b vastav konsulteerimine on lõpetatud enne tähtaja möödumist. Kui viivitamatut tegutsemist nõudvad erakorralised asjaolud muudavad eelneva uurimise võimatuks, võib Türgi otsekohe võtta meetme, mis on olukorra parandamiseks vältimatu.

d) Türgi teavitab otsekohe tolliliidu ühiskomiteed võetud meetmest ja edastab kogu asjakohase teabe.

e) Ühendus võib igal ajal paluda tolliliidu ühiskomiteel kõnealune meede läbi vaadata.

4. Lõikeid 1 ja 2 kohaldatakse *mutatis mutandis* toiduainete suhtes.

Artikkel 11

Ajavahemiku jooksul, mida Türgil on vaja artiklis 9 viidatud õigusaktide kohaldamiseks, aktsepteerib ühendus selliste menetluste tulemusi, mida Türgis rakendatakse, et hinnata tööstustoodete vastavust ühenduse õiguse nõuetele, tingimusel et kõnealused menetlused on vastavuses ühenduses kehtivate nõuetega ning eeldusel, et mootorsõidukisektoris kohaldatakse Türgis nõukogu 6. veebruari 1970. aasta direktiivi 70/156/EMÜ liikmesriikide mootorsõidukite ja nende haagiste tüübikinnitusega seotud õigusaktide ühtlustamise kohta ⁽¹⁾.

III JAGU

Kaubanduspoliitika

Artikkel 12

1. Alates käesoleva otsuse jõustumise kuupäevast kohaldab Türgi riikide suhtes, mis ei ole ühenduse liikmed, sätteid ja rakendusmeetmeid, mis suures osas sarnanevad ühenduse kaubanduspoliitikaga, mis on sätestatud järgmistes määrustes:

— nõukogu määrus (EÜ) nr 3285/94 ⁽²⁾ (impordi ühiste eeskirjade kohta);

— nõukogu määrus (EÜ) nr 519/94 ⁽³⁾ (teatavatest kolmandatest riikidest pärit impordi ühiste eeskirjade kohta);

— nõukogu määrus (EÜ) nr 520/94 ⁽⁴⁾ (millega kehtestatakse ühenduse koguseliste kvootide haldamise kord (rakendussätet: komisjoni määrus (EÜ) nr 738/94 ⁽⁵⁾);

⁽¹⁾ EÜT L 42, 23.2.1970, lk 1. Direktiivi on viimati muudetud direktiiviga 92/53/EMÜ (EÜT L 225, 18.8.1992, lk 1).

⁽²⁾ EÜT L 349, 31.12.1994, lk 53.

⁽³⁾ EÜT L 67, 10.3.1994, lk 89. Määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 839/95 (EÜT L 85, 19.4.1995, lk 9).

⁽⁴⁾ EÜT L 66, 10.3.1994, lk 1.

⁽⁵⁾ EÜT L 87, 31.3.1994, lk 47. Määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 1150/95 (EÜT L 116, 23.5.1995, lk 3).

— nõukogu määrused (EÜ) nr 3283/94 ⁽⁶⁾ ja (EÜ) nr 3284/94 ⁽⁷⁾ (kaitse kohta dumpinguhinnaga ja subsideeritud impordi eest);

— nõukogu määrus (EÜ) nr 3286/94 ⁽⁸⁾ (millega kehtestatakse ühenduse meetmed ühise kaubanduspoliitika vallas);

— nõukogu määrus (EMÜ) nr 2603/69 ⁽⁹⁾ (millega kehtestatakse ühised ekspordieeskirjad);

— nõukogu otsus 93/112/EMÜ ⁽¹⁰⁾ (ametlikult toetatavate ekspordikrediitide kohta);

— nõukogu määrus (EÜ) nr 3036/94 ⁽¹¹⁾ (millega kehtestatakse majandusliku mõjuga välistöötlemise kord, mida kohaldatakse teatavate tekstiil- ja rõivatoodete suhtes);

— nõukogu määrus (EÜ) nr 3030/93 ⁽¹²⁾ (teatavate tekstiiltoodete kolmandatest riikidest importimise ühiseeskirjade kohta);

— nõukogu määrus (EÜ) nr 517/94 ⁽¹³⁾ (tekstiiltoodete importimise autonoomse korra kohta);

— nõukogu määrus (EÜ) nr 3951/92 ⁽¹⁴⁾ (tekstiiltoodete importimise kohta Taiwanist).

2. Alates käesoleva otsuse jõustumisest kohaldab Türgi kooskõlas GATTi XXIV artikli nõuetega tekstiilisektoris ühendusega sisuliselt sarnast kaubanduspoliitikat, sealhulgas tekstiil- ja rõivatoodetega kauplemise lepinguid või kokkuleppeid. Ühendus võimaldab Türgile koostööd, mis on vajalik kõnealuse eesmärgi saavutamiseks.

3. Selle aja jooksul, mil Türgi viib meetmed lõpule, kehtib tekstiil- ja rõivatoode eksportimisel Türgist ühendusse päritolusertifikaatide praegune süsteem, ning toodetele, mis ei pärine Türgist, kohaldatakse ühenduse kaubanduspoliitikat kõnealuste kolmandate riikide suhtes.

4. Käesoleva otsuse sätteid ei kujuta endast takistust ühenduse ja Jaapani vahelise mootorsõidukitega kauplemise kokkuleppe rakendamisele, mida on nimetatud kaitsemeetmete lepingu lisan, mis on liidetud Maailma Kaubandusorganisatsiooni asutamislepingule.

Enne käesoleva otsuse jõustumist määravad Türgi ja ühendus kindlaks koostöö üksikasjalikud eeskirjad, et vältida nimetatud kokkuleppest kõrvalehoidmist.

⁽⁶⁾ EÜT L 349, 31.12.1994, lk 1. Määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 1251/95 (EÜT L 122, 2.6.1995, lk 1).

⁽⁷⁾ EÜT L 349, 31.12.1994, lk 22. Määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 1252/95 (EÜT L 122, 2.6.1995, lk 2).

⁽⁸⁾ EÜT L 349, 31.12.1994, lk 71. Määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 356/95 (EÜT L 41, 23.2.1995, lk 3).

⁽⁹⁾ EÜT L 324, 27.12.1969, lk 25. Määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 3918/91 (EÜT L 372, 31.12.1991, lk 31).

⁽¹⁰⁾ EÜT L 44, 22.2.1993, lk 1.

⁽¹¹⁾ EÜT L 322, 15.12.1994, lk 1.

⁽¹²⁾ EÜT L 275, 8.11.1993, lk 1. Määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 1616/95 (EÜT L 154, 5.7.1995, lk 3).

⁽¹³⁾ EÜT L 67, 10.3.1994, lk 1. Määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 1325/95 (EÜT L 128, 13.6.1995, lk 1).

⁽¹⁴⁾ EÜT L 405, 31.12.1992, lk 6. Määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 3312/94 (EÜT L 350, 31.12.1994, lk 3).

Niisuguste üksikasjalike eeskirjade puudumise korral jätab ühendus endale õiguse seoses impordiga oma territooriumile võtta mis tahes meetmeid, mida peetakse nimetatud kokkuleppe kohaldamiseks vajalikuks.

IV JAGU

Ühine tollitariifistik ja soodustariifide poliitika

Artikkel 13

1. Alates käesoleva otsuse jõustumise kuupäevast võtab Türgi seoses riikidega, mis ei ole ühenduse liikmed, kasutusele ühise tollitariifistiku.

2. Türgi kohandab oma tollitariife alati kui vaja, et võtta arvesse muudatusi ühises tollitariifistikus.

3. Tollikoostöö komitee määrab kindlaks, missugused meetmed on sobivad lõigete 1 ja 2 rakendamiseks.

Artikkel 14

1. Türgit teavitatakse ühenduse mis tahes otsusest, mis tehakse ühise tollitariifistiku täendamiseks, tollimaksude peatamiseks või uuesti kehtestamiseks ning mis tahes otsusest seoses tariifikvootide või -lagedega piisavalt aegsasti, et Türgi saaks samaaegselt viia oma tollitariifistiku kooskõlla ühise tollitariifistikuga. Selleks toimuvad tolliliidu ühiskomitees eelnevalt konsultatsioonid.

2. Kui Türgi tollitariifistikku ei saa ühise tollitariifistikuga samaaegselt kooskõlla viia, võib tolliliidu ühiskomitee võtta vastu otsuse anda selle teostamiseks teatav ajavahemik. Mitte mingil juhul ei saa tolliliidu ühiskomitee lubada Türgil kohaldada tollitariifistikku, mis on mis tahes toote puhul madalam ühisest tollitariifistikust.

3. Kui Türgi soovib ajutiselt peatada tollimakse või need taastada muul kui lõikega 1 ette nähtud viisil, teavitab Türgi sellest viivitamata ühendust. Eespool nimetatud otsuste üle toimuvad tolliliidu ühiskomitees konsultatsioonid.

Artikkel 15

Erandina artiklist 13 ja kooskõlas lisaprotokolliga artikliga 19 võib Türgi kuni 1. jaanuarini 2001 säilitada kõrgemad tollimaksud kui ühises tollitariifistikus kolmandate riikide toodetele, mille suhtes on assotsiatsiooninõukogus kokku lepitud.

Artikkel 16

1. Selleks et ühtlustada Türgi kaubanduspoliitika ühenduse kaubanduspoliitikaga, viib Türgi viie aasta jooksul alates käesoleva otsuse jõustumise kuupäevast järk-järgult oma kaubanduspoliitika vastavusse ühenduse soodustollirežiimiga. Ühtlustamine hõlmab nii autonoomseid režiime kui ka sooduslepinguid kolmandate riikidega. Sel eesmärgil võtab Türgi vajalikud

meetmed ja peab asjaomaste riikidega vastastikuste sooduslepingute üle läbirääkimisi. Assotsiatsiooninõukogu vaatab tehtud edusammud korrapäraselt üle.

2. Iga lõikes 1 nimetatud juhtumi puhul sõltub tariifsete soodustuste andmine vastavusest toodete päritolu käsitlevatele sätetele, mis on identsed sätetega, mis reguleerivad niisuguste soodustuste andmist ühenduse poolt.

3. a) Kui lõikes 1 nimetatud ajavahemiku jooksul säilitab Türgi tariifpoliitika, mis erineb ühenduse poliitikast, siis kolmandatest riikidest ühendusse imporditud kaupadelt, mis on lastud soodusrežiimil vabasse ringlusse nende päritolumaal või ekspordi tõttu, tuleb Türgi importimise korral maksta kompenseerivat maksu järgmistel asjaoludel:

— kaubad on imporditud riikidest, mille suhtes Türgi ei ole kehtestanud sama tariifset sooduskohtlemist;

— kaubad on tuvastatavad kui kõnealustest riikidest imporditud kaubad;

— Türgis makstav tollimaks on vähemalt viis protsendipunkti kõrgem kui ühenduses kohaldatav tollimaks;

— seoses kõnealuste kaupade liikumisega on täheldatud olulist moonutust.

b) Tolliliidu ühiskomitee koostab loetelu kaupadest, mille suhtes kohaldatakse tasakaalustavat tollimaksu, ja määrab kindlaks maksu suuruse.

V JAGU

Töödeldud põllumajandustooted, mis ei ole hõlmatud Euroopa Ühenduse asutamislepingu II lisaga

Artikkel 17

Käesolevat jagu kohaldatakse 1. lisas loetletud kaupade suhtes.

Artikkel 18

Olenemata artiklist 13 võib Türgi kohaldada põllumajanduskomponenti kolmandatest riikidest imporditavate kaupade suhtes, mis on loetletud 1. lisas. Põllumajanduskomponent kehtestatakse artikli 19 kohaselt.

Artikkel 19

1. Põllumajanduskomponent, mida kohaldatakse Türgi imporditavate kaupade suhtes, saadakse selliste põhiliste põllumajandustoodete koguste liitmisel, mida on kasutatud kõnealuste kaupade valmistamiseks, ja tulemused korrutatakse põhisummaga, mis vastab igale põllumajanduslikule põhitootele, mis on määratletud lõikes 3.

2. a) Põhilised põllumajandustooted, mida tuleb arvesse võtta, on loetletud 2. lisas.
 - b) Põhiliste põllumajandustoodete kogused, mida tuleb arvesse võtta, on loetletud 3. lisas.
 - c) Kaupade puhul, mis klassifitseeritud nomenklatuuri koodidega, millele on viidatud lisades 3–4, on arvesse võetavad põllumajanduskomponendi kogused sätestatud 4. lisas.
3. Igale põhilisele põllumajandustootele vastav põhisumma on maksu summa, mida kohaldatakse sooduskohtlemiseta kolmandast riigist pärit põllumajandustootete Türgi importimise korral põllumajandustoodetele kohaldatava võrdlusperioodi jooksul. Põhisummad on esitatud 5. lisas.

Artikkel 20

1. Olenemata artiklist 4 võivad Türgi ja ühendus omavahelises kaubanduses kohaldada põllumajanduskomponente, mis on kehtestatud vastavalt allpool esitatud sätetele.
2. Niisuguseid põllumajanduskomponente, mida on vajaduse korral artikli 22 kohaselt vähendatud, kohaldatakse ainult 1. lisas loetletud kaupade suhtes.
3. Ühendus kohaldab Türgi suhtes kolmandate riikide suhtes kohaldatavale põllumajanduskomponendile vastavaid koguselisi tollimakse.
4. Türgi kohaldab ühendusest imporditavate kaupade suhtes vastavalt artiklile 19 kohaldatavat põllumajanduskomponenti.

Artikkel 21

Olenemata käesolevas otsuses sätestatud tingimustest nähakse 6. lisa 1. tabelis ja 6. lisa 2. tabelis loetletud kaupade puhul ette erikord, mille alusel vähendatakse Türgisse importimise maksu kolmes etapis kolme aasta jooksul 1. tabelis ja ühe aasta jooksul 2. tabelis loetletud kaupade puhul. Kõnealuste impordimaksude tase on sätestatud 6. lisa tabelites 1 ja 2.

Vastavate ajavahemike lõppemisel kohaldatakse tervikuna käesoleva jao sätteid.

Artikkel 22

1. Kui ühenduse ja Türgi vahelises kaubanduses vähendatakse põhilise põllumajandustootete suhtes kohaldatavat tollimaksu, vähendatakse proportsionaalselt põllumajanduskomponenti, mis on seoses impordiga Türgi kindlaks määratud artikli 20 lõike 4 kohaselt või millele on seoses impordiga ühendusse viidatud artikli 20 lõikes 3.
2. Kui lõikes 1 nimetatud vähendamised toimuvad kvoodi piires, koostab assotsiatsiooninõukogu kaupade ja koguste loetelu, mille suhtes vähendatud põllumajanduskomponenti kohaldatakse.
3. Käesoleva artikli lõikeid 1 ja 2 kohaldatakse artiklis 21 nimetatud impordimaksude suhtes.

Artikkel 23

Kui erandkorraga hõlmatud ühe või enama toote import põhjustab või ähvardab põhjustada Türgis tõsiseid häireid, mis võivad ohustada tolliliidu eesmärke seoses töödeldud põllumajandustoodetega, peetakse lepinguosaliste vahel tolliliidu ühiskomitees nõupidamisi, kus püütakse leida vastastikku sobiv lahendus.

Kui niisugust lahendust ei suudeta leida, võib tolliliidu ühiskomitee soovitada sobivaid viise tolliliidu nõuetekohase toimimise säilitamiseks, ilma et see piiraks artikli 63 kohaldamist.

II PEATÜKK

PÕLLUMAJANDUSTOOTED

Artikkel 24

1. Käesolevaga kinnitab assotsiatsiooninõukogu lepinguosaliste ühist eesmärki liikuda omavahelise põllumajandustoodete vaba liikumise suunas, nagu on sätestatud lisaprotokolli artiklites 32–35.
2. Assotsiatsiooninõukogu märgib, et nimetatud toodete vaba liikumise saavutamiseks vajalike tingimuste loomiseks on vaja lisaaga.

Artikkel 25

1. Türgi kohandab oma poliitikat nii, et oleks võimalik vastu võtta ühise põllumajanduspoliitika meetmed, mis on vajalikud põllumajandustoodete vaba liikumise tagamiseks. Türgi teavitab ühendust selle kohta tehtud otsustest.
2. Ühendus võtab oma põllumajanduspoliitika kujundamisel Türgi põllumajanduse huve arvesse nii palju kui võimalik ning teavitab Türgit asjakohastest komisjoni ettepanekutest ja otsustest, mis tehakse nende ettepanekute alusel.
3. Assotsiatsiooninõukogus võib pidada konsultatsioone lõikes 2 osutatud ettepanekute ja otsuste üle ning meetmete üle, mida Türgi kavatses lõike 1 kohaselt põllumajanduse valdkonnas võtta.

Artikkel 26

Ühendus ja Türgi parandavad järk-järgult vastastikku kasulikel alustel sooduskordamida nad põllumajandustoodetega kauplemisel üksteise suhtes kohaldavad. Assotsiatsiooninõukogu vaatab korrapäraselt läbi sooduskorda tehtud parandused.

Artikkel 27

Assotsiatsiooninõukogu võtab vastu sätteid, mis on vajalikud põllumajandustoodete vaba liikumise saavutamiseks ühenduse ja Türgi vahel, kui ta on teinud kindlaks, et Türgi on vastu võtnud artikli 25 lõikes 1 osutatud ühise põllumajanduspoliitika meetmed.

III PEATÜKK

TOLLISÄTTED

Artikkel 28

1. Käesoleva otsuse jõustumise kuupäeval, võttes aluseks nõukogu 12. oktoobri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 2913/92, millega kehtestatakse ühenduse tolliseadustik, ja komisjoni 2. juuli 1993. aasta määruse (EMÜ) nr 2454/93,⁽¹⁾ millega kehtestatakse eelnevalt nimetatud määruse rakendussätted, võtab Türgi vastu sätteid järgmistes valdkondades:

- a) kaupade päritolu;
- b) kaupade tolliväärtus;
- c) kaupade toomine tolliliidu territooriumile;
- d) tollideklaratsioon;
- e) vabasse ringlusse lubamine;
- f) peatamismeetmed ja tollimenetlused, millel on majanduslik mõju;
- g) kaupade liikumine;
- h) tollivõlg;
- i) edasikaebamise õigus.

2. Türgi võtab käesoleva otsuse jõustumise kuupäeval vajalikud meetmed, et rakendada sätteid, mis põhinevad:

- a) nõukogu 1. detsembri 1986. aasta määrusel (EMÜ) nr 3842/86 võltsitud kauba vabasse ringlusse lubamist keelustavate meetmete sätestamise kohta⁽²⁾ ja komisjoni 14. oktoobri 1987. aasta määrusel (EMÜ) nr 3077/87, millega kehtestatakse eelnevalt nimetatud määruse rakendussätted⁽³⁾;
- b) nõukogu 28. märtsi 1983. aasta määrusel (EMÜ) nr 918/83, millega kehtestatakse ühenduse tollimaksuvabastuse süsteem,⁽⁴⁾ ning komisjoni 29. juuli 1983. aasta määrustel (EMÜ) nr 2287/83, (EMÜ) nr 2288/83, (EMÜ) nr 2289/83 ja (EMÜ) nr 2290/83, millega kehtestatakse eelnevalt nimetatud määruse rakendussätted⁽⁵⁾;
- c) nõukogu määrusel (EMÜ) nr 616/78 ühise tollitariifistiku 51. peatüki või 53.–62. peatüki alla kuuluvate ja ühendusse imporditud teatavate tekstiiltoodete päritolutoendi ja sellise toendi aktsepteerimistingimuste kohta⁽⁶⁾.

3. Tollikoostöö komitee kehtestab lõigete 1 ja 2 rakendamiseks asjakohased meetmed.

Artikkel 29

Lepinguosaliste haldusasutuste vastastikust abi tolliküsimustes reguleeritakse 7. lisa sätetega, mis hõlmavad ühenduse osas ühenduse pädevusse kuuluvaid tolliküsimusi.

⁽¹⁾ EÜT L 253, 11.10.1993, lk 1.

⁽²⁾ EÜT L 357, 18.12.1986, lk 1.

⁽³⁾ EÜT L 291, 15. 10. 1987, lk 19.

⁽⁴⁾ EÜT L 105, 23. 4. 1983, lk 105.

⁽⁵⁾ EÜT L 220, 11. 8.1983.

⁽⁶⁾ EÜT L 84, 31.3.1978, lk 1.

Artikkel 30

Tollikoostöö komitee töötab enne käesoleva otsuse jõustumist välja asjakohased sätteid võlgade sissenõudmisega seotud vastastikuse abi kohta.

IV PEATÜKK

ÕIGUSAKTIDE ÜHTLUSTAMINE

I JAGU

Intellektuaal-, tööstus- ja kaubandusomandi kaitse

Artikkel 31

1. Lepinguosalised kinnitavad, et peavad tähtsaks intellektuaal-, tööstus- ja kaubandusomandi õiguste piisava ja tõhusa kaitse ja rakendamise tähtsust.

2. Lepinguosalised tunnustavad, et tolliliit saab nõuetekohaselt toimida ainult siis, kui intellektuaalomandi õiguste tulemuslik kaitse samaväärsel tasemel on tagatud tolliliidu mõlemas osas. Seega kohustuvad nad täitma 8. lisa sätestatud kohustusi.

II JAGU

Konkurents

A. Tolliliidu konkurentsieeskirjad

Artikkel 32

1. Tolliliidu nõuetekohase toimimisega on kokkusobimatud ja seetõttu keelatud, niivõrd kui need võivad mõjutada ühenduse ja Türgi vahelist kaubandust, kõik sellised ettevõtjatevahelised kokkulepped, ettevõtjate ühenduste otsused ja kooskõlastatud tegevused, mille eesmärk või tagajärg on takistada, piirata või moonutada konkurentsi siseturu piires, iseäranis need kokkulepped, otsused ja tegevus, millega:

- a) otseselt või kaudselt määratakse kindlaks ostu- või müügihinnad või mis tahes muud tehingutingimused;
- b) piiratakse või kontrollitakse tootmist, turge, tehnilist arengut või investeeringuid;
- c) jagatakse turge või tarneallikaid;
- d) rakendatakse võrdväärsete tehingute korral erinevaid tingimusi, pannes kaubanduspartnerid sellega ebasoodsasse konkurentsiolukorda;
- e) seatakse lepingu sõlmimise eeltingimuseks teise lepinguosalise nõusolek võtta endale lisakohustusi, mis oma laadilt või kaubandustavade kohaselt ei ole seotud sellise lepingu objektiga.

2. Kõik käesoleva artikli põhjal keelatud kokkulepped või otsused on tühised.

3. Lõike 1 sätted võib siiski kuulutada kohaldamatuks:
- ettevõtjatevaheliste mis tahes kokkulepete või kokkuleppeliikide suhtes;
 - ettevõtjate ühenduste otsuste või otsuseliikide suhtes;
 - kooskõlastatud tegevuse või kooskõlastatud tegevuse liikide suhtes,

mis aitavad parandada kaupade tootmist või levitamist või edendada tehnilist või majanduslikku progressi, võimaldades samal ajal tarbijatel saada sellest tulenevast kasust õiglase osa, ilma et:

- a) kehtestataks asjaomastele ettevõtjatele piiranguid, mis ei ole nimetatud eesmärkide saavutamiseks hädavajalikud;
- b) antaks sellistele ettevõtjatele võimaluse kõrvaldada konkurentsi kõnealuste toodete olulise osa suhtes.

Artikkel 33

Ühenduse ja/või Türgi territooriumil tervikuna või olulisel osal territooriumist on turgu valitseva seisundi kuritarvitamine, niivõrd kui võrd see võib mõjutada kaubandust ühenduse ja Türgi vahel, ühe või mitme ettevõtja poolt keelatud kui tolliliidu nõuetekohase toimimisega kokkusobimatu tegevus.

Selline kuritarvitamine võib seisneda iseäranis:

- a) ebaõiglaste ostu- või müügihindade või muude ebaõiglaste kaubandustingimuste otseses või kaudses kehtestamises;
- b) toodangu, turgude või tehnilise arengu piiramises tarbijate kahjuks;
- c) erinevate tingimuste rakendamises võrdväärsete tehingute korral, pannes kaubanduspartnerid sellega ebasoodsasse konkurentsiolekorda;
- d) selles, et lepingu sõlmimise eeltingimuseks seatakse teise lepinguosalise nõusolek võtta endale lisakohustusi, mis oma laadilt või kaubandustavade kohaselt ei ole seotud lepingu objektiga.

Artikkel 34

1. Igasugune ühenduse liikmesriigi või Türgi poolt riigi vahenditest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis moonutab või ähvardab moonutada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, on tolliliidu nõuetekohase toimimisega kokkusobimatu niivõrd, kui võrd see mõjutab kaubandust ühenduse ja Türgi vahel.

2. Tolliliidu toimimisega sobib kokku:

- a) üksiktarbijatele antav sotsiaalabi, kui sellist abi antakse ilma asjaomaste toodete päritolul põhineva diskrimineerimiseta;
- b) loodusõnnetuste ja erakorraliste sündmuste tekitatud kahju korvamiseks antav abi;

c) Saksamaa jagamisest kahjustatud Saksamaa Liitvabariigi teatud piirkondade majandusele antav abi määral, mis on vajalik nimetatud jagamisest põhjustatud majandusliku halvemuse korvamiseks;

d) abi Türgi vähem arenenud piirkondadele viie aasta jooksul alates käesoleva otsuse jõustumist, et edendada majanduslikku arengut, eeldusel et niisugune abi ei kahjusta ühenduse ja Türgi vahelisi kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega.

3. Tolliliidu toimimisega kokkusobivaks võib pidada:

a) lisaprotokolli artikli 43 lõike 2 kohaselt abi majandusarengu edendamiseks niisugustes piirkondades, kus elatustase on erakordselt madal või kus valitseb suur tööpuudus;

b) abi üleeuroopalist huvi pakkuva tähtsa projekti elluviimise edendamiseks või mõne liikmesriigi või Türgi majanduses tõsise häire kõrvaldamiseks;

c) viia aasta jooksul alates käesoleva otsuse jõustumisest lisaprotokolli artikli 43 lõike 2 kohast abi, mille eesmärk on struktuurilise kohanduse lõpuleviimine seoses tolliliidu loomisega. Assotsiatsiooninõukogu vaatab kõnealuse klausli kohaldamise pärast eespool nimetatud ajavahemikku üle.

d) abi teatud majandustegevuse või teatud majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, kui niisugune abi ei mõjuta ebasoovitavalt ühenduse ja Türgi vahelisi kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega;

e) abi kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks, kui niisugune abi ei kahjusta ühenduse ja Türgi vahelisi kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega;

f) muud liiki abi, mille võib kindlaks määrata assotsiatsiooninõukogu.

Artikkel 35

Mis tahes tegevust, mis on vastuolus artiklitega 32, 33 ja 34, hinnatakse kriteeriumide alusel, mis tulenevad Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklites 85, 86 ja 92 kehtestatud eeskirjade ja teiseste õigusaktide kohaldamisest. või 45 tööpäeva möödudes esildise tegemisest niisuguse nõupidamise jaoks. Eelistatud on meetmete, mis häirivad tolliliidu toimimist kõige vähem. 2. Tegevuste puhul, mis on kokkusobimatud artikliga 34, võib niisuguseid asjakohaseid meetmeid, kui seejuures kohaldatakse üldist tolli- ja kaubanduskokkulepet, vastu võtta ainult kooskõlas menetluste ja tingimustega, mis on sätestatud üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppega ning mis tahes muu asjakohase õigusaktiga, milles on kokkuleppele jõutud eespool nimetatud kokkuleppe egiidi all, ning mida kohaldavad mõlemad lepinguosalisel.

Artikkel 36

Lepinguosalised vahetavad teavet, võttes arvesse ameti- ja ärisaladuse hoidmise nõuetega seonduvaid piiranguid.

Artikkel 37

1. Assotsiatsiooninõukogu võtab pärast tolliliidu jõustumist kahe aasta jooksul otsusega vastu vajalikud eeskirjad artiklite 32, 33 ja 34 ja artikli 35 seonduvate osade rakendamiseks. Kõnealused eeskirjad põhinevad ühenduse juba olemasolevatel eeskirjadel ja täpsustavad muu hulgas ühenduse iga konkurentsiasutuse rolli.

2. Kuni kõnealused eeskirjad vastu võetakse,

- a) otsustavad ühenduse või Türgi ametiasutused lepingute, otsuste ja kooskõlastatud tegevuse lubatavuse ning turgu valitseva seisundi kuritarvitamise üle kooskõlas artiklitega 32 ja 33;
- b) artikli 34 rakenduseeskirjadena kohaldatakse GATT 1994 subsidiumide ja tasakaalustavate tollimaksude koodeksit.

Artikkel 38

1. Kui ühendus või Türgi on seisukohal, et teatav tegevus on kokkusobimatu artiklite 32, 33 või 34 tingimustega ja

— seda ei ole piisavalt käsitletud artiklis 37 viidatud rakenduseeskirjades või

— niisuguste eeskirjade puudumise korral ja juhul, kui niisugune tegevus põhjustab või ähvardab põhjustada tõsist kahju teise lepinguosalise huvidele või materiaalselt kahju lepinguosalise kodumaisele tööstusele, võib ta võtta sobivaid meetmeid pärast nõupidamist tolliliidu ühiskomitees või 45 tööpäeva möödudes esilise tegemisest niisuguse nõupidamise jaoks. Eelistatud on meetmete, mis häirivad tolliliidu toimimist kõige vähem.

2. Tegevuste puhul, mis on kokkusobimatud artikliga 34, võib niisuguseid asjakohaseid meetmeid, kui seejuures kohaldatakse üldist tolli- ja kaubanduskokkulepet, vastu võtta ainult kooskõlas menetluste ja tingimustega, mis on sätestatud üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppega ning mis tahes muu asjakohase õigusaktiga, milles on kokkuleppele jõutud eespool nimetatud kokkuleppe egiidi all, ning mida kohaldatakse mõlemad lepinguosalsed.

B. Õigusaktide ühtlustamine

Artikkel 39

1. Tolliliidu eesmärgiks oleva majandusintegratsiooni saavutamiseks tagab Türgi, et tema konkurentsieeskirjade valdkonna õigusaktid muudetakse kokkusobivaks Euroopa Ühenduse vastavate õigusaktidega ja et neid kohaldatakse tulemuslikult.

2. Lõikes 1 sätestatud kohustuste täitmiseks Türgi

- a) võtab enne tolliliidu jõustumist vastu seaduse, mis keelab ettevõtjate tegutsemisviise tingimustel, mis on sätestatud EÜ asutamislepingu artiklites 85 ja 86. Türgi tagab samuti, et ühe aasta jooksul pärast tolliliidu jõustumist hakatakse Türgis kohaldama põhimõtteid, mis sisalduvad ühenduse

kehtivates grupierandi määrustes ja EÜ ametiasutuste välja töötatud kohtupraktikas. Ühendus teavitab Türgit nii kiiresti kui võimalik mis tahes menetlusest, mis on seotud grupierandi määruste vastuvõtmise, tühistamise või muutmise EÜ poolt pärast tolliliidu jõustumist. Pärast seda, kui kõnealune teave on antud, on Türgil vajadusel üks aasta aega oma õigusaktide kohandamiseks;

- b) asutab enne tolliliidu jõustumist konkurentsiameti, mis kohaldab tulemuslikult kõnealuseid eeskirju ja põhimõtteid;

- c) kohandab enne käesoleva otsuse jõustumist kogu oma tekstiili- ja rõivasektorile antava abi eeskirjadega, mis on sätestatud asjakohastes ühenduse süsteemides ja EÜ asutamislepingu artiklite 92 ja 93 suunistes. Türgi teavitab ühendust kõigist kõnealuse sektori abikavadest, mida on nimetatud raamistike ja suunistega kohandatud. Ühendus teavitab Türgit nii kiiresti kui võimalik mis tahes menetlustest, mis on seotud kõnealuste süsteemide ja suuniste ühendusepoolse vastuvõtmise, tühistamise või muutmise EÜ poolt pärast

- d) tolliliidu jõustumist. Pärast seda, kui kõnealune teave on edastatud, on Türgil üks aasta aega oma õigusaktide kohandamiseks;

- e) kahe aasta jooksul pärast käesoleva otsuse jõustumist kohandab Türgi kõik abikavad mis ei hõõma tekstiili- ja rõivasektorile antud abi, ühenduse raamistikes ja suunistes EÜ asutamislepingu artiklite 92 ja 93 alusel sätestatud eeskirjadega. Ühendus teavitab Türgit nii kiiresti kui võimalik mis tahes menetlustest, mis on seotud kõnealuste raamistike ja suuniste vastuvõtmise, tühistamise või muutmise EÜ poolt. Pärast seda, kui kõnealune teave on esitatud, on Türgil üks aasta aega oma õigusaktide kohandamiseks;

- f) kahe aasta jooksul pärast tolliliidu jõustumist, teavitab Türgi ühendust kõigist Türgis kehtivatest abikavadest, mis on vastu võetud vastavalt punktile d. Kui on vaja vastu võtta uus kava, teavitab Türgi ühendust nii kiiresti kui võimalik niisuguse kava sisust;

Türgi teatab ühendusele eelnevalt ettevõttele või ettevõtete rühmale antavast mis tahes üksikasbist, millest teavitamine ühenduse raamistike või suuniste alusel oleks olnud kohustuslik, kui selle oleks andnud liikmesriik, või väljapoole ühenduse raamistikke või suuniseid jäävast üksikabist, mis ületab 12 miljonit eküüd ja millest oleks EÜ õigusaktide alusel teavitatud, kui selle oleks andnud mõni liikmesriik. Liikmesriikide antava üksikabi kohta ja sõltuvalt komisjoni analüüsist teavitatakse Türgit EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaselt samadel alustel nagu liikmesriike.

3. Ühendus ja Türgi teevad teineteisele teatavaks kõik muudatused, mille nad on teinud oma õigusaktidesse seoses ettevõtjate konkurentsi piirava tegevusega. Nad teavitavad teineteist ka juhtumitest, kui kõnealuseid õigusakte on kohaldatud.

4. Seoses lõike 2 punktide c, e ja f kohaselt edastatud teabega on ühendusel õigus teha vastuväiteid Türgi antud abile, mida ta oleks pidanud ebaseaduslikuks EÜ õiguse alusel, kui abi oleks andnud liikmesriik. Kui Türgi ei nõustu ühenduse arvamusega ja kui juhtumit ei lahendata 30 päeva jooksul, on nii ühendusel kui Türgil õigus asi vahekohtule edastada.

5. Türgil on õigus esitada vastuväiteid ja pöörduda assotsiatsiooninõukogu poole seoses liikmesriigi antud abiga, mida ta peab EÜ õigusaktide kohaselt ebaseaduslikuks. Kui assotsiatsiooninõukogu ei lahenda juhtumit kolme kuu jooksul, võib assotsiatsiooninõukogu otsustada juhtumi edastada Euroopa Ühenduste Kohtule.

Artikkel 40

1. Ühendus teavitab Türgit nii kiiresti kui võimalik EÜ asutamislepingu artiklite 85, 86 ja 92 kohaselt vastuvõetud otsustest, mis võiksid mõjutada Türgi huve.

2. Türgil on õigus küsida teavet ühenduse poolt EÜ asutamislepingu artiklite 85, 86 ja 92 alusel tehtud mis tahes konkreetse otsuse kohta.

Artikkel 41

Seoses riigi osalusega ettevõtete ning ettevõtete, kellele on antud eri- või ainuõigused, tagab Türgi, et esimese aasta lõpuks pärast tolliliidu jõustumist järgitakse Euroopa Ühenduse asutamislepingu põhimõtteid, eriti artiklit 90 ning teisest õigusaktides sisalduvaid ja nendel põhineva kohtupraktika põhimõtteid.

Artikkel 42

Türgi viib järk-järgult vastavalt assotsiatsiooninõukogu kehtestatud tingimustele ja ajakavale vastavusse mis tahes kaubanduslikud riigimonopolid tagamaks, et käesoleva otsuse jõustumisele järgneva teise aasta lõpuks kaotatakse liikmesriikide ja Türgi kodanike vaheline diskrimineerimine toodete hankimise ja turustamise tingimuste osas.

Artikkel 43

1. Kui ühendus või Türgi on veendunud, et teise poole territooriumil toimuv konkurentsivastane tegevus kahjustab tema või tema ettevõtjate huve võib asjaomane lepinguosaline teist lepinguosalist sellest teavitada ning taotleda, et teise lepinguosalise konkurentsiamet võtaks asjakohaseid täitemeeteid. Teatises kirjeldatakse nii üksikasjalikult kui võimalik konkurentsivastast tegevust ja selle mõju teatise esitanud lepinguosalise huvidele ning see sisaldab teatise esitanud lepinguosalise võimalustele vastava täiendava teabe ja muu koostöö pakkumist.

2. Lõikes 1 nimetatud teatise saamisel ja pärast lepinguosaliste vahelisi arutelusid, mis võivad antud olukorras asjakohased ja kasulikud olla, kaalub teatise saanud lepinguosalise konkurentsiamet, kas seoses teavituses tuvastatud konkurentsivastase

tegevusega tuleks võtta täitemeeteid. Teatise saanud lepingosaline teavitab teatise saanud lepingosalist oma otsusest. Kui võetakse täitemeeteid, teavitab teatise saanud lepingosaline teatise saanud lepinguosalist selle tulemustest ning võimaluse korral ka olulistest vahetulemustest..

3. Käesoleva artikli ükski säte ei piira teatise saanud lepinguosalise kaalutusõigust otsustada oma konkurentsivastase tegevuse suhtes täitemeeteid või mitte, ega takista teatise saanud lepinguosalist rakendada täitemeeteid niisuguse konkurentsivastase tegevuse suhtes.

III JAGU

Kaubanduse kaitsemeetmed

Artikkel 44

1. Assotsiatsiooninõukogu vaatab ükskõik kumma lepingosalise taotlusel läbi põhimõtte, mille kohaselt kasutatakse muid kaubanduse kaitsevahendeid kui ühe lepinguosalise poolt teise lepinguosalisega suhtlemisel võetavad kaitsemeetmed. Niisuguse läbivaatamise käigus võib assotsiatsiooninõukogu otsustada peatada kõnealuste meetmete kohaldamise, eeldusel et Türgi on rakendanud ühenduse õigustiku konkurentsi, riigiabi kontrolli ja muud asjaomased osad, mis on seotud siseturuga, ning on taganud nende tulemusliku täitmise, andes seega ebaõiglase konkurentsi vastu tagatise, mis on võrreldav siseturul olemasolevaga.

2. Üksikasjalikud dumpinguvastaste meetmete rakenduseeskirjad, mis on sätestatud lisaprotokollis artiklis 47, jäävad kehtima.

Artikkel 45

Erandina V peatüki II jao sätetest ei kohaldata kõnealuses jaos viidatud nõupidamise ja otsuste tegemise menetlusi kaubanduse kaitsemeetmete suhtes, mida ükskõik kumb pool on võtnud.

Kaubanduspoliitika meetmete rakendamise raamistikus kolmandate riikide suhtes püüavad lepinguosalsed teabevahetuse ja nõupidamise kaudu saavutada võimalusi oma tegevuse koordineerimiseks, juhul kui asjaolud ja mõlema poole rahvusvahelised kohustused seda lubavad.

Artikkel 46

Erandina kaupade vaba liikumise põhimõttest, mis on kehtestatud I peatükis, võib lepinguosaline, kes võttis või võtab oma suhetes teise lepinguosalisega või kolmandate riikidega dumpinguvastaseid või mis tahes muid artiklis 44 osutatud kaubanduspoliitilisi meetmeid, neid meetmeid teise lepinguosalise territooriumilt pärineva asjaomase toote suhtes kohaldada. Niisugusel juhul teavitab ta sellest tolliliidu ühiskomiteed.

Artikkel 47

Täites impordiformaalsusi, mis on seotud toodetega, mille suhtes kohaldatakse eelmistes artiklites ette nähtud kaubanduspoliitilisi meetmeid, nõuvad importiva riigi ametiasutused, et importija märgiks tollideklaratsioonis toodete päritolu.

Täiendavaid toetavaid tõendeid võidakse nõuda juhul, kui see on absoluutselt vajalik tõsiste ja põhjendatud kahtluste korral, et kontrollida kõnealuse toote päritolu.

*IV JAGU***Riigihanked***Artikkel 48*

Assotsiatsiooninõukogu määrab nii kiiresti kui võimalik pärast käesoleva otsuse jõustumise kuupäeva kindlaks kuupäeva läbimise alustamiseks, mille eesmärk on mõlema poole riigihangete turu vastastikune avamine.

Assotsiatsiooninõukogu vaatab selle valdkonna edusammud igal aastal üle.

*V JAGU***Otsene maksustamine***Artikkel 49*

Käesoleva otsuse ükski säte ei:

- laienda maksusoodustusi, mida kumbki lepinguosaline on andnud mis tahes rahvusvahelise lepingu või korra alusel, millega ta on seotud,
- takista kummalgi lepinguosalisel võtta või kohaldada meetet, mille eesmärk on maksustamise või maksudest hoidumise vältimine,
- takista kummalgi lepinguosalisel kasutada oma õigust kohaldada oma asjakohaseid maksualaseid õigusnorme maksu- maksjate suhtes, kes ei ole oma elu- või asukoha poolest ühesuguses olukorras.

Kaudne maksustamine*Artikkel 50*

1. Kumbki lepinguosaline ei kehtesta teise lepinguosalise toodetele mingeid otseseid ega kaudseid riigimakse, mis on suuremad samasugustele kodumaistele toodetele kehtestatud otsestest või kaudsetest maksudest.

Kumbki lepinguosaline ei kehtesta teise lepinguosalise toodetele selliseid riigimakse, mis võimaldaksid teiste toodete kaudset kaitset.

2. Kummagi lepinguosalise territooriumile eksporditavate toodete puhul ei tohi kaudsete riigimaksude tagasimaksed ületada nendele otseselt või kaudselt kehtestatud kaudseid makse.

3. Lepinguosalised tühistavad käesoleva otsuse jõustumise kuupäeval olemasolevad sätted, mis on eespool toodud eeskirjadega vastuolus.

Artikkel 51

Assotsiatsiooninõukogu võib soovitada lepinguosalistel võtta meetmeid õigusaktide, määruste või haldussätete ühtlustamiseks valdkondades, mis ei ole käesoleva otsusega hõlmatud, ent millel on otsene seos assotsiatsiooni toimimisega, ning valdkondades, mis on käesoleva otsusega hõlmatud, aga mille jaoks otsuses ei ole konkreetset menetlust kehtestatud.

*V PEATÜKK***INSTITUTSIOONILISED SÄTTED***I JAGU***EÜ-Türgi tolliliidu ühiskomitee***Artikkel 52*

1. Assotsiatsioonilepingu artikli 24 kohaselt luuakse käesolevaga EÜ-Türgi tolliliidu ühiskomitee. Ühiskomitee ülesanne on vahetada arvamusi ja teavet, sõnastada soovitusi assotsiatsiooninõukogule ja esitada arvamusi eesmärgiga tagada tolliliidu nõuetekohane toimimine.

2. Lepinguosalised konsulteerivad ühiskomitees kõigis käesoleva otsuse rakendamist puudutavates küsimustes, mis tekitavad neile raskusi.

3. Tolliliidu ühiskomitee võtab vastu kodukorra.

Artikkel 53

1. Tolliliidu ühiskomiteesse kuuluvad lepinguosaliste esindajad.

2. Tolliliidu ühiskomitee eesistuja on vaheldumisi iga kuue kuu järel ühenduse, s.o Euroopa Komisjoni esindaja ja Türgi esindaja.

3. Tolliliidu ühiskomitee tuleb oma ülesannete täitmiseks kokku vähemalt üks kord kuus. Kodukorra kohaselt tuleb komitee kokku kas esimehe algatusel või ühe lepinguosalise taotlusel.

4. Tolliliidu ühiskomitee võib otsustada asutada allkomitee või töörühma, kes aitab tal ülesandeid täita. Tolliliidu ühiskomitee kehtestab kodukorras niisuguste allkomiteede või töörühmade koosseisu ja töökorra. Tolliliidu ühiskomitee määrab igal üksikjuhul kindlaks allkomiteede ja töörühmade ülesanded.

*II JAGU***Konsultatsioonid ja otsustamine***Artikkel 54*

1. Tolliliidu tööga vahetult seotud valdkondades ja ilma et see mõjutaks muid kohustusi, mis tulenevad I–IV peatükist, ühtlustatakse Türgi õigusaktid nii palju kui võimalik ühenduse õigusaktidega.

2. Tolliliidu tööga vahetult seotud valdkonnad on tööstustoodete puhul kaubanduslikku mõõdet omav kaubanduspoliitika ja kaubanduskokkulepped kolmandate riikidega, samuti tööstustoodetega kauplemise tehniliste tõkete kaotamist käsitlevad õigusaktid, konkurents ning tööstus- ja intellektuaalomandiõigus ning tollialased õigusaktid.

Assotsiatsiooninõukogu võib otsustada laiendada nende valdkondade loetelu, mida tuleb assotsieerimisega seotud edusammude raames ühtlustada.

3. Artiklites 55–60 sätestatud menetluseeskirju kohaldatakse käesoleva artikli tähenduses.

Artikkel 55

1. Kui Euroopa Komisjon koostab uue õigusakti ettepaneku valdkonnas, mis on tolliliidu tegevusega otseselt seotud, ja Euroopa Komisjon konsulteerib ühenduse liikmesriikide ekspertidega, konsulteerib ta mitteametlikult ka Türgi ekspertidega.

2. Kui Euroopa Komisjon edastab oma ettepaneku Euroopa Liidu Nõukogule, saadab ta selle koopia ka Türgile.

3. Euroopa Liidu Nõukogu otsuse vastuvõtmisele eelneval etapil konsulteerivad lepinguosalised, üksteisega veel kord tolliliidu ühiskomitees, kui üks lepinguosaline seda taotleb.

4. Lepinguosalised teevad teavitus- ja konsulteerimisetapis koostööd heas usus, eesmärgiga lihtsustada protsessi lõpus tolliliidu nõuetekohaseks toimimiseks kõige asjakohase otsuse vastuvõtmist.

Artikkel 56

1. Kui ühendus võtab vastu õigusakte tolliliidu tegevusega otseselt seotud valdkondades, nagu artikli 54 lõikes 2 määratletud, teavitab ta tolliliidu ühiskomitees viivitamata sellest Türgit, et Türgi saaks vastu võtta asjakohased õigusaktid, mis tagavad tolliliidu nõuetekohase toimimise.

2. Juhul kui Türgil ilmneb probleem seoses vastava õigusakti vastuvõtmisega, teeb tolliliidu ühiskomitee kõik võimaliku, et leida vastastikku sobiv lahendus, millega tagatakse tolliliidu nõuetekohane toimimine.

Artikkel 57

1. Ilma et see mõjutaks I–IV peatükist tulenevaid kohustusi, ei avalda artiklis 54 määratletud ühtlustamise põhimõtte mõju Türgi õigusele muuta õigusakte valdkondades, mis on otseselt seotud tolliliidu toimimisega, juhul kui tolliliidu ühiskomitee on otsustanud, et muudetud õigusaktid ei kahjusta tolliliidu nõuetekohast toimimist või et käesoleva artikli lõigetes 2 kuni 4 nimetatud menetlused on täidetud.

2. Kui Türgi kaalub uute õigusaktide vastuvõtmist valdkondades, mis on otseselt seotud tolliliidu toimimisega, taotleb ta mitteametlikult Euroopa Komisjoni arvamust kavandatavate õigusaktide kohta, et Türgi seadusandja võib teha otsuse, olles täielikult teadlik selle tagajärgedest tolliliidu toimimisele.

Lepinguosalised teevad koostööd heas usus, eesmärgiga lihtsustada protsessi lõpus tolliliidu nõuetekohaseks toimimiseks kõige asjakohase otsuse vastuvõtmist.

3. Kui kavandatav õigusakt on jõudnud koostamise lõpp-etappi, peetakse tolliliidu ühiskomitees konsultatsoone.

4. Kui Türgi võtab vastu õigusakte valdkondades, mis on otseselt seotud tolliliidu toimimisega, teavitab ta sellest viivitamata ühendust tolliliidu ühiskomitee kaudu.

Kui niisuguse õigusakti vastuvõtmine Türgi poolt häirib tolliliidu nõuetekohast toimimist, püüab tolliliidu ühiskomitee leida vastastikku sobiva lahenduse.

Artikkel 58

1. Kui artikli 56 lõikega 2 või artikli 57 lõikega 4 ette nähtud menetluse alusel läbi viidud konsultatsioonide käigus ei leia tolliliidu ühiskomitee vastastikku sobivat lahendust ja kui üks lepinguosaline arvab, et lahknevused kõnealustes õigusaktides võivad mõjutada kaupade vaba liikumist, häirida kaubandust või tekitada majanduslikke probleeme tema territooriumil, võib ta pöörduda tolliliidu ühiskomitee poole, kes vajaduse korral soovib asjakohaseid viise võimaliku kahju vältimiseks.

Sama menetlust järgitakse, siis, kui erinevused tolliliidu toimimisega vahetult seotud valdkonna õigusakti rakendamisel kahjustavad või ähvardavad kahjustada kaupade vaba liikumist, tekitada kaubandusmoonutusi või majandusprobleeme.

2. Kui tolliliidu toimimisega vahetult seotud ühenduse ja Türgi õigusaktide vahelised lahknevused või nende rakendamiserinevused kahjustavad või ähvardavad kahjustada kaupade vaba liikumist või põhjustavad kaubandusmoonutusi ning mõjutatud lepinguosaline leiab, et viivitamatu tegutsemine on vajalik, võib ta ise võtta vajalikke kaitsemeetmeid ja teavitada sellest tolliliidu ühiskomiteed. Viimane võib otsustada, kas kõnealuseid meetmeid tuleb muuta või tuleb need tühistada. Eelistada tuleks meetmeid, mis tolliliidu toimimist kõige vähem häirivad.

Artikkel 59

Valdkondades, mis on otseselt seotud tolliliidu nõuetekohase toimimisega, tagab Euroopa Komisjon, et Türgi eksperte kaasatakse nii palju kui võimalik selliste meetmete eelnõude koostamisse, mis seejärel esitatakse komiteedele, kes abistavad Euroopa Komisjoni täidesaatva võimu teostamisel. Seoses sellega konsulteerib Euroopa Komisjon ettepanekute ettevalmistamisel Türgi ekspertidega samamoodi, nagu ta konsulteerib ekspertidega ühenduse liikmesriikidest. Kui Euroopa Liidu Nõukogule esitatud küsimus on vastavuses menetlusega, mida kohaldatakse kõnealuse komitee liigi suhtes, edastab Euroopa Komisjon Türgi ekspertide seisukohad Euroopa Liidu Nõukogule.

Artikkel 60

Türgi eksperte kaasatakse paljude tehniliste komiteede töösse, kes abistavad Euroopa Komisjoni täidesaatva võimu teostamisel valdkondades, mis on otseselt seotud tolliliidu toimimisega, kui see on vajalik tolliliidu nõuetekohase toimimise tagamiseks. Niisuguse osalemise korra otsustab assotsiatsiooninõukogu enne käesoleva otsuse jõustumist. Komiteede loetelu on esitatud 9. lisas. Kui lepinguosalisel leivad, et niisugust osalemist tuleks laiendada muudele komiteedele, võib tolliliidu ühiskomitee adresseerida vajalikud soovitused otsuse tegemiseks assotsiatsiooninõukogule.

III JAGU

Vaidluste lahendamine

Artikkel 61

Ilma et see piiraks Ankara lepingu artikli 25 lõigete 1–3 kohaldamist, võivad lepinguosalisel juhul kui assotsiatsiooninõukogu ei suuda lahendada vaidlust seoses artikli 58 lõike 2 kohaselt võetud kaitsemeetmete, artikli 63 kohaselt võetud kaitsemeetmete või artikli 64 kohaselt võetud tasakaalustavate meetmete ulatuse või kestusega, esitada kuue kuu jooksul alates kuupäevast, mil kõnealune menetlus algatati, vaidluse lahendamiseks vahekohtule artiklis 62 sätestatud meenetluste kohaselt. Vahekohtu otsus on mõlemale vaidlusosalisele siduv.

Artikkel 62

1. Kui vaidlus on esitatud vahekohtule, määratakse kolm vahekohtunikku.
2. Mõlemad vaidlusosalised nimetavad 30 päeva jooksul ühe vahekohtuniku.
3. Kaks sel viisil määratud vahekohtunikku nimetavad ühisel kokkuleppel vahekohtu esimehe, kes ei ole kummagi lepinguosalisel kodanik. Kui nad ei suuda kahe kuu jooksul alates määramisest kokkuleppele jõuda, valivad nad vahekohtu esimehe assotsiatsiooninõukogu esitatud seitsmest kandidaadist koosnevast nimekirjast. Assotsiatsiooninõukogu koostab ja vaatab kõnealuse nimekirja üle vastavalt kodukorrale.
4. Vahekohtu asukohaks saab Brüssel. Kui lepinguosalisel ei otsusta teisiti, võtab vahekohtu vastu oma kodukorra. Vahekohtu teeb otsused lihthäälteenamusega.

IV JAGU

Kaitsemeetmed

Artikkel 63

Lepinguosalised kinnitavad, et lisaprotokolli artiklis 60 sätestatud kaitsemeetmete mehhanism ja kord jäävad kehtima.

Artikkel 64

1. Kui ühe lepinguosalisel võetud kaitsemeetme tekitab tasakaalustamatuse käesolevast otsusest tulenevate õiguste ja kohustuste vahel, võib teine lepinguosaline võtta esimese lepinguosalisel suhtes tasakaalustavaid meetmeid. Eelistatakse meetmeid, mis tolliliidu toimimist kõige vähem häirivad.
2. Kohaldatakse artiklis 63 ette nähtud menetlusi.

PEATÜKK VI

ÜLD- JA LÕPPSÄTTED

Jõustumine

Artikkel 65

1. Käesolev otsus jõustub 31. detsembril 1995. aastal.
2. Assotsiatsiooninõukomitee vaatab 1995. aasta jooksul käesoleva otsuse rakendamise edusammud korrapäraselt üle ja annab sellest aru assotsiatsiooninõukogule.
3. Enne 1995. aasta oktoobri lõppu kaaluvad lepinguosalisel assotsiatsiooninõukogus, kas käesoleva otsuse sätted tolliliidu nõuetekohaseks toimimiseks on täidetud.
4. Juhul kui assotsiatsiooninõukomitee aruande (aruannete) alusel, ühelt poolt Türgi või teiselt poolt ühendus ja tema liikmesriigid on seisukohal, et lõikes 3 nimetatud sätted ei ole täidetud, võib kõnealune lepinguosaline assotsiatsiooninõukogule teatada oma otsusest taotleda lõikes 1 nimetatud kuupäeva edasilükkamist. Niisugusel juhul lükatakse kõnealune kuupäev edasi 1. juulini 1996.
5. Kõnealusel juhul kohaldatakse *mutatis mutandis* lõikeid 2–4.
6. Assotsiatsiooninõukogu võib teha muid asjakohaseid otsuseid.

Tõlgendamine

Artikkel 66

Käesoleva otsuse sätteid, niivõrd kui nende sisu langeb kokku Euroopa Ühenduse asutamislepingu vastavate sätetega, tõlgendatakse nende rakendamisel ja kohaldamisel tolliliiduga hõlmatud toodete suhtes kooskõlas Euroopa Ühenduste Kohtu asjakohaste otsustega.

Brüssel, 22. detsember 1995

EÜ-Türgi assotsiatsiooninõukogu
nimel

L. ATIENZA SERNA

Avaldused

Türgi avaldus artikli 3 lõike 4 kohta

Türgi kohustub tagama, et tollimaksud või samaväärsed toimega maksud, mis on kogutud artikli 3 lõike 4 teise lõigu kohaselt, ei ole sihtotstarbelised, vaid need laekuvad riigieelarvesse samal viisil nagu muud tollitulud.

Ühenduse avaldus artikli 3 lõike 3 kohta:

„Ühendus tuleb meelde Kreeka Vabariigi Euroopa ühendustega ühinemise aktile lisatud ühisavalduse kohaselt Athose mäele antud eristaatust.”

Türgi avaldus artikli 5 kohta:

„Ilma et see mõjutaks käesoleva otsuse artikli 5 kohaldamist, kavatseb Türgi teatava ajavahemiku jooksul pärast käesoleva otsuse jõustumist säilitada oma impordikorra dekreedid (Türgi Riigi Teataja nr 22158bis, 31.12.1994) (kasutatud mootorsõidukite kohta), millega kehtestatakse niisuguste toodete impordimise suhtes eelneva loa taotlemise kohustus.”

Ühenduse avaldus artikli 6 kohta (tekstiili- ja rõivatooded):

1. Tekstiili- ja rõivatoodetega kauplemise kokkulepped kaotavad kehtivuse niipea, kui on otsustatud, et Türgi on tulemuslikult võtnud meetmed, mille võtmist nõutakse käesoleva otsuse kohaselt seoses intellektuaal-, tööstus- ja kaubandusomandiga (8. lisa artiklid 2, 3, 4 ja 5), konkurentsiga, sealhulgas riigiabi meetmetega (IV peatüki II jao artikli 39 lõige 1 ja lõike 2 punktid a, b ja c), ning et Türgi on vastavalt mitmepoolsetele praegu kehtivatele eeskirjadele võtnud meetmed, mis on vajalikud tema kaubanduspoliitika kohandamiseks ühenduse kaubanduspoliitikaga tekstiilisektoris, eelkõige kauplemise korra ja lepingud, millele on viidatud III jao artikli 12 lõikes 2.
2. Kui praegust kauplemiskorda tekstiili- ja rõivatoodete suhtes ei laiendata, kohaldab ühendus lisaprotokollis artiklis 60 ette nähtud kaitsemeetmeid ka siis, kui Türgi ei täida lõikes 1 nimetatud tingimusi.
3. Ühendus nõuab seoses turulepääsuga kõnealuses sektoris tulemuslikke kahepoolseid suhteid.”

Türgi avaldus artikli 6 kohta (tekstiili- ja rõivatooded):

1. Kui vaatamata Türgi-poolsele meetmete võtmisele, millele on viidatud ühenduse avalduse esimeses punktis kauplemise kokkulepete kehtivuse kaotamise kohta tekstiili- ja rõivatoodete vallas, ei ole kõnealused kokkulepped kehtivust kaotanud, võtab Türgi asjakohaseid tasakaalustavaid meetmeid.
2. Viidates ühenduse avalduse lõikele 1 artikli 6 kohta (tekstiili- ja rõivatooded), leiab Türgi, et Türgi poolt kolmandate riikidega lepingute või kokkulepete sõlmimisega tekstiilisektoris seonduvad meetmed tähendavad, et Türgi on astunud nende sõlmimiseks artikli 12 lõikes 2 osutatud vajalikud sammud ning et samal ajal kohaldatakse endiselt artikli 12 lõikes 3 osutatud meetmeid.
3. Türgi nõuab kõnealuses sektoris täielikku turulepääsu.”

Türgi avaldus artikli 6 kohta:

„Türgi hinnangul on vajalik olla kaasatud tekstiilikomitee töösse.”

Türgi avaldus artikli 8 kohta:

„Türgi hinnangul on vajalik olla kaasatud standardite ja tehniliste eeskirjade komitee töösse, et tagada ühtlustamise eesmärgiga vastavuses olev koostöö tase.”

Türgi avaldus artikli 8 kohta:

„Türgi soovib rõhutada õigusaktide, menetluste ja infrastruktuuride tervikliku, kiire ja võimalikult vähe koormava hindamise tähtsust seoses Türgi-poolse nõuete täitmise, mis on ette nähtud õigusaktides, mis kuuluvad loetellu, millele on viidatud artikli 8 lõikes 2.

Lisaks sellele rõhutab Türgi ühenduse vajadust jätkata tehniliste kohanduste tegemist, mis on vajalikud selleks, et Türgi saaks täita eespool osutatud nõudeid.”

Ühisavaldus artikli 11 kohta:

„Lepinguosalised lepivad kokku alustada ekspertide tasandil viivitamata läbirääkimisi ühenduse *acquis* ülevõtmise üle Türgi poolt seoses kaubanduse tehniliste tõkete kaotamisega.”

Türgi avaldus artikli 16 kohta:

„Türgi võib taotleda konsultatsioone assotsiatsiooninõukogus seoses kohustustega, mis võivad tuleneda Majanduskoostöö Organisatsiooni liikmestaatusest.”

Türgi avaldus artikli 16 kohta:

„Seoses artikliga 16 teatab Türgi, et esmatahtsaks peetakse sooduslepinguid järgmiste riikidega: Bulgaaria, Ungari, Poola, Rumeenia, Slovakkia, Tšehhi Vabariik, Iisrael, Eesti, Läti, Leedu, Maroko, Tuneesia, Egiptus.”

Ühenduse avaldus 8. lisa kohta:

„Selles lisas nimetatud sätete tulemuslikuks kohaldamiseks ja rakendamiseks on ühendus valmis tagama Türgile vajaliku tehnilise abi nii enne kui ka pärast tolliliidu jõustumist.”

Türgi avaldus 8. lisa artikli 1 kohta:

„Käesolev kohustus ei mõjuta Türgi arengumaa staatust Maailma Kaubandusorganisatsioonis.”

Ühenduse avaldus artikli 44 kohta:

„Artikli 44 lõikega 2 seoses teatab ühendus, et Euroopa Komisjon esitab Türgile enne oma dumpinguvastaste ja kaitsemeetmetega seotud ülesannete täitmisel menetluste alustamist teavet, ilma et see mõjutaks Euroopa Liidu Nõukogu seisukohta. Sel eesmärgil sätestatakse ühiselt asjakohased üksikasjalikud eeskirjad artikli 49 kohaldamiseks enne käesoleva otsuse jõustumist. Lisaks eelistab ühendus rikkumise tuvastamisel vajaduse korral iga juhtumi puhul eraldi selgelt pigem hinnakohustusi kui tollimakse, et lõpetada dumpinguvastased menetlused.”

Türgi avaldus artikli 48 kohta:

„Türgi teatab, et kavatseb alustada läbirääkimisi eesmärgiga ühineda GATTi riigihankeid käsitleva kokkuleppega.”

Türgi avaldus artikli 60 kohta:

„Kui Türgi ühtlustab oma õigusaktid ühenduse õigusaktidega, palub ta 1995. aasta jooksul assotsiatsiooninõukogul otsustada laiendada oma kaasatust teistesse komiteedesse.”

Ühisavaldus artikli 65 kohta:

1. Ühenduse ja liikmesriikide mis tahes ühisotsus palvega tolliliidu jõustumine edasi lükata käesoleva otsuse artikli 65 lõike 4 kohaselt tehakse Euroopa Komisjoni ettepaneku alusel ja kasutades sama otsustusmenetlust nagu käesoleva otsuse vastuvõtmisel.
2. Lisaks ei mõjuta käesoleva otsuse jõustumise edasilükkamine lepingulisi kohustusi, mis lepinguosalised endale lisaprotokolliga tingimustega on võtnud.”

LISAD

1. lisa Artiklis 17 viidatud kaupade loetelu
 2. lisa viidatud artikli 19 lõike 2 punktis a
 3. lisa viidatud artikli 19 lõike 2 punktis b
 4. lisa viidatud artikli 19 lõike 2 punktis c
 5. lisa viidatud artikli 19 lõikes 3
 6. lisa Tabel 1 ja tabel 2, millele on viidatud artiklis 21
 7. lisa haldusasutuste vastastikune abi tolliasjades
 8. lisa intellektuaal-, tööstus- ja kaubandusomandi kaitse
 9. lisa Artiklis 60 viidatud komiteede loetelu
 10. lisa Artiklis 16 viidatud autonoomsed režiimid ja sooduslepingud
-

1. LISA

CN-kood	Kirjeldus
(1)	(2)
ex 0403	Petipiim, kalgendatud piim ja koor, jogurt, kefiir ja muu fermenteeritud või hapendatud piim ja koor (kontsentreeritud või kontsentreerimata, suhkru- või muu magusainelisandi, lõhna- ja maitseaine-, puuvilja-, pähkli- või kakaolisandiga või ilma)
0403 10 51	– Jogurt, lõhna- ja maitselisandiga või puuvilja- või kakaolisandiga
– 0403 10 99	
0403 90 71	– Muud, lõhna- ja maitselisandiga või puuvilja- või kakaolisandiga
– 0403 90 99	
0710 40 00	Külmutatud suhkrumais (toores või eelnevalt aurutatud või keedetud)
0711 90 30	Ajutiseks säilitamiseks konserveeritud suhkrumais (näiteks gaasilise vääveldioksiidiga, soolvees, väävlis-hapupus vees või muus konserveerivas lahuses), kuid kohe tarbimiseks kõlbmatu
ex 1517	Margariin; söödavad segud või valmistised loomsetest või taimsetest rasvadest või õlidest või selle grupi erinevate rasvade või õlide fraktsioonidest, v.a rubriigi 1516 toidurasvadest või -õlidest ning nende fraktsioonidest
1517 10 10	– Margariin, v.a vedel margariin piimarasvade sisaldusega üle 10 %, kuid mitte üle 15 % massist
1517 90 10	– Muud, piimarasvade sisaldusega üle 10 %, kuid mitte üle 15 % massist
1702 50 00	Keemiliselt puhas fruktoos
ex 1704	Suhkrukondiitritooted (sh valge šokolaad), mis ei sisalda kakaod; välja arvatud CN-koodi 1704 90 10 alla kuuluv lagritsaekstrakt sahharoosisisaldusega üle 10 % massist, kuid muude lisaineteta
1806	Šokolaad jm kakaod sisaldavad toiduvalmistised
1901	Linnaseekstrakt; jäme- ja peenjahust, tangudest, tärklisest või linnaseekstraktist valmistatud mujal nime-tamata toiduained, mis ei sisalda kakaod või sisaldavad seda alla 40 % massist arvestatuna täiesti rasvavabalt; mujal nimetamata toiduained rubriikidesse 0401–0404 kuuluvatest kaupadest, mis ei sisalda kakaod või sisaldavad kakaod alla 5 % massist arvestatuna täiesti rasvavabalt
ex 1902	Pastatooted, v.a täidiseta pastatooted, mis kuuluvad CN-koodide 1902 20 10 ja 1902 20 30 alla; kuskuss, valmistoiduna või mitte
1903	Tapiokk ja selle tärklisest valmistatud asendajad helvestena, teradena, kruupidena, sõelmetena vms kujul
1904	Teraviljade või teraviljasaaduste paisutamise või röstimise teel saadud toidukaubad (näiteks maisihelbed); eelnevalt kuumtöödeldud või muul viisil toiduks valmistatud mujal nimetamata teravili (v.a mais) teradena, helvestena või muul kujul (v.a lihtjahu, püülijahu ja tangud)
1905	Leiva- ja saiatooted, valikpagaritooted, koogid, küpsised jms pagaritooted, kakaoga või kakaota; armu-laualeib, tühjad kapslid farmaatsiatööstusele, oblaadid, riispaber jms
2001 90 30	Suhkrumais (<i>Zea mays</i> var. <i>saccharata</i>), äädika või äädikhappega toiduks valmistatud või konserveeritud,
2001 90 40	Jamss, bataat jms toiduks kasutatavad taimeosad, mis sisaldavad vähemalt 5 % massist tärklisest, äädika või äädikhappega toiduks valmistatud või konserveeritud
2004 10 91	Kartul jahu või helvestena, toiduks valmistatud või konserveeritud ilma äädika või äädikhappeta, külmutatud
2004 90 10	Suhkrumais (<i>Zea mays</i> var. <i>Saccharata</i>), toiduks valmistatud või konserveeritud äädika või äädikhappeta, külmutatud

(1)	(2)
2005 20 10	Kartul jahu või helvestena, toiduks valmistatud või konserveeritud äädika või äädikhappeta, külmutamata
2005 80 00	Suhkrumais (<i>Zea mays</i> var. <i>saccharata</i>), toiduks valmistatud või konserveeritud äädika ja äädikhappeta, külmutamata
2008 92 45	Müsli tüüpi tooted röstimata teraviljahelvestest
2008 99 85	Mais, v.a suhkrumais (<i>Zea mays</i> var. <i>saccharata</i>), muul viisil toiduks valmistatud või konserveeritud, alkoholi- või suhkrulisandita
2008 99 91	Jamss, bataat jms toiduks kasutatavad taimeosad, mis sisaldavad tärklis vähemalt 5 % massist, muul viisil toiduks valmistatud või konserveeritud, alkoholi- või suhkrulisandita
2101 10 99	Tooted, mis põhinevad kohviekstraktidel, essentsidel ja kontsentraatidel või kohvil, v.a CN-koodi 2101 10 91 alla kuuluvad tooted
2101 20 90	Tee- ja mateekstraktid, -essentsid ja -kontsentraadid või matel või nende ekstraktid, essentsidel ja kontsentraatidel põhinevad tooted, v.a CN-koodi 2101 20 10 alla kuuluvad tooted
2101 30 19	Röstitud kohviasendajad, v.a röstitud sigur
2101 30 99	Röstitud kohviasendajate (v.a röstitud siguri) ekstraktid, essentsid ja kontsentraadid
2102 10 31	Pärm
2102 10 39	
2105	Jäätis jm toidujää, kakaoga või kakaota
ex 2106	Mujal nimetamata toiduvalmistised, v. a CN-koodide 2106 10 10 ja 2106 90 91 alla kuuluvad tooted ja maitseainetega või värvilisandiga suhkrusiirupid,
2202 90 91	Muud mittealkohoolsed karastusjoogid, v.a rubriigi 2009 puu- ja juurviljamahlad, mis sisaldavad rubriikidesse 0401–0404 kuuluvaid tooteid või rubriikidesse 0401–0404 kuuluvatest toodetest saadud rasvu
2202 90 95	
2202 90 99	
2905 43 00	Mannitool
2905 44	D-glütsitool (sorbitool)
ex 3501	Kaseiin, kaseinaadid jm kaseiini derivaadid
ex 3505 10	Dekstriinid jm modifitseeritud tärklised, v.a CN-koodi 3505 10 50 alla kuuluvad esterdatud ja eeterdatud tärklised
3505 20	Tärklistel, dekstriinidel vm modifitseeritud tärklistel põhinevad liimid
3809 10	Viimistlusained, värvikandjad ja värvikinnistid, mida kasutatakse värvimise või värvi kinnitumise kiirendamiseks, ning muud tekstiili-, paberi-, naha jms tööstuses kasutatavad mujal nimetamata tooted ja valmistised (nt apretid ja peitsid)
3823 60	Sorbitool, v.a alamrubriiki 2905 44 kuuluv sorbitool

2. LISA

Põhiliste toodete loetelu

pehme nisu, mis kuulub CN-koodi 1001 90 99 alla
kõva nisu, mis kuulub CN-koodi 1001 10 alla
rukis, mis kuulub CN-koodi 1002 00 00 alla
oder, mis kuulub CN-koodi 1003 00 90 alla
mais, mis kuulub CN-koodi 1005 90 00 alla
kooritud riis, mis kuulub CN-koodi 1006 20 alla
valge suhkur, mis kuulub CN-koodi 1701 99 10 alla
isoglükoos, mis kuulub CN-koodi ex 1702 40 10 alla
melass, mis kuulub CN-koodi 1703 alla
lössipulber (PG2), mis kuulub CN-koodi ex 0402 10 19 alla
täispiimapulber (PG3), mis kuulub CN-koodi ex 0402 21 19 alla
või (PG6), mis kuulub CN-koodi ex 0405 00 alla

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
10	-- piimarasvade sisaldusega üle 10 %, kuid mitte üle 15 % massist											15
1517 90	- muud:											
10	-- piimarasvade sisaldusega üle 10 %, kuid mitte üle 15 % massist											15
1702 50	keemiliselt puhas fruktoos							(^b)				
1704	Suhkrukondiitritooteid (sh valge šokolaad), mis ei sisalda kakaod:											
1704 10	- närimiskumm, suhkruga kaetud või katmata: -- sahharoosisisaldusega (sh sahharoosina väljendatud invertsuhkur) alla 60 % massist:											
11	--- kumm lehtedena					30		58				
19	--- muud					30		58				
	-- sahharoosisisaldusega (sh sahharoosina väljendatud invertsuhkur) alla 60 % massist:											
91	--- kumm lehtedena					16		70				
99	--- muud					16		70				
1704 90	- muud:											
30	-- valge šokolaad							45			20	
1704 90 31								70				
1704 90 71								47				
1704 90 72								47				
1704 90 73	lokoum					17		85				

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
1704 90 73							10	85				5
1704 90 81								97				
	- muud											
51 kuni 99		Vt 4. lisa										
1806	Šokolaad jm kakaod sisaldavad toiduvalmistised:											
1806 10	- kakaopulber, suhkruga või muu magusainelisandiga:											
10	-- ei sisalda sahharoosi või sisaldab sahharoosi (k.a sahharoosina väljendatud invertsuhkur) või sahharoosina väljendatud isoglükooosi alla 5 % massist							60 (*)				
30	-- mis sisaldab sahharoosi (k.a sahharoosina väljendatud invert-suhkur) või sahharoosina väljendatud isoglükooosi vähemalt 65 %, kuid alla 80 % massist							75				
90	-- mis sisaldab sahharoosi (k.a sahharoosina väljendatud invert-suhkur) või sahharoosina väljendatud isoglükooosi vähemalt 80 % massist							100				
1806 20	- Muud tooted plokkide, tahvlite või batoonidena massiga üle 2 kg või vedelal kujul, pastana, pulbrina, graanulitena või muul kujul, mahutis või kontaktpakendis massiga üle 2 kg:	Vt 4. lisa										
	-- muud, plokkide, tahvlite või batoonidena:											
1806 31	--- täidisega	Vt 4. lisa										
ex 1806 31								44		10		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
1806 32	--- täidiseta:											
10	---- teravilja-, puuvilja-, marja- või pähklilisandiga	Vt 4. lisa										
ex 1806 32 10							10	45				
90	--- muud											
	---- piimarasvasisaldusega vähemalt 3 %, kuid alla 6 % massist							50			20	
	---- muud	Vt 4. lisa										
1806 90	- muud											
1806 90 40								50		11		
11 kuni 90		Vt 4. lisa										
1901	Linnaseekstrakt; jäme- ja peenjahust, tangudest, tärklisest või linnaseekstraktist valmistatud mujal nimetamata toiduained, mis ei sisalda kakaod või sisaldavad seda alla 50 % massist arvestatuna täiesti rasvavabalt; mujal nimetamata toiduained rubriikidesse 0401–0404 kuuluvatest kaupadest, mis ei sisalda kakaod või sisaldavad kakaod alla 10 % massist arvestatuna täiesti rasvavabalt:											
1901 10	- jaemüügiks pakendatud väikelaste toidud	Vt 4. lisa										
1901 20	- segud ja taigad rubriigis 1905 nimetatud pagaritoodete valmistamiseks	Vt 4. lisa										
1901 90	- muud:											
	-- linnaseekstrakt:											
11	--- kuivainesisaldusega vähemalt 90 % massist				195							
19	--- muud				159							

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
10	-- matsa	168										
20	-- armulaualeib, tühjad kapslid farmaatsiatööstuse jaoks, oblaadid, riispaber jms					644						
30 kuni 90	-- muud	Vt 4. lisa										
2001	Köögiviljad, puuviljad, marjad, pähklid jm taimede söödavad osad, äädika või äädikhappega toiduks valmistatud või konserveeritud:											
2001 90	- muud:											
30	-- suhkrumais (<i>Zea mays var. saccharata</i>)					100 ^(a)						
40	-- jamss, bataat jms toiduks kasutatavad taimeosad, mis sisaldavad vähemalt 5 % massist tärklist					40 ^(a)						
2004	Muud köögiviljad, toiduks valmistatud või konserveeritud ilma äädika või äädikhappeta; külmutatud:											
2004 10	- kartul:											
91	-- jahu või helvestena	Vt 4. lisa										
2004 90	- muud köögiviljad ja köögiviljasegud:											
10	-- suhkrumais (<i>Zea mays var. saccharata</i>)					100 ^(a)						
2005	Muud köögiviljad, toiduks valmistatud või konserveeritud ilma äädikata või äädikhappeta, külmutamata:											
2005 20	- kartul:											
10	-- jahu või helvestena	Vt 4. lisa										
2005 80	-- suhkrumais (<i>Zea mays var. saccharata</i>)					100 ^(a)						

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
10	-- dekstriinid:					189						
	-- muud modifitseeritud tärklised:											
90	--- muud					189						
3505 20	- liimid:											
10	-- mis sisaldavad alla 25 % massist tärklisi, dekstriine või muid modifitseeritud tärklisi					48						
30	-- mis sisaldavad massist vähemalt 25 %, kuid alla 55 % tärklisi, dekstriine või muid modifitseeritud tärklisi					95						
50	-- mis sisaldavad massist vähemalt 55 %, kuid alla 80 % tärklisi, dekstriine või muid modifitseeritud tärklisi					151						
90	-- mis sisaldavad massist vähemalt 80 % tärklisi, dekstriine või muid modifitseeritud tärklisi					189						
3809	Viimistlusained, värvikandjad ja värvikinnistid, mida kasutatakse värvimise või värvi kinnitumise kiirendamiseks, ning muud tekstiili-, paberi-, naha- jms tööstuses kasutatavad mujal nimetatud tooted ja valmistised (nt apretid ja peitsid):											
3809 10	- tärklisainete baasil:											
10	-- tärklisainete sisaldusega alla 55 % massist					95						
30	-- tärklisainete sisaldusega vähemalt 55 %, kuid alla 70 % massist					132						
50	-- tärklisainete sisaldusega vähemalt 70 %, kuid alla 83 % massist					161						

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)
90	-- tärklisainete sisaldusega 83 % massist ja rohkem					189						
3824	Valuvormi- ja kärnisegutugevid; mujal nimetamata keemiatooted ja keemiatööstuse ja sellega seotud tööstusharude valmistised (k.a need, mis kujutavad endast looduslike saaduste segusid):											
3824 60	- sorbitool, v.a alamrubriiki 2905 44 kuuluv: -- vesilahusena:											
11	--- mis sisaldab D-mannitooli kuni 2 % D-glütsitooli massist					172						
19	--- muud -- muud:							90				
91	--- mis sisaldab D-mannitooli kuni 2 % D-glütsitooli massist					245						
99	--- muud							128				

^(a) 100 kilogrammi kuivatatud bataadi jne või maisi kohta.

^(b) Vt määruse (EÜ) nr 1294/94 artikkel 4.

^(c) Põllumajanduskomponenti ei koguta toodete impordil, mis ei sisalda või sisaldavad sahharoosi (sealhulgas sahharoosina väljendatud invertisuhkrut) ja/või sahharoosina väljendatud isoglükooosi alla 5 % massist.

4. LISA

Piimaras- vasisaldus	Piimaval- gusisaldus	Tärklis/glükoos (% massist) (*)																			
		≥ 0 < 5					≥ 5 < 25					≥ 25 < 50					≥ 50 < 75				≥ 75
		Sahharoos/invertsuhrkur/isoglükoos (% massist) (**)																			
(% massist) (***)	≥ 0 < 5	≥ 5 < 30	≥ 30 < 50	≥ 50 < 70	≥ 70	≥ 0 < 5	≥ 5 < 30	≥ 30 < 50	≥ 50 < 70	≥ 70	≥ 0 < 5	≥ 5 < 30	≥ 30 < 50	≥ 50	≥ 0 < 5	≥ 5 < 30	≥ 30	≥ 0 < 5	≥ 5		
≥ 0 < 1,5	≥ 0 < 2,5	0,00	8,80	16,51	23,84	34,11	2,28	11,08	18,78	26,12	36,39	4,86	13,67	21,37	28,71	7,66	16,46	24,17	10,45	19,26	
	≥ 2,5 < 6	19,73	28,53	36,23	43,57	53,84	22,00	30,81	38,51	45,85	56,12	24,59	33,39	41,10	48,43	27,39	36,19	43,89	30,18	38,98	
	≥ 6 < 18	59,18	67,98	75,68	83,02	93,29	61,46	70,26	77,96	85,30	95,57	64,04	72,85	80,55	87,88	66,84	75,64	83,34	69,63	78,43	
	≥ 18 < 30	105,68	114,48	122,18	129,52	139,79	107,95	116,76	124,46	131,79	142,06	110,54	119,34	127,05	134,38	113,33	122,14	129,84	116,13	124,93	
	≥ 30 < 60	205,71	214,52	222,22	229,56	293,83	207,99	216,79	224,50	231,83	XXX	210,58	219,38	227,08	XXX	213,37	222,18	XXX	XXX	XXX	
	≥ 60	293,07	301,88	309,58	XXX	XXX	295,35	304,15	311,86	XXX	XXX	297,94	306,74	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	
≥ 1,5 < 3	≥ 2 0 < 2,5	5,17	13,97	21,67	29,01	39,28	7,44	16,25	23,95	31,28	41,55	10,03	18,83	26,54	33,87	12,82	21,63	29,33	15,62	24,42	
	≥ 2,5 < 6	24,89	33,69	41,40	48,73	59,00	27,17	35,97	43,67	51,01	61,28	29,76	38,56	46,26	53,60	32,55	41,35	49,06	35,34	44,15	
	≥ 6 < 18	64,34	73,15	80,85	88,19	98,46	66,62	75,42	83,13	90,46	100,73	69,21	78,01	85,71	93,05	72,00	80,81	88,51	74,80	83,60	
	≥ 18 < 30	110,84	119,64	127,35	134,68	144,95	113,12	121,92	129,62	136,96	147,23	115,70	124,51	132,21	139,55	118,50	127,30	135,01	121,29	130,10	
	≥ 30 < 60	210,88	219,68	227,39	234,72	244,99	213,16	221,96	229,66	237,00	XXX	215,74	224,55	232,25	XXX	218,54	227,34	XXX	XXX	XXX	
	≥ 60	298,24	307,04	314,74	XXX	XXX	300,51	309,32	317,02	XXX	XXX	303,10	311,90	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	
≥ 3 < 6	≥ 0 < 2,5	10,33	19,13	26,84	34,17	44,44	12,61	21,41	29,11	36,45	46,72	15,19	24,00	31,70	39,04	17,99	26,79	34,50	20,78	29,59	
	≥ 2,5 < 12	45,37	54,17	61,88	69,21	79,48	47,65	56,45	64,15	71,49	81,76	50,23	59,04	66,74	74,08	53,03	61,83	69,54	55,82	64,63	
	≥ 12	110,37	119,17	126,88	134,21	144,48	112,65	121,45	129,15	136,49	146,76	115,23	124,04	131,74	139,08	118,03	126,83	XXX	120,82	XXX	
≥ 6 < 9	≥ 0 < 4	17,22	26,02	33,72	41,06	51,33	19,49	28,30	36,00	43,34	53,61	22,08	30,88	38,59	45,92	24,88	33,68	41,38	27,67	36,47	
	≥ 4 < 15	59,63	68,43	76,14	83,47	93,74	61,91	70,71	78,41	85,75	96,02	64,49	73,30	81,00	88,34	67,29	76,09	83,79	70,08	78,89	
	≥ 15	117,26	126,06	133,76	141,10	151,37	119,53	128,34	136,04	143,38	153,65	122,12	130,92	138,63	145,96	124,92	133,72	XXX	127,71	XXX	

Piimarasvasisaldus	Piimavalgusisaldus	Tärklis/glükoos (% massist) (*)																		
		≥ 0 < 5					≥ 5 < 25					≥ 25 < 50				≥ 50 < 75			≥ 75	
		Sahharoos/invertsuhr/isoglükoos (% massist) (**)																		
(% massist) (***)		≥ 0 < 5	≥ 5 < 30	≥ 30 < 50	≥ 50 < 70	≥ 70	≥ 0 < 5	≥ 5 < 30	≥ 30 < 50	≥ 50 < 70	≥ 70	≥ 0 < 5	≥ 5 < 30	≥ 30 < 50	≥ 50	≥ 0 < 5	≥ 5 < 30	≥ 30	≥ 0 < 5	≥ 5
≥ 9 < 12	≥ 0 < 6	24,10	32,91	40,61	47,95	58,22	26,38	35,18	42,89	50,22	60,49	28,97	37,77	45,47	52,81	31,76	40,57	48,27	34,56	43,36
	≥ 6 < 18	73,87	82,68	90,38	97,72	107,99	76,15	84,95	92,66	99,99	110,26	78,74	87,54	95,24	102,58	81,53	90,34	98,04	84,33	93,13
	≥ 18	122,73	131,54	139,24	146,58	156,85	125,01	133,81	141,52	148,85	XXX	127,60	136,40	144,10	XXX	130,39	139,20	XXX	XXX	XXX
≥ 12 < 18	≥ 0 < 6	34,43	43,24	50,94	58,28	68,55	36,71	45,51	53,22	60,55	70,82	39,30	48,10	55,80	63,14	42,09	50,90	58,60	44,89	53,69
	≥ 6 < 18	83,14	91,94	99,64	106,98	117,25	85,41	94,22	101,92	109,26	119,53	88,00	96,80	104,51	111,84	90,80	99,60	107,30	93,59	102,39
	≥ 18	126,02	134,82	142,53	149,86	160,13	128,30	137,10	144,80	152,14	XXX	130,88	139,69	147,39	XXX	133,68	142,48	XXX	XXX	XXX
≥ 18 < 26	≥ 0 < 6	49,93	58,73	66,44	73,77	84,04	52,21	61,01	68,71	76,05	86,32	54,79	63,60	71,30	78,64	57,59	66,39	74,09	60,38	69,19
	≥ 6	120,38	129,18	136,89	144,22	154,49	122,66	131,46	139,16	146,50	156,77	125,24	134,05	141,75	149,09	128,04	136,84	XXX	130,83	XXX
≥ 26 < 40	≥ 0 < 6	77,48	86,28	93,98	101,32	111,59	79,75	88,56	96,26	103,60	XXX	82,34	91,14	98,85	XXX	85,14	93,94	XXX	XXX	XXX
	≥ 6	131,02	139,82	147,52	154,86	XXX	133,30	142,10	149,80	157,14	XXX	135,88	144,69	152,39	XXX	138,68	147,48	XXX	XXX	XXX
≥ 40 < 55		108,47	117,27	124,97	132,31	XXX	110,74	119,55	127,25	134,59	XXX	113,33	122,13	129,84	XXX	116,13	124,93	XXX	XXX	XXX
≥ 55 < 70		139,46	148,26	155,96	XXX	XXX	141,73	150,54	158,24	XXX	XXX	144,32	153,13	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX
≥ 70 < 85		170,45	179,25	186,95	XXX	XXX	172,73	181,53	XXX	XXX	XXX	175,31	184,12	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX
≥ 85		201,44	210,24	XXX	XXX	XXX	203,72	212,52	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX	XXX

(*) Tärklis/glükoos

Tärklisesisaldus kaupades (nagu esitatud), selle lagunemisproduktides, s.o kõikides glükoosi polümeerides ja glükoosis, mida määratakse glükoosina ja väljendatakse tärklisena (kuivaine alusel, 100-protsendine puhtus, glükoosi muundustegur tärkliseks on 0,9).

Kui siiski glükoosi ja fruktoosi segu deklareeritakse (mis tahes vormis) ja/või leitakse kaupadest, siis glükoosi kogus, mis tuleb lisada eespool esitatud arvutusse, on see, mis ületab kaupade fruktoosisisalduse.

(**) Sahharoos/invertsuhr/isoglükoos

Sahharoosisisaldus kaupades (nagu esitatud) koos sahharoosiga, mis tuleneb glükoosi mis tahes segu väljendamisest sahharoosina (nende kahe suhkru koguse aritmeetiline summa, mis korrutatakse 0,95-ga), mida deklareeritakse (mis tahes vormis) ja/või leitakse kaupadest.

(***) Piimavalgud

Kaseiine ja/või kaseinaate, mis sisalduvad toodetes, ei loeta piimavalkudeks, kui tooted ei sisalda muid piimseid koostisosi. Kui toode sisaldab piimavalku alla 1% ja laktoosi alla 1% massist, ei loeta seda piimseks päritoluks. Kui tolliformaalsused on täidetud, peab asjaomane isik vastavasse deklaratsiooni lisama märke „ainus piimakoostisosa: kaseiin/kaseinaat“, kui nii on.

5. LISA

Põhiliste põllumajandustoodete põhisummad (eküü / 100 kg), mida Türgi kohaldas 1996. aastal impordi suhtes kolmandatest riikidest, mis ei kuulunud EÜsse

Põhitooted

pehme nisu	7,44
kõva nisu	6,39
rukis	2,33
oder	2,95
mais	2,91
valge suhkur	36,68
lõssipulber	140,90
täispiimapulber	142,31
melass	15,14
või	172,17
riis	25,41
isoglükoos	23,51

6. LISA

TABEL 1

Kaupade loetelu, mille põllumajanduskomponendi sihttase saavutatakse 1. jaanuaril 1999. aastal

CN-kood	HS-kood	1. jaanuar 1996	1. jaanuar 1997	1. jaanuar 1998	1. jaanuar 1999
		Põllum. komp.	Põllum. komp.	Põllum. komp.	Siht- põllum. komp.
		eküü /100 kg	eküü / 100 kg	eküü / 100 kg	eküü / 100 kg
1704 10 11	1704 10 11	72,74	52,50	37,32	22,14
1704 10 19	1704 10 19	94,30	65,44	43,79	22,14
1704 10 91	1704 10 21	79,81	58,34	42,23	26,13
1704 10 99	1704 10 29	72,99	54,25	40,19	26,13
1704 90 99	1704 90 71	65,51	46,20	31,71	17,23
	1704 90 72	65,51	46,20	31,71	17,23
	1704 90 73 (**)	79,94	60,63	46,14	31,66
	1704 90 73 (***)	88,35	69,04	54,55	40,07
1902 20 91	1902 20 31	50,89	31,58	17,09	2,61
1902 20 99	1902 20 39	48,89	32,30	19,85	7,41
1902 30 10	1902 30 10	40,27	28,43	19,55	10,67
1902 30 90	1902 30 90	39,01	25,09	14,65	4,21
1902 40 90	1902 40 90	30,21	19,81	12,01	4,21
1903 00 00	1903 00 00	18,88	13,20	8,94	4,68
1904 10 10	1904 10 11	55,63	35,85	21,02	6,19
	1904 10 19	55,63	35,85	21,02	6,19
1904 10 90	1904 10 31	62,62	45,55	32,74	19,94
	1904 10 39	62,62	45,55	32,74	19,94
1904 90 10	1904 90 11	59,00	53,08	48,65	44,21
	1904 90 19	53,90	50,02	47,12	44,21
1904 90 90	1904 90 21	22,33	17,84	14,48	11,11
	1904 90 29	22,33	17,84	14,48	11,11

CN-kood	HS-kood	1. jaanuar 1996	1. jaanuar 1997	1. jaanuar 1998	1. jaanuar 1999
		Põllum. komp.	Põllum. komp.	Põllum. komp.	Siht- põllum. komp.
		eküü /100 kg	eküü / 100 kg	eküü / 100 kg	eküü / 100 kg
1905 10 00	1905 10 00	37,91	24,05	13,66	3,26
1905 20 10	1905 20 10	85,45	56,62	34,99	13,37
1905 20 30	1905 20 20	79,82	55,75	37,69	19,64
1905 20 90	1905 20 30	93,89	66,69	46,29	25,89
1905 30 11	1905 30 11 (*)	61,51 (*)	46,28 (*)	34,85 (*)	23,43 (*)
1905 30 19	1905 30 19 (*)	61,51 (*)	46,28 (*)	34,85 (*)	23,43 (*)
1905 30 30	1905 30 21 (*)	61,51 (*)	46,28 (*)	34,85 (*)	23,43 (*)
1905 30 51	1905 30 31 (*)	61,51 (*)	46,28 (*)	34,85 (*)	23,43 (*)
1905 30 59	1905 30 39 (*)	61,51 (*)	46,28 (*)	34,85 (*)	23,43 (*)
1905 30 91	1905 30 41 (*)	61,51 (*)	46,28 (*)	34,85 (*)	23,43 (*)
1905 30 99	1905 30 49 (*)	61,51 (*)	46,28 (*)	34,85 (*)	23,43 (*)
1905 40 10	1905 40 10 (*)	48,34 (*)	32,28 (*)	20,23 (*)	8,18 (*)
1905 40 90	1905 40 90 (*)	48,34 (*)	32,28 (*)	20,23 (*)	8,18 (*)
1905 90 10	1905 90 10	62,17	42,30	27,39	12,49
1905 90 20	1905 90 21	49,10	36,96	27,85	18,74
	1905 90 22	49,10	36,96	27,85	18,74
	1905 90 23	49,10	36,96	27,85	18,74
	1905 90 24	49,10	36,96	27,85	18,74
	1905 90 29	49,10	36,96	27,85	18,74
1905 90 30	1905 90 31 (*)	26,54 (*)	19,37 (*)	14,00 (*)	8,62 (*)
1905 90 40	1905 90 32 (*)	63,87 (*)	41,77 (*)	25,20 (*)	8,62 (*)
1905 90 45	1905 90 33 (*)	63,87 (*)	41,77 (*)	25,20 (*)	8,62 (*)
1905 90 55	1905 90 34 (*)	55,54 (*)	36,77 (*)	22,70 (*)	8,62 (*)
1905 90 60	1905 90 41 (*)	44,15 (*)	29,94 (*)	19,28 (*)	8,62 (*)
	1905 90 42 (*)	44,15 (*)	29,94 (*)	19,28 (*)	8,62 (*)
	1905 90 43 (*)	44,15 (*)	29,94 (*)	19,28 (*)	8,62 (*)
1905 90 90	1905 90 44 (*)	44,15 (*)	29,94 (*)	19,28 (*)	8,62 (*)
	1905 90 49 (*)	44,15 (*)	29,94 (*)	19,28 (*)	8,62 (*)
	1905 90 51 (*)	41,26 (*)	28,20 (*)	18,41 (*)	8,62 (*)
	1905 90 59 (*)	41,26 (*)	28,20 (*)	18,41 (*)	8,62 (*)

CN-kood	HS-kood	1. jaanuar 1996	1. jaanuar 1997	1. jaanuar 1998	1. jaanuar 1999
		Põllum. komp.	Põllum. komp.	Põllum. komp.	Siht- põllum. komp.
		eküü /100 kg	eküü / 100 kg	eküü / 100 kg	eküü / 100 kg
2001 90 30	2001 90 30	28,43	18,22	10,57	2,91
2001 90 40	2001 90 40	16,46	10,34	5,75	1,16
2004 10 91	2004 10 21 (*)	25,71 (*)	18,64 (*)	13,34 (*)	8,04 (*)
	2004 10 29 (*)	25,71 (*)	18,64 (*)	13,34 (*)	8,04 (*)
2004 90 10	2004 90 10	24,69	15,98	9,44	2,91
2005 20 10	2005 20 11 (*)	30,65 (*)	21,61 (*)	14,82 (*)	8,04 (*)
	2005 20 21 (*)	30,65 (*)	21,61 (*)	14,82 (*)	8,04 (*)
	2005 20 29 (*)	30,65 (*)	21,61 (*)	14,82 (*)	8,04 (*)
2005 80 00	2005 80 00	22,90	14,90	8,91	2,91
2008 92 45	2008 92 31 (*)	48,86 (*)	33,51 (*)	21,99 (*)	10,48 (*)
2008 99 85	2008 99 81	49,77	31,03	16,97	2,91
2008 99 91	2008 99 82	37,37	22,89	12,02	1,16
2101 30 19	2101 30 19	108,32	66,61	35,32	4,04
2101 30 99	2101 30 29	92,50	58,39	32,80	7,22
2105 00 10	2105 00 11	64,30	47,88	35,57	23,26
	2105 00 19	64,30	47,88	35,57	23,26
2105 00 91	2105 00 21	90,46	70,30	55,18	40,06
	2105 00 29	90,46	70,30	55,18	40,06
2202 90 91	2202 90 21	51,23	36,49	25,44	14,39
2202 90 95	2202 90 22	40,79	29,35	20,77	12,19
2202 90 99	2202 90 23	47,68	37,47	29,82	22,16

(*) Kaupade puhul, millele on viidatud 3.–4. lisa, arvutatakse põllumajanduskomponent artikli 19 kohaselt. Tegelikud põllumajanduskomponendid arvutatakse nelja eri tabeli alusel. Lõpliku tabeli (alates 1. jaanuarist 1999 kasutatakse 4. lisa) järgi arvutatakse põllumajanduskomponendi sihttase. Esimeses tabelis (kasutatakse ajavahemikul 1. jaanuar 1996 – 31. detsember 1996), teises tabelis (kasutatakse ajavahemikul 1. jaanuar 1997 – 31. detsember 1997) ja kolmandas tabelis (kasutatakse ajavahemikul 1. jaanuar 1998 – 31. detsember 1998) suurendatakse põllumajanduskomponenti vastavalt 17%, 10% ja 5%.

(**) Tahke lokum.

(***) Lokum kreemiga.

TABEL 2

Kaupade loetelu, mille põllumajanduskomponendi sihttase saavutatakse 1. jaanuaril 1997. aastal

CN-kood	HS-kood	1. juuli 1995	1. jaanuar 1996	1. juuli 1996	1. jaanuar 1997
		Põllum. komp.	Põllum. komp.	Põllum. komp.	Siht-põllum. komp.
		eküü / 100 kg	eküü / 100 kg	eküü / 100 kg	eküü / 100 kg
1704 90 30	1704 90 20	89,67	71,79	58,38	44,96
1704 90 51	1704 90 31	73,95	54,64	40,16	25,67 (*)
1704 90 55	1704 90 32	89,96	63,44	43,55	23,66 (*)
1704 90 61	1704 90 34	71,94	52,63	38,15	23,66 (*)
1704 90 61	1704 90 39	71,94	52,63	38,15	23,66 (*)
1704 90 65	1704 90 41	71,94	52,63	38,15	23,66 (*)
1704 90 65	1704 90 42	71,94	52,63	38,15	23,66 (*)
1704 90 65	1704 90 49	71,94	52,63	38,15	23,66 (*)
1704 90 71	1704 90 51	71,94	52,63	38,15	23,66 (*)
1704 90 75	1704 90 52	71,94	52,63	38,15	23,66 (*)
1704 90 81	1704 90 61	71,94	52,63	38,15	23,66 (*)
1704 90 99	1704 90 81	83,85	64,54	50,06	35,57 (*)
1704 90 99	1704 90 82	71,94	52,63	38,15	23,66 (*)
1704 90 99	1704 90 89	71,94	52,63	38,15	23,66 (*)
1806 10 20	1806 10 10	68,40	49,84	35,92	22,00
1806 10 30	1806 10 20	71,71	54,03	40,77	27,51
1806 10 90	1806 10 30	106,68	78,68	57,68	36,68
1806 20 10	1806 20 10	66,80	53,63	43,75	33,86 (*)
1806 20 30	1806 20 20	66,80	53,63	43,75	33,86 (*)
1806 20 50	1806 20 31	66,80	53,60	43,75	33,86 (*)
1806 20 70	1806 20 32	53,90	45,94	39,93	33,86 (*)
1806 20 80	1806 20 33	66,80	53,63	43,75	33,86 (*)
1806 20 95	1806 20 39	66,80	53,63	43,75	33,86 (*)
1806 31 00	1806 31 10	101,36	74,36	54,11	33,86 (*)

CN-kood	HS-kood	1. juuli 1995	1. jaanuar 1996	1. juuli 1996	1. jaanuar 1997
		Põllum. komp.	Põllum. komp.	Põllum. komp.	Siht-põllum. komp.
		eküü / 100 kg	eküü / 100 kg	eküü / 100 kg	eküü / 100 kg
1806 31 00	1806 31 90	97,72	70,72	50,48	30,22 (*)
1806 32 10	1806 32 10	92,54	69,07	51,47	33,86 (*)
1806 32 90	1806 32 90	82,81	57,83	39,09	20,35 (*)
1806 90 11	1806 90 11	113,24	81,49	57,68	33,86 (*)
1806 90 19	1806 90 19	113,24	81,49	57,68	33,86
1806 90 31	1806 90 21	113,24	81,49	57,68	33,86 (*)
1806 90 39	1806 90 22	113,24	81,49	57,68	33,86 (*)
1806 90 50	1806 90 30	113,24	81,49	57,69	33,86 (*)
1806 90 60	1806 90 40	113,21	81,49	57,68	33,86 (*)
1806 90 70	1806 90 50	113,24	81,49	57,68	33,86 (*)
1806 90 90	1806 90 90	113,24	81,49	57,68	33,86 (*)
1901 10 00	1901 10 19	139,12	108,50	85,53	62,55 (*)
1901 10 00	1901 10 20	139,12	108,50	85,53	62,55 (*)
1901 10 00	1901 10 90	139,12	108,50	85,53	62,55
1901 20 00	1901 20 10	37,85	26,76	18,44	10,11 (*)
1901 20 00	1901 20 20	37,85	26,76	18,44	10,11 (*)
1901 20 00	1901 20 90	37,85	26,76	18,44	10,11 (*)
1901 90 11	1901 90 11	35,45	23,57	14,66	5,75
1901 90 19	1901 90 19	21,85	14,99	9,85	4,69
2106 90 98	2106 90 51	117,74	84,49	59,55	34,61 (*)
2106 90 98	2106 90 52	117,74	84,49	59,55	34,61 (*)
2106 90 98	2106 90 53	117,74	84,49	59,55	34,61 (*)
2106 90 98	2106 90 54	117,74	84,49	59,55	34,61 (*)
2106 90 98	2106 90 55	117,74	84,49	59,55	34,61 (*)
2106 90 98	2106 90 56	117,74	84,49	59,55	34,61 (*)
2106 90 98	2106 90 59	113,24	81,49	57,68	33,86 (*)

(*) Käesolev põllumajanduskomponent põhineb kaupade tavakoostisel. Alates 1. jaanuarist 1997 arvutatakse kõnealune põllumajanduskomponent ilma mingite kohandamisteta tabeli 4 alusel.

7. LISA

Haldusastustevahelise vastastikune abi tolliasjades*Artikkel 1***Mõisted**

Käesolevas lisas kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „tollialased õigusaktid” – Euroopa Ühenduse ja Türgi poolt vastu võetud õigusaktid, mida kohaldatakse kaupade impordi, ekspordi, transiidi ja tolliprotseduuride suhtes, sealhulgas keelu-, piirangu- ja kontrollimeetmed;
- b) „tollimaksud” – kõik maksud, lõivud või muud maksud, mis on kehtestatud ja mida kogutakse lepinguosaliste territooriumidel tollialaste õigusaktide kohaldamisel, kuid välja arvatud lõivud ja maksud, mille suurus piirduv osutatud teenuste ligikaudse maksumusega;
- c) „taotluse esitanud asutus” – pädev haldusasutus, mille lepinguosaline on teataval otstarbel määranud ja kes teeb taotluse abi saamiseks tolliasjades;
- d) „taotluse saanud asutus” – pädev haldusasutus, mille lepinguosaline on teataval otstarbel määranud ja kes võtab vastu taotlusi abi andmiseks tolliasjades;
- e) „isikuandmed” – kogu teave seoses tuvastatud või tuvastamata üksikisikuga.

*Artikkel 2***Reguleerimisala**

1. Lepinguosalisel abistaval teineteist oma pädevuse piires niisugusel viisil ja tingimustel, mis on sätestatud käesolevas lisas, tagades tollialaste õigusaktide korrektse kohaldamise eelkõige kõnealuste õigusaktidega vastuolus olevate tegevuste ärahoidmise, avastamise ja uurimise teel.
2. Abi tolliasjades, nagu käesolevas lisas ette nähtud, kohaldatakse lepinguosaliste mis tahes haldusasutuse suhtes, kes on pädevad kohaldama käesolevat lisa. See ei piira nende sätete kohaldamist, mida kohaldatakse vastastikuse abi andmiseks kriminaalasjades. Samuti ei hõlma see teavet, mis on saanud õigusastuste taotlusel nende pädevuse piires, kui need asutused sellega ei nõustu.

*Artikkel 3***Abi taotluse korral**

1. Taotluse esitanud asutuse taotluse korral annab taotluse saanud asutus taotluse esitanud asutusele mis tahes teavet, mis võimaldaks tal tagada, et tollialasid õigusakte kohaldatakse nõuetekohaselt, sealhulgas teavet seoses täheldatud või kavandatud tegevusega, mis on või võiks olla vastuolus kõnealuste õigusaktidega.
2. Taotluse esitanud asutuse taotluse korral annab taotluse saanud asutus taotluse esitanud asutusele teavet, kas ühe poole territooriumilt eksporditud kaup on nõuetekohaselt teise poole territooriumile imporditud, täpsustades vajaduse korral kaupade suhtes rakendatud tolliprotseduure.
3. Taotluse esitanud asutuse taotluse korral annab taotluse saanud asutusele teavet, kas ühe poole territooriumile imporditud kaup on nõuetekohaselt teise poole territooriumilt eksporditud, täpsustades vajaduse korral kaupade suhtes kohaldatud tolliprotseduure.
4. Taotluse esitanud asutuse taotluse korral astub taotluse saanud asutus vajalikke samme tagamaks, et eriti hoolikalt jälgitaks:
 - a) füüsilisi ja juriidilisi isikuid, kelle suhtes võib põhjendatult uskuda, et nad rikuvad või on rikkunud tollialaseid õigusakte;
 - b) kohti, kus säilitatakse kaupu viisil, mis annab aluse kahtlustada, et neid kavatsetakse tarnida vastuolus tollialaste õigusaktidega;
 - c) sellist kaupade liikumist, mis võib teadaolevalt põhjustada tollialaste õigusaktide rikkumist;
 - d) transpordivahendeid, mille suhtes võib põhjendatult uskuda, et neid on kasutatud, kasutatakse või võidakse kasutada tegevustes, mis rikuvad tollialaseid õigusakte.

*Artikkel 4***Omaalgatuslik abi**

Lepinguosalised abistavad teineteist oma õigusnormide kohaselt, kui nad peavad seda vajalikuks tollialaste õigusaktide korrektseks kohaldamiseks, eriti juhul, kui nad saavad teavet:

- toimingute kohta, mis rikuvad või nende arvates rikuvad kõnealuseid õigusakte ja võivad teisele lepinguosalisele huvi pakkuda;
- uute vahendite või meetodite kohta, mida kasutatakse kõnealuse tegevuse teostamisel;
- kaupade kohta, millega on seotud tollialaste õigusaktide rikkumine.

*Artikkel 5***Dokumentide edastamine ja teabe andmine**

Taotluse esitanud asutuse taotluse korral võtab taotluse saanud asutus kooskõlas oma õigusaktidega kõik vajalikud meetmed, et:

- edastada kõik dokumendid,
- anda teavet kõigist otsustest,

mis kuuluvad käesoleva lisa reguleerimisalasse, tema territooriumil asuvalle või registreeritud adressaadile. Niisugusel juhul kohaldatakse artikli 6 lõiget 3.

*Artikkel 6***Abitaotluse vorm ja sisu**

1. Käesoleva lisa järgsed taotlused koostatakse kirjalikult. Taotluste täitmiseks vajalikud dokumendid on taotlusega kaasas. Kui tegemist on kiireloomulise juhtumiga, võidakse aktsepteerida suulisi taotlusi, kuid need tuleb viivitamatult kirjalikult kinnitada.

2. Lõikele 1 vastav taotlus sisaldab järgmist teavet:

- a) taotluse esitanud asutus;
- b) taotletav meede;
- c) taotluse objekt ja põhjus;
- d) asjakohased õigusnormid ja muud õiguslikud asjaolud;
- e) võimalikult täpsed ja terviklikud andmed uuritavate füüsiliste ja juriidiliste isikute kohta;
- f) asjakohaste faktide ja juba teostatud arupärimiste kokkuvõte, välja arvatud artiklis 5 sätestatud juhtudel.

3. Taotlus esitatakse taotluse saanud asutuse riigikeeles või keeles, mis on asutusele vastuvõetav.

4. Kui taotlus ei vasta ametlikele nõuetele, võidakse nõuda selle parandamist või selle täendamist, ent siiski võidakse anda korraldus ettevaatusabinõude võtmiseks.

*Artikkel 7***Taotluse täitmine**

1. Selleks, et täita abitaotlust, jätkab taotluse saanud asutus või, kui viimane ei saa tegutseda omal algatusel, haldusosakond, kellele kõnealune asutus on taotluse adresseerinud, menetlust oma pädevuse ja kasutatavate ressursidega, nagu nad tegutseksid omal algatusel või sama lepinguosalise muude asutuste taotluse korral, andes juba omatavat teavet, tehes asjassepuutuvaid arupärimisi või korraldades nende tegemist.

2. Abitaotlus teostatakse kooskõlas taotluse saanud lepinguosalise õigusnormide kohaselt.

3. Ühe lepinguosalise nõuetekohaselt volitatud ametiisikud võivad asjassepuutuva teise lepinguosalise nõusolekul ja viimase poolt sätestatud tingimustel saada taotluse saanud asutuse büroost või muu asutuse büroost, kelle eest taotluse saanud asutus on vastutav, teavet seoses tollialaste õigusaktide rikkumisega, mida taotluse esitanud asutus käesoleva lisa tähenduses vajab.

4. Ühe lepinguosalise ametiisikud võivad asjassepuutuva teise lepinguosalise nõusolekul ja viimase poolt sätestatud tingimustel viibida viimase territooriumil tehtavate uurimiste juures.

*Artikkel 8***Vorm, kuidas teave tuleb teatavaks teha**

1. Taotluse saanud asutus teeb arupärimiste tulemused teatavaks taotluse esitanud asutusele dokumentide, dokumentide tõestatud koopiade, aruannete jms vormis.
2. Lõikes 1 nimetatud dokumente võib asendada mis tahes vormis samal eesmärgil koostatud arvutipõhine teave.

*Artikkel 9***Abi andmise kohustuse erandid**

1. Lepinguosalised võivad keelduda abi andmisest käesolevas lisa sätestatu kohaselt, kui abi andmine:
 - a) tõenäoliselt kahjustab käesoleva lisa kohase abitaotluse saanud ühenduse liikmesriigi või Türgi suveräänsust või
 - b) tõenäoliselt kahjustab avalikku korda, turvalisust või muid olulisi huvisid või
 - c) hõlmab muid valuuta- ja maksueeskirju kui tollimakse käsitlevad õigusnormid või
 - d) rikub tööstus-, äri- või ametisaladust.
2. Kui taotluse esitanud asutus taotleb abi, mida ta ise ei suudaks anda, kui seda tema käest taotletaks, juhib ta oma taotluses sellele tähelepanu. Sel juhul otsustab taotluse saanud asutus, kuidas ta niisugusele taotlusele vastab.
3. Kui abi andmisega viivitatakse või sellest keeldutakse, tuleb otsusest ja selle põhjustest taotluse esitanud asutusele viivitamatult teatada.

*Artikkel 10***Konfidentsiaalsuskohustus**

1. Mis tahes teave, mis on käesoleva lisa kohaselt mis tahes vormis teatavaks tehtud, on konfidentsiaalne. Selle suhtes kehtib ametisaladuse kohustusega ja sellele laieneb kaitse, mida rakendatakse samasuguse teabe puhul teave saanud lepinguosalise asjakohaste seaduste ja ühenduse asutuste vastavate sätete kohaselt.
2. Isikuandmeid tohib edastada ainult juhul, kui poolte õigusaktidega tagatud isikliku kaitse tase on samaväärne. Pooled tagavad vähemalt kaitse taseme, mis põhineb Euroopa Nõukogu 28. jaanuari 1981. aasta konventsioonil nr 108 isikute kaitse kohta isikuandmete automatiseeritud töötlemisel.

*Artikkel 11***Teabe kasutamine**

1. Saadud teavet kasutatakse üksnes käesoleva lisa otstarbel ning kumbki lepinguosaline võib seda muudel otstarvetel kasutada ainult teabe andnud haldusasutuse eelneva kirjaliku nõusoleku korral ja selle suhtes rakendatakse kõnealuse asutuse poolt sätestatud piiranguid.
2. Lõige 1 ei takista teabe kasutamist mis tahes kohtu- või haldusmenetlustes, mida on alustatud pärast tollialaste õigusaktide rikkumist.

Pädevat asutust, kes andis kõnealuse teabe, teavitatakse niisugusest kasutusest otsekohe.

3. Lepinguosalised võivad oma tõendites, aruannetes, ütlustes ja menetlustes ning süüdistustes, mis on antud kohtusse, kasutada tõendina saadud teavet ja dokumente kooskõlas käesolevas lisa sätestatuga.

*Artikkel 12***Ekspertid ja tunnistajad**

Taotluse saanud ametnikul võib talle antud volituste piires lubada esineda eksperdi või tunnistajana teise lepinguosalise jurisdiktsioonile alluvas kohtu- või haldusmenetluses, mis käsitleb käesoleva lisaga hõlmatud küsimusi, ja esitada menetluse jaoks vajalikke esemeid, dokumente või nende tõestatud koopiaid. Kohtus esinemise taotluses tuleb täpselt nimetada, millistes küsimustes ja millise ametikoha või kvalifikatsiooni tõttu ametnikku küsitletakse.

*Artikkel 13***Abi kulud**

Lepinguosalised loobuvad teineteise suhtes kõigist käesoleva lisa kohaselt tekkivate kulude tagasimaksenõuetest, välja arvatud asjaoludest sõltuvalt kulutused ekspertidele ja tunnistajatele ning sellistele tõlkidele ja tõlkijatele, kes ei ole avaliku teenistuse töötajad.

*Artikkel 14***Rakendamine**

1. Käesoleva lisa kohaldamine usaldatakse ühelt poolt Türgi tolli keskasutustele ja teiselt poolt Euroopa Komisjoni pädevatele talitustele ja vajaduse korral EÜ liikmesriikide tolliasutustele.

Nemad otsustavad käesoleva lisa kohaldamise kõigi vajalike praktiliste meetmete ja korra üle, võttes arvesse andmekaitse eeskirju.

2. Lepinguosalised konsulteerivad teineteisega ja hoiavad teineteist kursis üksikasjalike rakenduseeskirjadega, mis võetakse vastu käesoleva lisa sätete kohaselt.

*Artikkel 15***Vastastikune täiendavus**

1. Käesolev lisa täiendab ja ei takista mis tahes vastastikuse abi lepingute kohaldamist, mis on sõlmitud Euroopa Ühenduse ühe või enama liikmesriigi ja Türgi vahel. Samuti ei välista see niisuguste lepingute alusel antavat laiemat vastastikust abi.

2. Ilma et see piiraks artikli 11 kohaldamist, ei piira kõnealused lepingud ühenduse sätteid, mida kohaldatakse komisjoni pädevate talituste ja liikmesriikide tollivõimude teabevahetuses seoses mis tahes tollialase teabega, mis võiks puudutada ühenduse huve.

8. LISA

Intellektuaal-, tööstus- ja kaubandusomandi kaitse*Artikkel 1*

1. Lepinguosalised kinnitavad, et nad peavad oluliseks kohustusi, mis tulenevad intellektuaalomandi õiguste kaubandus- aspektide lepingust (*Agreement on Trade-related aspects of intellectual property rights*, edaspidi „TRIPS“), mis sõlmiti mitmepoolsete kaubanduslääbirääkimiste Uruguay vooorus.

Selles suhtes kohustub Türgi rakendama TRIPS-lepingu mitte hiljem kui kolm aastat pärast käesoleva otsuse jõustumist.

2. Seoses intellektuaal-, tööstus- ja kaubandusomandi õiguste kohaldamisala, kaitsetaseme ja jõustamisega kahe lepinguosalise vahel kohaldatakse TRIPS-lepingu sätteid pärast selle jõustumist mõlema lepinguosalise jaoks niivõrd, kui käesolevas otsuses ei ole sätestatud vastavaid eeskirju.

Artikkel 2

Türgi jätkab intellektuaal-, tööstus- ja kaubandusomandiõiguse tõhusa kaitse täiustamist, et tagada kaitse tase, mis on samaväärne kaitsega, mis on olemas Euroopa Ühenduses, ja võtab vajalikke meetmeid tagamaks, et kõnealustest õigustesi järgitakse. Sel eesmärgil kohaldatakse järgmisi artikleid.

Artikkel 3

Enne käesoleva otsuse jõustumist ühineb Türgi järgmiste mitmepoolsete intellektuaal-, tööstus- ja kaubandusomandiõiguse konventsioonidega:

- kirjandus- ja kunsteoste kaitse Berni konventsiooni Pariisi akt (1971),
- teose esitaja, fonogrammitootja ja ringhäälinguorganisatsiooni kaitse Rooma konventsioon (1961),
- tööstusomandi kaitse Pariisi konventsiooni (muudetud 1979. aastal) Stockholmi akt (1967),
- märkide registreerimisel kasutatava kaupade ja teenuste rahvusvahelise klassifikatsiooni Nizza kokkulepe (Genfi akt, 1977, muudetud 1979. aastal) ning
- patendikoostööleping (1970, muudetud 1979. ja 1984. aastal).

Artikkel 4

Enne käesoleva otsuse jõustumist võtab Türgi järgmistes valdkondades vastu siseriiklikud õigusaktid, mis on samaväärsed ühenduses või liikmesriikides vastu võetud õigusaktidega.

1. Autoriõigus ja autoriõigustega kaasnevate õiguste aktid, millega nähakse ette:

- kaitsetingimused kooskõlas nõukogu direktiiviga 93/98/EMÜ (EÜT L 290, 24.11.1993),
- autoriõigustega kaasnevate õiguste kaitse kooskõlas nõukogu direktiiviga 92/100/EMÜ (EÜT L 346, 27.11.1992),
- rentimis- ja laenuõigused kooskõlas nõukogu direktiiviga 92/100/EMÜ (EÜT L 346, 27.11.1992),
- arvutiprogrammide kui kirjandusteoste kaitse kooskõlas nõukogu direktiiviga 91/250/EMÜ (EÜT L 122, 17.5.1991).

2. Patendialased õigusaktid, millega nähakse ette:

- sundlitsentside eeskirjad, mis vastavad vähemalt TRIPS-lepingu normidele,

- kõigi leiutiste patentsus, välja arvatud farmaatsiatooted ning inimeste ja loomade terviseiga seotud meetodid, kuid sealhulgas põllumajanduskemikaalid ja nende valmistamise meetodid ⁽¹⁾,
 - patendi kehtivuse tähtaeg 20 aastat alates taotluse esitamise kuupäevast.
3. Kaubamärkide ja teenindusmärkide õigusaktid kooskõlas nõukogu direktiiviga 89/104/EMÜ (EÜT L 40, 11.2.1989).
 4. Tööstusdisaini õigusaktid, sealhulgas eriti tekstiiltoodete disaini kaitse ⁽²⁾.
 5. Geograafiliste tähiste, sealhulgas päritolunimetuste kaitse kooskõlas EÜ õigusaktidega ⁽³⁾.
 6. Piiril kohaldatavad õigusaktid intellektuaalomandi õiguste (sealhulgas vähemalt kaubamärgi, autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste ja disainiõiguse) rikkumiste vastu kooskõlas nõukogu määrusega (EMÜ) nr 3842/86 (EÜT L 357, 18.12.1986) ⁽⁴⁾.

Artikkel 5

Olenemata artikli 1 lõike 1 teisest taandest kohustub Türgi seoses intellektuaalomandi õiguste tõhusa haldamise ja jõustamisega võtma enne käesoleva otsuse jõustumist kõik vajalikud meetmed oma TRIPS-lepingu III osast tulenevate kohustuste täitmiseks.

Olenemata artikli 1 lõike 1 teisest taandest kohustub Türgi lisaks võtma enne käesoleva otsuse jõustumist kõik vajalikud meetmed oma TRIPS-lepingu III osast 4. jaost (artiklid 25 ja 26) tulenevate kohustuste täitmiseks.

Artikkel 6

Hiljemalt kaks aastat pärast käesoleva otsuse jõustumist võtab Türgi vastu õigusaktid või vaatab läbi olemasolevad õigusaktid, et enne 1. jaanuari 1999 tagada farmaatsiatoodete ja nende valmistamise menetluste patentsus.

Artikkel 7

Hiljemalt kolm aastat pärast käesoleva otsuse jõustumist Türgi:

- 1) ühineb järgmiste intellektuaal-, tööstus- ja kaubandusomandi konventsioonidega, eeldusel et EÜ või selle kõik liikmesriigid on konventsiooni osalised:
 - märkide rahvusvahelise registreerimise Madridi kokkuleppe protokoll (1989),
 - mikroorganismide patendiekspertiisiks deponeerimise rahvusvahelise tunnustamise Budapesti leping (1977, muudetud 1980. aastal) ja
 - rahvusvaheline uute taimesortide kaitse konventsioon (UPOV) (1991. aasta Genfi akt);
- 2) võtab vastu siseriiklikud õigusaktide järgmistes valdkondades, et olla vastavuses EÜ õigusaktidega:
 - autoriõigus ja autoriõigusega kaasnevad õigused:
 - autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste õigusaktid, mida kohaldatakse kaabli kaudu taasedastamisel või satelliitlevel, kooskõlas nõukogu 6. oktoobri 1993. aasta direktiiviga 93/83/EMÜ (EÜT L 248),
 - andmebaaside kaitse ⁽⁵⁾,
 - tööstusomandi valdkonnas:
 - pooljuhttoodete topoloogia õiguskaitse kooskõlas nõukogu 27. jaanuari 1987. aasta direktiiviga 87/54/EMÜ (EÜT L 24),
 - oskusteabe ja ärisaladuse kaitse õigusaktid kooskõlas liikmesriikide õigusaktidega,
 - sordikaitseõigus ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ P.m.: nõukogu direktiivi ettepanek biotehnoloogialeiutiste õiguskaitse kohta (EÜT C 44, 16.2.1993).

⁽²⁾ P.m.: nõukogu direktiivi ettepanek ühenduse disaini kohta.

⁽³⁾ Kõnealuste määruste loetelu edastab komisjon.

⁽⁴⁾ P.m.: määruse ettepanek, mis muudab eespool nimetatud määrust (EÜT C 238, 29.9.1993).

⁽⁵⁾ Vt nõukogu direktiivi ettepanek andmebaaside õiguskaitse kohta (EÜT C 156, 23.6.1992).

⁽⁶⁾ Vt ühenduse sordikaitset käsitleva nõukogu määruse (EMÜ) (EÜT C 113, 23.4.1993) muudetud ettepanekut.

Artikkel 8

Assotsiatsiooninõukogu võib otsustada, et artikleid 3–7 saab kohaldada ka muude mitmepoolsete konventsioonide või intellektuaalomandiõiguse õigusaktide valdkondade suhtes.

Artikkel 9

Tolliliidu ühiskomitee jälgib käesoleva otsuse intellektuaalomandiõigust käsitlevate sätete rakendamist ja kohaldamist ning täidab muid ülesandeid, mis assotsiatsiooninõukogu võib talle määrata. Komitee annab assotsiatsiooninõukogule soovitusi, mille hulka võib kuuluda ka intellektuaalomandi allkomitee loomine.

Artikkel 10

1. Lepinguosalised lepivad kokku, et käesoleva otsuse tähenduses hõlmab intellektuaal-, tööstus- ja kaubandusomand eelkõige autoriõigust, sealhulgas arvutiprogrammide autoriõigust, ning autoriõigusega kaasnevat õigusi, patente, tööstusdisaini, geograafilisi tähiseid, sealhulgas päritolunimetusi, kaubamärke ja teenindusmärke, mikrolülituste topoloogia kaitset ja kaitset kõlvatu konkurentsi vastu, nagu viidatud tööstusomandi kaitse Pariisi konventsiooni artiklis 10a, ning avaldamata oskusteabe kaitset.

2. Käesolevas otsus ei tähenda intellektuaal-, tööstus- ja kaubandusomandi õiguste ammendamist, mida kohaldatakse käesoleva otsuse kohaselt kahe poole vahelistes kaubandussuhetes.

9. LISA

Artiklis 60 viidatud komiteede loetelu

Nomenklatuurikomitee

Tolliseadustikukomitee

Väliskaubandusstatistika komitee

10. LISA

Artiklis 16 viidatud autonoomsed režiimid ja sooduslepingud

1. Artiklis 16 nimetatud ühoolsed süsteemid:

- üldine soodustuste süsteem,
- okupeeritud aladelt pärinevaid kaupu käsitlev režiim,
- Ceutast või Melillast pärinevaid kaupu käsitlev režiim,
- Bosniast ja Hertsegoviinast, Horvaatiast ja Sloveeniast ning endisest Jugoslaavia Makedoonia Vabariigist pärinevaid kaupu käsitlev režiim.

2. Artiklis 16 nimetatud sooduslepingud:

- Euroopa lepingud Bulgaaria, Ungari, Poola, Rumeenia, Slovakkia ja Tšehhi Vabariigiga,
 - vabakaubandusleping Fääri saartega,
 - assotsieerimislepingud Küprose ja Maltaga,
 - vabakaubanduslepingud Eesti, Läti ja Leeduga,
 - leping Iisraeliga,
 - lepingud Alžeeria, Maroko ja Tuneesiaga,
 - lepingud Egiptuse, Jordaania, Liibanoni ja Süüriaga,
 - konventsioon AKV riikidega,
 - vabakaubanduslepingud Šveitsi ja Liechtensteiniga,
 - Euroopa majanduspiirkonna leping.
-

EUR-Lexi (<http://new.eur-lex.europa.eu>) kaudu pakutakse otsest ja tasuta juurdepääsu Euroopa Liidu õigusaktidele. Nimetatud veebilehel saab tutvuda *Euroopa Liidu Teatajaga* ning ka lepingute, õigusaktide, kohtupraktika ja ettevalmistatavate õigusaktidega.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saab veebilehelt <http://europa.eu>

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET